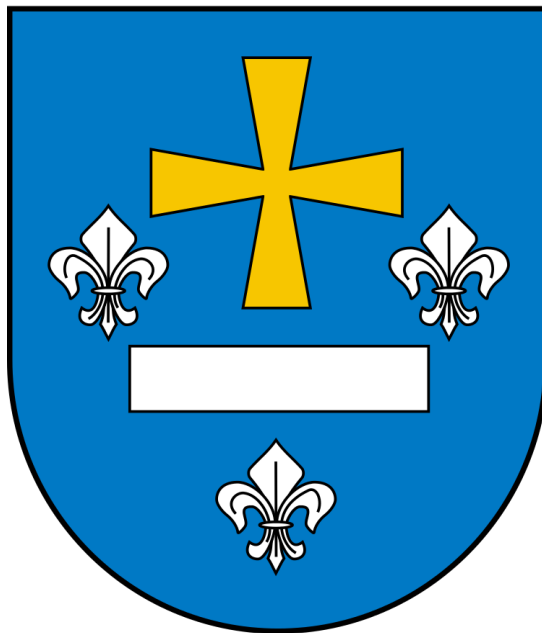

*Prognoza
oddziaływania na środowisko
projektu Strategii Rozwoju Miasta
Skierniewice do roku 2020*

ZLECENIODAWCA:

MIASTO SKIERNIEWICE

Rynek 1, 96-100 Skierniewice

tel.: 46 834 51 00, faks: 46 834 51 51

e-mail: umskier@um.skierniewice.pl, www.skierniewice.net.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

e-mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

Autor opracowania:

Agnieszka Chylak

Spis treści

1. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	6
2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU „STRATEGII ROZWOJU MIASTA SKIERNIEWICE DO ROKU 2020” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	8
2.1. POWIĄZANIE PROJEKTU Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	17
2.1.1 <i>Prawodawstwo Unii Europejskiej</i>	17
2.1.2 <i>Dokumenty nadrzędne szczebla krajowego, wojewódzkiego</i>	17
3. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA	21
3.1. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ PROBLEMÓW W TYM ZAKRESIE	21
3.1.1 <i>Położenie fizycznogeograficzne, geomorfologia</i>	21
3.1.2 <i>Warunki klimatyczne</i>	23
3.1.3 <i>Hydrografia</i>	23
3.1.4 <i>Budowa geologiczna, hydrologia i warunki glebowe</i>	23
3.1.5 <i>Warunki przyrodniczo – krajobrazowe</i>	25
4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM.....	32
4.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	32
4.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	33
4.3. ZAGROŻENIA NATURALNE	35
4.4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	35
4.5. HAŁAS	36
4.6. GOSPODARKA ODPADAMI	37
4.7. PROMIENIOWANIE NIENIEMAJĄCE	37
4.8. PODSUMOWANIE	38
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	39
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	43
6.1. PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE ASPEKTY	74
6.2. PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ POSZCZEGÓLNYCH CELÓW	76
7. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ WYNIKIEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	80
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	82
9. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	83
10. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	85
11. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	86

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie Miasta Skierniewice na tle województwa łódzkiego i powiatu skierniewickiego	21
Rysunek 2 Granice Miasta Skierniewice, wg stanu na grudzień 2015 roku	22
Rysunek 3 Lokalizacja obszarów przyrodniczo cennych na tle Miasta Skierniewice	25
Rysunek 4 Bolimowski Park Krajobrazowy na tle Miasta Skierniewice	26
Rysunek 5 Bolimowsko-Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z doliną środkowej Rawki na tle Miasta Skierniewice	27
Rysunek 6 Rezerwat przyrody "Rawka" na tle Miasta Skierniewice	27
Rysunek 7 Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Zwierzyniec Królewski na tle Miasta Skierniewice	28
Rysunek 8 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 Dolina Rawki na tle Miasta Skierniewice	29
Rysunek 9 Zanieczyszczenie powietrza na terenie województwa łódzkiego i obszary przekroczeń wg „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 roku”, Łódź 2015	33
Rysunek 10 Ocena potencjału ekologicznego wód województwa łódzkiego w 2014 roku z zaznaczoną lokalizacją Miasta Skierniewice	34
Rysunek 11 Lokalizacja punktów pomiarowych na terenie Miasta Skierniewice w 2012 roku	37
Rysunek 12 Obecny i docelowy układ komunikacyjny Miasta. Połączone wschodnia i zachodnia obwodnice Skierniewic	50
Rysunek 13 Schematyczna lokalizacja etapów budowy sieci ciepłowniczej	56
Rysunek 14 Orientacyjna lokalizacja niektórych planowanych przedsięwzięć zapisanych w projekcie „Strategii...”	57

Spis tabel

Tabela 1 Cele strategiczne i cele operacyjne, a także typy i konkretne zadania przewidziane do realizacji w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do rok 2020”	12
Tabela 2 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2014 r. w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenie lub w najbliższej odległości od Miasta Skierniewice	34
Tabela 3 Ocena stanu środowiska Miasta Skierniewice wskazuje następujące problemy występujące w najważniejszych sektorach środowiska	38
Tabela 4 Cel strategiczny nr 1: „Rozwój Gospodarczy Miasta z wykorzystaniem istniejącego potencjału” - analiza planowanych działań	43
Tabela 5 Cel strategiczny nr 2: „Rozwój turystyki, sportu i rekreacji” - analiza planowanych działań	44
Tabela 6 Cel strategiczny nr 3: „Rozwój infrastruktury” - analiza planowanych działań	47
Tabela 7 Cel strategiczny nr 4: „Rozwój rynku pracy i aktywne społeczeństwo” - analiza planowanych działań	52
Tabela 8 Cel strategiczny nr 5: „Rewitalizacja kulturowa, przyrodnicza i społeczna” - analiza planowanych działań	52
Tabela 9 Cel strategiczny nr 6: „Efektywność energetyczna i OZE” - analiza planowanych działań	54
Tabela 10 Przewidywane znaczące oddziaływania zagadnienia i aspekty środowiska*	58
Tabela 11 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na Obszary Natura 2000</u>	75
Tabela 12 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny</u>	75
Tabela 13 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na ludzi</u>	75
Tabela 14 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na powierzchnię ziemi i krajobraz</u>	75
Tabela 15 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na klimat</u>	76
Tabela 16 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na zasoby naturalne</u>	76
Tabela 17 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją projektu „Strategii...” <u>na zabytki</u>	76
Tabela 18 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” <u>na dobra materialne</u>	76

<i>Tabela 19 Przewidywane znaczące oddziaływania celów strategicznych (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne aspekty środowiska</i>	<i>78</i>
<i>Tabela 20 Przykładowy zestaw wskaźników do monitorowania realizacji „Strategii...”</i>	<i>83</i>
<i>Tabela 21 Problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska na terenie Miasta</i>	<i>86</i>

WSTĘP

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” (zwanej w dalszej części opracowania „Prognozą...”) są przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” została przygotowana na podstawie zawartej umowy z dnia 25 listopada 2015 roku zawartej między Miastem Skierniewice, a firmą EKO-TEAM Konsulting.

1. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Metodyka opracowania, jak również treść Prognozy oddziaływania na środowisko postanowień projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” zostały bezpośrednio podporządkowane zapisom wynikającym z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanego aktu prawnego, prognoza oddziaływania na środowisko (...) powinna:

- zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,
- określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe,
- przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Treść niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko została także podporządkowana zakresowi prognozy opisanemu w piśmie Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi nr PWIS.NSOZNS.9022.1.501.2015.DW z dnia 12 listopada 2015 roku oraz zakresowi i stopniowi szczegółowości prognozy uzgodnionemu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi uzgodnieniem nr WOOŚ.II.411.389.2015.AJ.2 z dnia 12 listopada 2015 roku.

W celu przeprowadzenia szczegółowej analizy wpływu projektowanego dokumentu na środowisko wykorzystano materiały udostępnione przez Urząd Miasta Skierniewice, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego oraz dane pozyskane od instytucji i przedsiębiorstw obsługujących Miasto Skierniewice, dane statyczne umieszczone

na stronach internetowych Głównego Urzędu Statycznego, dane literaturowe oraz opracowania własne. Dokumenty te uzupełniono dokumentacją wcześniej wykorzystaną w trakcie opracowywania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”.

2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU „STRATEGII ROZWOJU MIASTA SKIERNIEWICE DO ROKU 2020” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” został opracowany zgodnie wieloma dokumentami opracowanymi we wcześniejszym czasie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Cele i zadania przedstawione w projekcie „Strategii...” wpisują się w cele strategiczne zawarte w dokumentach na takich jak:

- Strategia UE Europa 2020,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategie zintegrowane:
 - Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki 2020 „Dynamiczna Polska 2020”,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
 - Strategia Rozwoju Transportu 2020 (z perspektywą do 2030 roku),
 - Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko 2020,
 - Sprawne Państwo 2020,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
 - Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020,
- Krajowy Program Reform,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Dokument dotyczy problematyki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Skierniewice. Podstawowym jego celem jest przedstawienie propozycji celu oraz głównych działań, których realizacja w okresie 2015-2020 i przyczyni się do wzrostu pozycji konkurencyjnej Miasta na mapie regionu i kraju oraz podniesienia poziomu atrakcyjności i jakości życia w Skierniewicach. Tworzenie warunków dla rozwoju społeczno-gospodarczego stanowi jedno z kluczowych zadań smorządu Skierniewic. Zaprojektowane w Strategii cele i działania oraz instrumenty dla rozwoju wsparcia społeczno-gospodarczego pozwolą w sposób efektywny stymulować wzmocnienie pozycji gospodarczej Miasta, zwiększając poziom konkurencyjności ośrodka przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju i wysokiego standardu opieki społecznej, zdrowotnej oraz poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.¹

W projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” przedstawiono ramy realizacyjne przy zróżnicowaniu instrumentów wsparcia finansowego w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Dokument zawiera także propozycje wskaźników służących ocenie realizacji projektu „Strategii...” oraz ukierunkowaniu środków ujmowanych w budżecie Miasta po stronie wydatków rozwojowych.

W projekcie „Strategii...” wskazano także główne zasady polityki rozwoju Miasta w odniesieniu do realizowanego wymiaru terytorialnego rozwoju społeczno-gospodarczego w postaci nowego instrumentu, jakim są zintegrowane przedsięwzięcia w ramach polityki terytorialnej województwa łódzkiego.

Propozycje zawarte w projekcie „Strategii...” koncentrują się w dużej mierze na wzmacnianiu nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki Skierniewic, a także zrównoważonego rozwoju Miasta w wymiarze zapewnienia nowoczesnej edukacji, dobrej jakości opieki zdrowotnej, czy zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców.

Z tego powodu zaproponowano także podejście sektorowe w procesie wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego uwzględniające zidentyfikowane w Diagnozie do projektu „Strategii...” potencjały rozwoju gospodarczego Miasta, m.in.: wsparcie tradycyjnych sektorów jak ogrodnictwo, produkcja rolno-spożywcza, a także produkcja przemysłowa. Wskazano nowe elementy rozwoju w obszarach gospodarki turystycznej, infrastruktury miejskiej oraz sektorze efektywności energetycznej i gospodarki wykorzystującej technologie OZE, czy gospodarki niskoemisyjnej.

Projekt „Strategii...” wykazuje także znaczenie rewitalizacji obszarów miejskich dla rozwoju społeczno-gospodarczego Skierniewic, w tym wykorzystanie naturalnych potencjałów rozwoju i zasobów kulturowych Miasta (parki, bulwar nadrzeczny, zalew „Zadębie” czy zasoby geotermalne).

¹ na podstawie projektu Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020, NBO LED Warszawa, czerwiec 2015

W zakresie przedmiotowym projektu „Strategii...” znalazły się następujące zagadnienia:

- określenie głównych celów rozwojowych Miasta,
- opracowanie katalogu zadań na rzecz zrównoważonego rozwoju Miasta,
- zaprojektowanie mechanizmów zarządzania, monitorowania i korekty działań strategicznych,
- wskazanie głównych partnerów realizacyjnych zadań dla wsparcia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Skierniewic,
- wskazanie źródeł finansowania projektu „Strategii...”,
- zaprojektowanie grupy kierunkowych projektów w tym rewitalizacyjnych i zintegrowanych w celu m.in. wykorzystania środków EFRR, EFS, RPO WŁ 2014-2020 oraz innych programów krajowych, jako jednych z kluczowych źródeł finansowania rozwoju Skierniewic.

Do opracowania projektu „Strategii...” i obiektywizacji przedstawianych w nim informacji wykorzystano metodę analizy strategicznej, analizę materiałów źródłowych (dane GUS, analizy sektorowe, raporty).

W toku prac przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami Urzędu Miasta i głównych środowisk społeczno-gospodarczych Miasta w formie m.in. konsultacji środowiskowych celów strategicznych.

Centralnym punktem projektu „Strategii...” jest lista celów strategicznych oraz propozycji głównych działań wzmacniających długofalowy i stabilny rozwój społeczno-gospodarczy Miasta.

Strategia będzie pełnić ważną funkcję koordynacyjną dla ukierunkowania prorozwojowych działań samorządu Miasta Skierniewice, w tym planistycznych, a także funkcję informacyjną i promocyjną dla ośrodka i jego potencjału rozwojowego.

Metodologia opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” uwzględnia m.in. wyniki analizy strategicznej regionalnych dokumentów programowych województwa łódzkiego na lata 2014-2020. Wnioski z przeprowadzonej analizy były podstawą do wypracowania celów i zadań na rzecz wsparcia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta.

Zastosowano podejście planowania strategicznego w hierarchizacji celów, tj. sformułowano cel główny oraz cele operacyjne i proponowane działania strategiczne. W zakresie każdego celu operacyjnego wyszczególniono propozycję wiodących zadań projektowych, mających przyczynić się do wzrostu społeczno-gospodarczego województwa.

Dla potrzeb opracowania projektu „Strategii...” wykorzystano:

- dane zgromadzone w wyniku analizy strategicznej dokumentów programowych województwa łódzkiego na lata 2014-2020,
- dane statystyczne GUS, Bank danych lokalnych,
- dane raportów i analiz sektorowych z zakresu rozwojowego Skierniewic,
- dane źródłowe uzyskane z Urzędu Miasta Skierniewic.

W zakresie analizy dokumentów strategicznych pod kątem oceny planowanych kierunków wsparcia gospodarczego uwzględniono m.in.: europejskie i krajowe dokumenty strategiczne w zakresie propozycji celów przyczyniających się do wsparcia gospodarki i przedsiębiorczości oraz wzrostu zatrudnienia.

Projekt „Strategii...” został opracowany z uwzględnieniem w szczególności:

- Pakietu legislacyjnego Unii Europejskiej dla polityki spójności na lata 2014-2020,
- Umowy Partnerstwa 2014-2020 zatwierdzonej przez KE w dniu 21 maja 2014 r., określającej zasady polityki spójności na lata 2014-2020,
- Kluczowego dokumentu strategicznego Komisji Europejskiej na lata 2014-2020 tj. Strategii Europa 2020,
- Dokumentów programowych województwa łódzkiego:
 - Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,
 - Regionalna Strategia Innowacji – RSI 2030, projekt systemowy „Regionalna Strategia Innowacji-RSI 2030” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
 - Program Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007-2020,
 - Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim,
 - Koncepcja Strategii Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej 2030. Wykorzystane w pracy nad opracowaniem Strategii metody i narzędzia analityczne zostały dostosowane do charakteru

dokumentu, wskazującego na określone cele rozwojowe.²

Z przeprowadzonej na potrzeby opracowania projektu „Strategii...” analizy SWOT wynika, iż Miasto Skierniewice ma ogromny potencjał rozwojowy szczególnie w dwóch obszarach:

- gospodarczym – ze względu na położenie w centralnej części Polski, bliskość najważniejszych dróg tranzytowych (A2, S8, DK 70) i stosunkowo dobrze skomunikowane drogami wojewódzkimi Miasto stanowi atrakcyjny obszar inwestycyjny.
- turystyki – ze względu na potencjał płynący z bogactwa zasobów przyrodniczych Bolimowskiego Parku Krajobrazowego sąsiadującego ze Skierniewicami w celach rozwoju turystyki oraz wykorzystanie zasobów kulturowych i historycznych Skierniewic oraz ziemi skierniewickiej i łowickiej. Ogromny potencjał rozwojowy stanowi możliwość wykorzystania zasobów wód geotermalnych.

Do mocnych stron należy z pewnością

- zasób kadrowy,
- dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna,
- potencjał badawczy,
- aktywność mieszkańców.

Niewątpliwymi słabościami i czynnikami hamującymi rozwój Miasta mogą być m.in.:

- brak dużych zakładów produkcyjnych oferujących nowe miejsca pracy,
- niewykorzystany potencjał płynący z wód geotermalnych,
- problemy demograficzne, głównie: starzenie się społeczeństwa oraz zmniejszająca się liczba mieszkańców,
- czynniki funkcjonalne, takie jak niedostateczna estetyka niektórych części Miasta,
- brak kompleksowej oferty turystycznej.

Powyższe czynniki mogą wpływać na słaby rozwój Miasta i lokalnego rynku pracy. Należy również podkreślić, że niektóre obiekty zabytkowe nie są dostępne dla turystów. Przewyciężenie tych uwarunkowań wyzwoli nowe impulsy rozwojowe Miasta Skierniewice. Bliskość dużych ośrodków miejskich (Warszawy i Łodzi) oddziałuje również na lokalny rynek pracy i odpływ mieszkańców, w tym szczególnie ludzi najlepiej wykształconych, którzy w Warszawie czy Łodzi poszukują lepiej płatnej pracy, adekwatnej do posiadanych kwalifikacji.

Na podstawie analiz potencjału i zagrożeń dla Miasta sformułowano wizję przyszłości 2020 w celu określenia roli władz Miasta w darzeniu do najbardziej pożądanego przyszłego jego kształtu. Wizja ta powinna być zbudowana w oparciu o posiadane zasoby z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców Miasta oraz kluczowych interesariuszy.

WIZJA

MIASTO SKIERNIEWICE ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA O WYSOKIM POZIOMIE ROZWOJU, PRZYJAZNEJ ŚRODOWISKU GOSPODARCE, ATRAKCYJNE TURYSTYCZNIE ORAZ INWESTYCYJNIE, OFERUJĄCE PERSPEKTYWĘ DOBREJ JAKOŚCI ŻYCIA.

Określona wizja rozwoju przedstawia pożądaną stan rozwoju Miasta Skierniewice i jest odpowiedzią na współczesne wyzwania rozwojowe tj.: zrównoważony rozwój gospodarczy, atrakcyjne warunki zamieszkania, edukacji, pracy i rekreacji. Pożądane będą także aktywne postawy mieszkańców i przedsiębiorców będące silnym impulsem rozwojowym dla Skierniewic. Oznacza to konieczność nie tylko wykorzystania zróżnicowanych potencjałów rozwojowych Miasta, ale także jego dobrych, spójnych powiązań z otoczeniem pod względem dostępności komunikacyjnej, inwestycyjnej i turystycznej. Powyższej wizji rozwojowej odpowiada misja koncentrująca się na Misji:

ZBUDOWANIE NOWOCZESNEGO OŚRODKA MIEJSKIEGO, WYKORZYSTUJĄCEGO WŁASNY POTENCJAŁ PRODUKCYJNO-USŁUGOWY ORAZ TURYSTYCZNY I REKREACYJNY, DOGODNE POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I WALORY NATURALNE DLA ROZWOJU I WZMOCNIENIA WSPÓŁPRACY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ, ATRAKCYJNEGO DLA ZAMIESZKANIA I POBYTU.

² na podstawie projektu Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020, NBO LED Warszawa, czerwiec 2015

Cele strategiczne określają i koncentrują pożądane kierunki rozwoju Miasta i obszary, na jakie władze samorządowe powinny zorientować swoje działania. Diagnoza społeczno-gospodarcza i przeprowadzona na jej podstawie, analiza SWOT pozwoliły na określenie następujących strategicznych celów rozwoju Miasta Skierniewice. Podstawy rozwoju mają być tworzone na płaszczyźnie jednego celu głównego i sześciu celów strategicznych:

CEL GŁÓWNY:

ROZWÓJ NOWOCZESNEGO MIASTA I ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI O ŚRODOWISKOWYCH WALORACH TECHNOLOGICZNYCH I DYNAMICZNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

- **Cel strategiczny nr 1:** Rozwój gospodarczy Miasta z wykorzystaniem istniejącego potencjału
- **Cel strategiczny nr 2:** Rozwój turystyki sportu i rekreacji,
- **Cel strategiczny nr 3:** Rozwój infrastruktury,
- **Cel strategiczny nr 4:** Rozwój rynku pracy i usług społecznych,
- **Cel strategiczny nr 5:** Rewitalizacja,
- **Cel strategiczny nr 6:** Efektywność energetyczna i OZE.

Dla każdego celu strategicznego wskazano grupę celów operacyjnych, których realizacja umożliwi osiągnięcie oczekiwanego stanu docelowego nakreślonego przez obszary strategiczne. W ramach każdego z wymienionych celów operacyjnych zaproponowane zostały kierunki interwencji możliwe do realizacji w ramach danego celu. Warto pamiętać, że przedstawiony w dokumencie katalog stanowi jedynie propozycję i tym samym nie należy go traktować, jako zbioru zamkniętego, wyczerpującego wszystkie możliwości stojące przed Miastem, które w miarę realizacji założeń niniejszego dokumentu mogą ewaluować i przyczyniać się do powstawania kolejnych strategicznych kierunków, których realizacja pozwoli na osiągnięcie celów zdefiniowanych w misji i wizji.

W ujęciu przestrzennym projekt „Strategii...” dotyczy Miasta Skierniewice w jego granicach administracyjnych. Określone działania są adresowane do wszystkich podmiotów mających realne, prawno-finansowe możliwości ich podejmowania.

Dla każdego celu strategicznego utworzone zostały cele operacyjne, a także zadania do realizacji w ramach programów operacyjnych. Zawierają one szkielet działań planowanych do realizacji na terenie Miasta Skierniewice.

Projekty te planowane są do realizacji przez Miasto Skierniewice oraz podmioty działające na obszarze Miasta, a także w niektórych przypadkach przez przedsiębiorstwa lub mieszkańców.

Całość planowanych strategicznych zadań do zrealizowania do 2020 roku zamykają rozdziały dotyczące spójności zapisów projektu „Strategii...” z europejskimi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, a także rekomendacje wdrożeniowe zawierające ogólny zapis działań, jakie należy podjąć w celu realizacji zapisów projektu „Strategii...”, a następnie ich monitoringu i ewaluacji.

Dodatkowo projekt „Strategii...” uzupełniono o założenia dotyczące harmonogramu jej realizacji, procedury monitoringu i uaktualniania oraz finansowe aspekty, związane z wdrożeniem dokumentu.³

³ na podstawie projektu Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020, NBO LED Warszawa, czerwiec 2015

Tabela 1 Cele strategiczne i cele operacyjne, a także typy i konkretne zadania przewidziane do realizacji w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”

Cele operacyjne	Zaproponowane zadania	Planowany termin realizacji
NOWOCZESNA I EFEKTYWNA GOSPODRKA CEL STRATEGICZNY NR 1: ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA Z WYKORZYSTANIEM ISTNIEJĄCEGO POTENCJAŁU		
Cel operacyjny 1.1. Intensyfikacja rozwoju branży ogrodniczej	1. Wsparcie współpracy pomiędzy sektorem B+R, a przemysłem (opracowywanie na potrzeby przemysłu nowych technologii i ich wdrażanie, szkolenia dla producentów i przetwórców) szczególnie w zakresie nasennictwa oraz nowoczesnych technologii upraw roślin, 2. Organizacja zaplecza technicznego, np. w postaci inkubatora ogrodniczego, 3. Zbudowanie wspólnej marki, która stanie się dźwignią w handlu lokalnych produktów, wsparcie rozwoju rynków hurtowych, 4. Promocja i wspieranie powstawania grup producenckich oraz inicjatyw klastrowych, 5. Prowadzenie akcji promujących ogrodnicze tradycje Skierniewic, przy wykorzystaniu już rozpoznawalnych marek, 6. Organizacja imprez masowych związanych z ogrodnictwem (konferencje, targi).	2016-2020
Cel operacyjny 1.2. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej	1. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej, nieuciążliwej dla środowiska naturalnego z wykorzystaniem OZE, 2. ☐ Wspieranie rozwoju w zakresie działalności turystycznej i rekreacyjnej oraz budowanie produktu turystycznego, 3. Wspieranie rozwoju działalności usługowej ze szczególnym uwzględnieniem branży hotelarskiej i gastronomicznej, 4. Promocja produktów lokalnych pod wspólną marką (certyfikacja produktów).	2016-2020
Cel operacyjny 1.3. Wsparcie na rzecz promocji przedsiębiorczości i rozwoju MŚP	1. Przyjęcie spójnego systemu wsparcia przedsiębiorczości i inwestycji, w tym ulg lokalnych i innych form wsparcia instytucjonalnego dla firm inwestujących na terenie Skierniewic w zakresie, np. usług innowacyjnych, eksportowych, ekoinnowacyjnych, 2. Wspieranie e-usług i e-handlu w wymianie gospodarczej i przedsiębiorstwach, 3. Wzmocnienie sieciowej kooperacji w rolnictwie i produkcji rolno-spożywczej oraz umocnienie sektorów i branż o znaczącym potencjale dla rozwoju lokalnego (gospodarka rolno-spożywcza, ogrodnictwo, gospodarka turystyczna, zdrowotna, rehabilitacyjna), 4. Koordynacja lokalnej polityki inwestycyjnej i wspieranie lokalnych systemów ulg i zachęt na etapie pozyskiwania inwestorów dla Skierniewic, 5. Utworzenie miejskiego certyfikowanego punktu konsultacyjnego i doradczego o charakterze zintegrowanych usług informacyjnych dla firm w zakresie możliwości pozyskania wsparcia przedsiębiorczości z programów UE oraz asystę przy opracowaniu wstępnym projekcie UE według wytycznych na lata 2014-2020 dla lokalnych przedsiębiorców, 6. Uruchomienie przy udziale środków RPO WŁ 2014-2020 lokalnego funduszu dysponującego środkami na rzecz np. przygotowania nowoczesnej infrastruktury oraz kompleksowego uzbrojenia terenów inwestycyjnych, tworzenia lokalnych parków przemysłowych i wsparcia inkubatorów przedsiębiorstw, w tym start-up, 7. Wdrożenie nowych instrumentów wsparcia przedsiębiorczości np. lokalnej platformy biznesu z udziałem lokalnych producentów i dostawców z systemem e-zamówień.	2016-2020
TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA CEL STRATEGICZNY NR 2: ROZWÓJ TURYSTYKI, SPORTU I REKREACJI		
Cel operacyjny 2.1. Budowa potencjału turystycznego z wykorzystaniem zasobów słonych wód geotermalnych	1. Rozwój nowych form gospodarki związanej z sektorami rozwoju w zakresie działalności turystycznej, rekreacyjnej, rehabilitacyjnej (także narzędzi wsparcia wykorzystujących nowoczesne technologie komunikacyjne np. platformy sprzedażowe, e-zamówienia, e –usługi), 2. Rozwój innowacyjnych usług świadczonych z wykorzystaniem zasobów naturalnych wód solankowych, 3. Rozwój nowych sektorów gospodarki lokalnej związanych z potencjałem środowiskowym, przyrodniczym, rekreacyjnym, turystycznym oraz zdrowotnym, a także e-usług powiązanych z danymi sektorami i branżami w zakresie wymiany informacji i technologii.	2016-2020

Cel operacyjny 2.2. Rozwój oferty turystycznej i produktu turystycznego oraz rekreacyjno- sportowego Skierniewic	1. Kreowanie marki Skierniewice REKREACJA RUCHOWA i TURYSTYKA ZDROWOTNA, 2. Rozwój szlaków i produktów turystycznych związanych z wykorzystaniem walorów naturalnych Skierniewic (rowerowych, konnych, pieszych, kajakowych), a także zintegrowanie oferty i szlaków wokół lokalnych atrakcji turystycznych w postaci m.in. nowego Parku SPA z innymi atrakcjami turystycznymi Skierniewic, np.: Parowozownią Skierniewice, Parkiem Miejskim, czy Zalewem „Zadębie”, 3. Tworzenie ośrodka sportów aktywnych w Skierniewicach na bazie walorów Zalewu „Zadębie”, czy rzeki Rawki, 4. Utworzenie na bazie ROTWŁ klastra rekreacji turystycznej lub zdrowotnej w celu rozwoju kadr i lokalnych produktów turystycznych, 5. Podnoszenie atrakcyjności bazy turystycznej oraz sportowo-rekreacyjnej, rozwój szlaków turystyki zdrowotnej, rekreacji ruchowej i rozwój turystyki kulturowej, 6. Wdrożenie do oferty turystycznej Miasta nowoczesnych technologii i cyfryzacji usług turystyki i kultury, 7. Wzmocnienie nowoczesnych e-usług oraz narzędzi ICT do promocji oferty turystycznej m.in. utworzenie Lokalnej Platformy Turystycznej i aplikacji mobilnych do promocji turystycznej. ROTWŁ z funkcją operatora klastrowego turystyki mogłaby generować sieciowy produkt i ofertę przy współpracy z gminami: Maków, Bolimów, Gluchów, Godzianów, Lipce Reymontowskie, Nowy Kawęczyn, Skierniewice oraz gmin spoza powiatu tj.: Nieborów. ROTWŁ mogłyby również tworzyć atrakcyjne szlaki rowerowe, rzeczne czy kajakowe oraz piesze czy przyrodniczo-dydaktyczne w ramach promocji aktywnej turystyki i rekreacji, 8. Tworzenie lokalnych powiązań kooperacyjnych np. w obszarze sieciowego produktu turystyki, w tym turystyki zdrowotnej i rehabilitacyjnej np. na bazie basenu z wodami geotermalnymi, czy zagospodarowaniem terenów powojkowych dla celów rekreacyjnych i leczniczych, 9. Zintegrowany produkt turystyczny Skierniewic i utworzenie sieci współpracy podmiotów zaangażowanych w rozwój turystyczny, rekreacyjny oraz sportowy Skierniewic, 10. Rozwój kadr dla usług turystycznych, rekreacyjnych i aktywizacji sportowej, 11. Wykorzystanie potencjału geotermalnego na rzecz zbudowania, na bazie walorów solankowych wód termalnych, bogatej oferty SPA i Wellness, 12. Podwyższenie jakości świadczonych usług składających się na produkt turystyczny, głównie poprzez doskonalenie obsługi klienta, 13. Kreowanie dodatkowego popytu na wypoczynek i budowanie nowych produktów i usług okoturystycznych o lokalnym charakterze i specyfice, 14. Kreowanie polityki samorządowej wspierającej rozwój turystyki np. dla dzieci i młodzieży szkolnej	2016-2020
INFRASTRUKTURA CEL STRATEGICZNY NR 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY		
Cel Operacyjny 3.1. Rozwój nowoczesnego transportu publicznego	1. Budowa obwodnicy Miasta, 2. Sukcesywne przystosowanie infrastruktury transportowej, w tym środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych), 3. Rozbudowa infrastruktury drogowej i okodrogowej (chodniki, pobocza, ścieżki rowerowe), 4. Budowa miejsc parkingowych, 5. Rozwój sieci połączeń komunikacji miejskiej połączony z modernizacją środków transportu.	2016-2020
Cel Operacyjny 3.2. Rozwój infrastruktury związanej z budownictwem mieszkaniowym	1. Stworzenie warunków prawnych (postanowienia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), które dadzą możliwość rozwoju budownictwa wielo- i jednorodzinne, 2. Przystosowywanie (uzbrojenie) terenów pod budownictwo mieszkaniowe, 3. Rozwój budownictwa komunalnego, 4. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, 5. Promocja oferty osadniczej (informacja o terenach pod zabudowę, dostępność budynków użyteczności publicznej i ich lokalizacja względem potencjalnych inwestycji).	2016-2020

Cel Operacyjny 3.3. Rozwój infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości i inwestycji	1. Wsparcie aktywności w zakresie wzrostu mikroprzedsiębiorstw, w tym powstawania podmiotów start-up w ramach lokalnego inkubatora przedsiębiorczości, 2. Rozwój nowoczesnych terenów i infrastruktury inwestycyjnej, w tym utworzenie zaplecza infrastruktury badawczo-rozwojowej dla rozwoju technologii np. rolno-spożywczych, 3. Utworzenie parku przemysłowego na terenach inwestycyjnych przy współpracy z LSSE oraz udostępnienie nowoczesnej infrastruktury dla przedsiębiorstw, w tym infrastruktury B+R, 4. Wspieranie dalszych powizań kooperacyjnych branżowych przedsiębiorstw w Skierniewicach i rozwój produktów klastrowych, 5. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, 6. Przeznaczenie terenów pod działalność gospodarczą (ze szczególnym uwzględnieniem branż kluczowych dla regionu) i uzbrojenie ich w infrastrukturę techniczną.	2016-2020
Cel operacyjny 3.4. Rozwój nowoczesnej bazy edukacyjnej	1. Rewitalizacja/remont/modernizacja (w tym termomodernizacja) obiektów szkolnych, 2. Przystosowywanie placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych, doposażenie obiektów), 3. Wspieranie rozwoju kadry nauczycielskiej (podnoszenie kwalifikacji), 4. Rozwój oferty zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych (również we współpracy z organizacjami pozarządowymi), szczególnie w zakresie budowania kompetencji cyfrowych, 5. Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z podstaw przedsiębiorczości (doradztwo zawodowe, planowanie ścieżki zawodowej), 6. Wspieranie rodziców/opiekunów w procesie edukacji i wychowania dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach, 7. Wspieranie współpracy międzynarodowej szkół, 8. Identyfikacja potrzeb inwestorów i lokalnych przedsiębiorców w zakresie kształcenia przyszłych kadr, 9. Dostosowanie programów nauczania do potrzeb lokalnego rynku pracy, 10. Prowadzenie działań wspierających i promujących zawody zgodne z potrzebami lokalnych przedsiębiorców i inwestorów, 11. Wspieranie powstawania klas patronackich, klas profilowanych, klas językowych z nauczaniem dwujęzycznym, 12. Nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami np. poprzez listy intencyjne w celu organizacji praktyk i szkoleń zawodowych oraz programów stażowych, 13. Prowadzenie systemów zachęt dla uczniów (stypendia, nagrody), 14. Wspieranie utworzenia jednostek szkolnictwa wyższego o profilu ogrodniczym i rolniczym, które będzie kształciło specjalistów na potrzeby lokalnego rynku pracy, 15. Prowadzenie promocji oferty edukacyjnej poza Skierniewicami, 16. Tworzenie nowych miejsc w przedszkolach i wspieranie inicjatyw związanych z tworzeniem nowych placówek (w tym niepublicznych).	2016-2020
Cel operacyjny 3.5. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i usług medycznych	1. Rozwój i modernizacja placówek o charakterze opiekuńczym, 2. Budowa, modernizacja i rozwój domu pomocy społecznej, 3. Wspieranie rozwoju ośrodków dziennego pobytu, 4. Przystosowanie instytucji publicznych, w tym placówek ochrony zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych), 5. Rozwój pomocy społecznej poprzez tworzenie mieszkań chronionych, 6. Rozwój profilaktyki zdrowotnej oraz promowanie zdrowego stylu życia, 7. Zapewnienie mieszkańcom Skierniewic możliwości korzystania z wód geotermalnych, 8. Promowanie aktywności sportowych mieszkańców w celu poprawy stanu ich zdrowia.	2016-2020

Cel Operacyjny 3.6. Rozwój infrastruktury społecznej i usług społecznych	1. Rozwój usług opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych i starszych na terenie Skierniewic, 2. Wdrożenie programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych określonych grup społecznych w ramach współpracy sieci społecznej i rynku pracy, 3. Wsparcie środowiskowych inicjatyw społecznych przy udziale organizacji pozarządowych, 4. Kontynuacja programu Skierniewicka Rodzina PLUS, 5. Utworzenie sieci instytucji społecznych, publicznych i organizacji w celu rozwoju różnorodnych form wsparcia środowiskowego i społecznego, 6. Inicjowanie nowych placówek społecznych, w tym profesjonalnych przedszkoli i klubów społecznych m.in. poprzez wydzielenie części budżetu obywatelskiego na cele społeczne, 7. Rozwój infrastruktury opieki społecznej poprzez tworzenie domów dziennego pobytu i doposażenie placówek opieki społecznej w Skierniewicach, 8. Wspieranie inicjatyw służących walce z wykluczeniem społecznym osób lub osób zagrożonych takim wykluczeniem (w tym organizacja WTZ, ZAZ, KIS, CIS), 9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, 10. Wspieranie rozwoju idei wolontariatu.	2016-2020
Cel operacyjny 3.7. Poprawa i rozwój infrastruktury związanej z bezpieczeństwem publicznym	1. Wsparcie modernizacji i doposażenia jednostek porządku publicznego, 2. Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego i jego modernizacja, 3. Rozwój systemu monitoringu miejskiego, 4. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa (organizacja zajęć i akcji prewencyjnych), 5. Budowa nowoczesnego systemu zarządzania monitoringiem w mieście, 6. Prowadzenie działań informacyjnych i promujących pożądane postawy społeczne, 7. Dofinansowanie zadań własnych jednostek porządku publicznego.	2016-2020
RYNEK PRACY I AKTYWNE SOŁECZEŃSTWO CEL STRATEGICZNY NR 4: ROZWÓJ RYNKU PRACY I AKTYWNE SOŁECZEŃSTWO		
Cel Operacyjny 4.1. Wsparcie aktywnych postaw na rynku pracy	1. Rozwój form kształcenia zawodowego i technicznego profilowanego pod potrzeby lokalnego rynku pracy i przy aktywnym udziale przedsiębiorców, 2. Utworzenie centrum aktywizacji zawodowej i technicznej w Skierniewicach na bazie programów kształcenia zawodowego profilowanego pod potrzeby lokalnego rynku pracy i profilu gospodarczego Miasta, 3. Wsparcie grupy młodych osób (25-29 lat) w wejściu na rynek, samozatrudnieniu, doskonaleniu kompetencji zawodowych, 4. Wsparcie zawodowe i społeczne grupy mieszkańców 50+ w celu włączenia tej grupy wiekowej jako produktywnej gospodarczo dla rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta.	2016-2020
Cel Operacyjny 4.2. Rozwój e-usług i społeczeństwa informacyjnego	1. Budowa e-usług w ramach Urzędu Miasta Skierniewice, 2. Zapewnienie wsparcia w rozwoju sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu na terenie Miasta, 3. Prowadzenie działań związanych z walką z wykluczeniem cyfrowym, m.in. poprzez organizowanie dostępu do Internetu w szkołach i bezpłatnego dostępu do Internetu na terenie Miasta, 4. Budowanie kompetencji cyfrowych wśród uczniów.	2016-2020
Cel operacyjny 4.3. Aktywizacja Społeczność lokalnych i organizacji pozarządowych	1. Rozwój sieciowej współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi i pozarządowymi, 2. Wsparcie instytucjonalne i organizacyjne dla powstawania inicjatyw lokalnych (budżet obywatelski), 3. Utworzenie Lokalnego Forum Dialogu Społecznego – stałej platformy współpracy samorządu Miasta i organizacji pozarządowych i	2016-2020

	grup środowiskowych Miasta.	
REWITALIZACJA		
CEL STRATEGICZNY NR 5: REWITALIZACJA KULTUROWA, PRZYRODNICZA I SPOŁECZNA		
Cel Operacyjny 5.1. Rewitalizacja obszaru miejskiego i terenów zdegradowanych, w tym o znaczeniu historycznym dla Miasta	1. Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice, 2. Utworzenie Lokalnego Funduszu Rewitalizacji, jako instrumentu finansowania projektów rewitalizacyjnych Skierniewic z udziałem alokacji RPO WL 2014-2020 oraz innych podmiotów publicznych, prywatnych, a także instytucji finansowych, 3. Rewitalizacja określonych obiektów o znaczeniu historycznym oraz kulturowym dla Miasta m.in.: o ratusza, parowozowni, o obiektów koszarowych, o terenów poligonowych i powojaskowych, 4. Rewitalizacja przyrodnicza i krajobrazowa bulwarów nadrzecznych, 5. Utworzenie Parku Turystyki Przyrodniczej Skierniewic obejmującego zrewitalizowane przyrodniczo tereny rekreacyjne (zalew, bulwary, rzekę, zasoby geotermalne), 6. Rewitalizacja wodna dla Skierniewic, 7. Podjęcie działań rewaloryzacji zabytków w systemie dofinansowania gminy i prywatnych środków, np. z wykorzystaniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.	2016-2020
ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ		
CEL STRATEGICZNY NR 6: EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I OZE		
Cel Operacyjny 6.1. Działania na rzecz zmniejszenia zużycia energii oraz ograniczenia emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery	1. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w Mieście, 2. Rozwój skojarzonej gospodarki energetycznej (układy kogeneracyjne), 3. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, 4. Wspieranie wykorzystywania niskoemisyjnych źródeł energii cieplnej, 5. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, 6. Modernizacja infrastruktury komunikacji zbiorowej (taboru MZK), 7. Współpraca samorządu z podmiotami prywatnymi w formule PPP, 8. Edukacja ekologiczna mieszkańców, 9. Stworzenie funduszu celowego (funduszu wsparcia) w celu wypracowania dodatkowego mechanizmu wsparcia dla mieszkańców w procesie osiągnięcia wyższej efektywności energetycznej.	2016-2020
Cel Operacyjny 6.2. Wzrost wykorzystania OZE	1. Budowa/przebudowa dróg w celu ograniczenia emisji szkodliwych gazów przez środki komunikacji (pojazdy), 2. Budowa/rozbudowa ścieżek rowerowych, 3. Rozbudowa sieci ciepłowniczej w Mieście, 4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej połączona z instalacją rozwiązań wykorzystujących OZE, 5. Prowadzenie akcji informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców w zakresie OZE, 6. Stworzenie funduszu celowego (funduszu wsparcia) jako mechanizmu wsparcia dla mieszkańców w korzystaniu z OZE, 7. Otworzenie Skierniewickiego Operatora Energetycznego dla potrzeb efektywnego zarządzania gospodarką energetyczną i wdrażaniem rozwiązań przy udziale środków celowych np. WFOSiGW czy innych środków alokacji UE w inwestycje OZE i efektywnościowe na terenie Miasta Skierniewice.	2016-2020

Źródło: na podstawie projektu Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020, NBO LED Warszawa, czerwiec 2015

** **pogrubiono zadania inwestycyjne, które mogą bezpośrednio wpłynąć na stan środowiska – zarówno pozytywnie jak i negatywnie**

2.1. Powiązanie projektu z innymi dokumentami, oraz sposoby, w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Analizując cele sformułowane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych oraz określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej Miasta.

2.1.1 Prawodawstwo Unii Europejskiej

Podpisując Traktat Akcesyjny Polska zgodziła się na respektowanie prawa wspólnotowego zgodnie z przyjętymi w Unii Europejskiej zasadami, a więc z pierwszeństwem przed prawem krajowym oraz z uwzględnieniem bezpośredniego obowiązywania wspólnotowych rozporządzeń.

Ze względu na to, iż w odniesieniu do zagadnień dotyczących ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym nie funkcjonuje jeden nadrzędny akt prawny, który regulowałby te kwestie, prognozie oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” uwzględniono między innymi przepisy sprecyzowane w następujących dyrektywach:

- a) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa,
- b) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko,
- c) Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- d) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy,
- e) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,
- f) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku,
- g) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.

2.1.2 Dokumenty nadrzędne szczebla krajowego, wojewódzkiego

Zadania i cele strategiczne zamieszczone w projekcie „Strategii ...” w odniesieniu do poszczególnych celów długoterminowych zapisanych w innych dokumentach zostały tak sformułowane, by w sposób bezpośredni nawiązywać do wymogów i wytycznych zawartych w szeregu dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim, obejmujących swoją tematyką szeroko rozumiane kwestie ochrony środowiska m.in. w kontekście planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego.

Wspólną cechą wszystkich scharakteryzowanych poniżej dokumentów, jest dążenie do stworzenia warunków niezbędnych do realizacji zasad ochrony środowiska oraz wdrażanie norm zrównoważonego rozwoju.

Zapisy umieszczone w analizowanym projekcie „Strategii...” są zgodne z postanowieniami dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030

W tej Strategii wyszczególniono cele, które są zbieżne z celami analizowanego dokumentu:

Obszar równoważenia potencjałów rozwojowych regionów

Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK)

W Krajowej Strategii zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe,

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki,

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki,

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego,

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu,

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna,

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

W Koncepcji zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej oraz terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Cel 2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi Miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

W Strategii zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji

1.1.1. Rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych

1.1.3. Rozwój specjalistycznych usług (m. in. usług dla ochrony zdrowia, eko-usług, logistyki, BPO, IT), wykorzystujących nowoczesne i inteligentne technologie

Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki

3.1.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań sieciowych

3.1.4. Prowadzenie kompleksowej polityki „przyciągania” inwestorów

Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji

5.1.2. Podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia

5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej

5.2.1. Rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej

5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji

5.3.2. Rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji

Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej

7.1. Wzmocnienie i rozwój systemów transportowych i teleinformatycznych

7.1.5. Zabezpieczenie zaplecza infrastruktury transportowej i teleinformatycznej oraz sprzętu dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa publicznego

7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej

7.2.4. Zabezpieczenie zaplecza infrastruktury technicznej oraz sprzętu dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa

publicznego

Cel operacyjny 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego

8.1. Ochrona i kształtowanie powiazań przyrodniczo-krajobrazowych

8.1.1. Utworzenie spójnego wewnętrznie regionalnego systemu obszarów chronionych w powiązaniu z systemem krajowym

Cel operacyjny 9. Zrównoważony system osadniczy

9.2. Wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ład przestrzennego

9.2.1. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów mieszkaniowych i przemysłowych, w tym rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych oraz obiektów zabytkowych

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego

W Planie zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Cel główny: Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu

3. Powiązania środowiskowe i kulturowe

Cel główny: Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu

3. Powiązania środowiskowe i kulturowe

Cel główny: Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu

1. Ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego

3. Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa

4. Środowisko przyrodnicze

Cel główny: Ochrona i poprawa stanu środowiska

1. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej

2. Zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych

3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

4. Zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości

5. Racjonalizacja gospodarki odpadami

6. Poprawa klimatu akustycznego

7. Poprawa jakości powietrza

Cel główny: Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu

8. Wzrost jakości i standardów życia mieszkańców województwa

3. Obronność i bezpieczeństwo publiczne

Cel główny: Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

2. Ograniczenie zagrożenia awariami

3. Zapewnienie możliwości prowadzenia działań ratowniczych, w tym przeciwpożarowych

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

W Programie zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Priorytet inwestycyjny 9.7 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cel 1. Poprawa jakości usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Cel 2. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu ochrony zdrowia.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

W Programie zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Oś priorytetowa VII: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

Priorytet inwestycyjny 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczynią się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

W Programie zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Oś Priorytetowa VIII - Zatrudnienie

Oś Priorytetowa IX - Włączenie społeczne

Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim_Rodzina, dzieci, praca

W Planie zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Obszar działania – rodzina

Działania krótkookresowe 1. Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla dzieci w wieku do 3 lat poprzez uruchomienie placówek takich jak, np. kluby dziecięce-brzmienie zgodnie z ustawą

Działania długookresowe 4. Rozbudowa infrastruktury umożliwiającej przełamanie niżu demograficznego:

a) baza żłobków – zapowiedziana przez rząd zmiana ustawy żłobkowej, która ma polegać na zmniejszeniu udziału gmin w kosztach inwestycji (na obszarze województwa łódzkiego proponowane jest zmniejszenie udziału finansowego gmin do 10%)

b) tworzenie przedszkoli zarządzanych przez rodziców i lokalne społeczności/NGO) rozbudowa systemu opieki nad dzieckiem w wieku do 3 lat w miejscu zamieszkania przez prowadzenie klubów dziecięcych

Obszar działania – aktywizacja społeczna

Działania krótkookresowe 2. Wspieranie rozwoju sieci placówek wsparcia dziennego dla osób w wieku poprodukcyjnym oraz osób niepełnosprawnych, zwłaszcza na terenach wiejskich (np. kluby seniorów, uniwersytety III wieku, mieszkania chronione, inne w zależności od potrzeb lokalnych)

Cel 3. Rozwój usług społecznych dla seniorów w miejscu zamieszkania

Projekt Strategii Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+

W projekcie Strategii zawarto cele i działania, z którymi są zbieżne cele strategiczne zawarte z projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”, główne z nich zestawiono poniżej:

Cel 4. Rozwój nowoczesnego kapitału ludzkiego i społecznego oraz silnego informacyjnego Społeczeństwa obywatelskiego

Cel 4.3. Podnoszenie standardów i dostępu do usług w zakresie oświaty i opieki zdrowotnej oraz do e-usług publicznych

Cele te zawierają się w celach zaproponowanych w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”.

3. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

3.1. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz problemów w tym zakresie

Analiza stanu środowiska Miasta Skierniewice dokonana została w szeregu obowiązujących dokumentów dotyczących rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego Miasta, m.in. w „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Skierniewice na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020”.

W związku z tym niniejsza „Prognoza...” omawia jedynie wybrane zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego mające ewidentny wpływ na cele i zadania zapisane w harmonogramie zamieszczonym w projekcie „Strategii...”.

Duży nacisk położono w szczególności na problemy i zagrożenia środowiska przyrodniczego, kulturowego i zdrowia ludzi. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane zamieszczone w projekcie „Strategii...”, przekazane przez Miasto Skierniewice oraz zgromadzone samodzielnie przez Wykonawcę, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania, raporty i analizy.

3.1.1 Położenie fizycznogeograficzne, geomorfologia

Miasto Skierniewice leży w środkowej Polsce, we wschodniej części województwa łódzkiego, pomiędzy aglomeracjami: warszawską i łódzką.

Miasto zajmuje powierzchnię 34,32 km² (ok. 0,18% powierzchni województwa łódzkiego). Skierniewice są Miastem na prawach powiatu (powiatem grodzkim) i jednocześnie siedzibą powiatu skierniewickiego ziemskiego, skupiającego dziewięć gmin: Skierniewice, Bolimów, Maków, Lipce Reymontowskie, Słupia, Godzianów, Głuchów, Nowy Kawęczyn i Kowiesy.

Granice Miasta wyznaczają:

- od strony północnej - tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo należące do otuliny Bolimowskiego Parku Krajobrazowego,
- od zachodu - tereny Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Zwierzyniec Królewski”,
- od południa i południowego-wschodu - granice lasów PGL w Strobowie i w Pamiętnej,
- od północnego-wschodu - linia brzegowa rzeki Rawki.⁴

Rysunek 1 Położenie Miasta Skierniewice na tle województwa łódzkiego i powiatu skierniewickiego

Źródło: na podstawie www.stat.gov.pl, 2015

O atrakcyjności inwestycyjnej Miasta decyduje przede wszystkim jego korzystne położenie w centrum Polski na trasie pomiędzy dwoma aglomeracjami łódzką i warszawską. Dogodne połączenia drogowe, w tym bliskość dróg krajowych nr 2 (A2) i 8 (S8) i weszła autostradowego A1/A2 oraz kolejowe zapewniają bezpośrednie połączenia w relacjach krajowych i międzynarodowych. Na zwiększenie dostępności komunikacyjnej mają również wpływ lotniska znajdujące się w Warszawie i Łodzi, do których dojazd pociągiem lub samochodem

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Skierniewice na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020”, Załącznik nr 1 do uchwały nr XXXIX/67/2013 Rady Miasta Skierniewice z dnia 21 czerwca 2013 r.

zajmuje ok. 1h. Szczególnie cennym zasobem wyróżniającym Skierniewice na tle regionu są złoża solankowych wód termalnych, znajdujących zastosowanie do celów balneologicznych. Stosowane mogą być w leczeniu chorób reumatologicznych, urazów ortopedycznych, chorób układu nerwowego, otyłości oraz dermatologii. Jest to potencjał, który w najbliższych latach władze Miasta powinny wykorzystać w celu budowy nowych miejsc pracy i budowy potencjału gospodarczego. Miasto jest właścicielem 140 ha terenów, które z powodzeniem mogą zostać przeznaczone pod inwestycje turystyczne typu SPA & Wellnes.

Miasto posiada przygotowaną ofertę inwestycyjną, proponującą tereny zarówno pod działania związane z turystyką, jak również inwestycje o charakterze produkcyjno-usługowym. Większość terenów posiada aktualny plan zagospodarowania przestrzennego, a bezpośrednio na swoim terenie lub tuż obok niego media takie jak wodociąg, kanalizację, energię elektryczną, gaz, linię telefoniczną, a w części również sieć ciepłowniczą.

W celu rozwoju gospodarczego na terenie Miasta ustanowiono również podstrefę Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – teren o powierzchni ponad 10 ha, podzielony na dwa kompleksy (3,9 ha + 6,8 ha). Firmy inwestujące mogą ubiegać się o przyznanie ulg inwestycyjnych w postaci zwolnień z podatku od nieruchomości, pod warunkiem utworzenia co najmniej 3 nowych miejsc pracy.

Zgodnie z założeniami polityki inwestycyjnej Miasto preferuje na swoim terenie branże związane z hotelarstwem, gastronomią, turystyką i rekreacją, Wellnes & SPA, rehabilitacją oraz innymi usługami.

Inwestycje i aktywności gospodarcze rozwijające się na terenie Miasta powinny być nieszkodliwe dla środowiska, a więc związane z odnawialnymi źródłami energii i nowymi technologiami. Kolejnymi gałęziami gospodarki, które Miasto chętnie widziałoby na swoim terenie, są budownictwo oraz logistyka.

W ostatnich latach granice Miasta uległy zmianie w związku z przyłączeniem terenu Poligonu Wojskowego oraz Strefy Ekonomicznej. W związku z tym, iż na mapach zamieszczonych w dalszej części opracowania jest różny przebieg granic - poniżej zamieszczono ten najbardziej aktualny.

Rysunek 2 Granice Miasta Skierniewice, wg stanu na grudzień 2015 roku

Źródło: <http://skierniewice.geoportal2.pl>

W związku z coroczną organizacją jednego z najpopularniejszych wydarzeń branżowych w Polsce Skierniewickiego Święta Kwiatów, Owoców i Warzyw – Miasto to jest kojarzone z tematyką ogrodniczą.

Miasto Skierniewice położone jest w regionie o dużej tradycji rolnej. Ważnym atutem tego regionu jest m.in. wysokotowarowa specjalizacja sadownicza, produkcja warzyw. Sadownictwo i rolnictwo regionu wpływa na rozwój Skierniewic. Słabością obszaru jest natomiast brak rynków hurtowych produktów rolnych.⁵

⁵ *Diagnoza uwarunkowań rozwoju Miasta Skierniewice, element projektu „Strategii...” 2015*

3.1.2 Warunki klimatyczne

Miasto Skierniewice ma zbliżony klimat do panującego na całym nizinnym obszarze Polski. Znajduje się w granicach regionu klimatycznego zwanego Regionem Środkowopolskim. Na kształtowanie się temperatury wpływ ma zarówno powietrze kontynentalne, jak i oceaniczne. Główne parametry meteorologiczne Miasta to:

Okres wegetacyjny wynosi 214 dni,

Okres bezmroźny wynosi 231 dni,

Najczęstsze wiatry z kierunków zachodnich,

- średnioroczna temperatura dobowa powietrza wynosi $+7,8^{\circ}\text{C}$,
- średnia temperatura miesiąca lipca wynosi $+16^{\circ}\text{C}$ - $+17,5^{\circ}\text{C}$,
- średnia temperatura miesiąca stycznia wynosi $-2,5^{\circ}\text{C}$ - $-4,0^{\circ}\text{C}$,
- średnie dzienne usłonecznienie wynosi 4,6 h,
- średnioroczna suma opadów atmosferycznych wynosi 450 - 550 mm.

Na terenie Miasta panują względnie dobre warunki solarne, termiczne i biometeorologiczne. Oprócz tego ukształtowanie terenu oraz intensywność zabudowy miejskiej implikuje występowanie na terenie Miasta obszarów charakteryzujących się odmiennym mikroklimatem.

W latach 2009 i 2010 na terenie Miasta prowadzone były przez Polską Akademię Nauk - Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego specjalistyczne badania klimatyczne. Miasto otrzymało świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem terenów południowo-zachodnich.⁶

3.1.3 Hydrografia

Główną rzeką na terenie Miasta Skierniewice jest Łupia-Skierniewka (długość ok. 53 km), która jednocześnie jest największym odbiornikiem wód powierzchniowych z obszaru 2/3 powierzchni Miasta. Jej źródła zlokalizowane są na Wzniesieniach Łódzkich, a swój bieg kończy ujściem do rzeki Bzury.

Kolejnym odbiorcą wód powierzchniowych z terenu Miasta jest rzeka Rawka, która jest największym prawostronnym dopływem rzeki Bzury. Rawka na długości ok. 2,5 km wyznacza wschodnią granicę Miasta.

Najmniejszym ciekim wodnym na terenie Skierniewic, uchodzącym również do Bzury, jest rzeka Pisia-Zwierzynka, która na odcinku ok. 0,75 km stanowi południowo-zachodnią granicę Miasta.

Oprócz wspomnianych wyżej cieków wodnych, w naturalnej dolinie rzeki Łupi, wybudowano zbiornik wodny „Zadębie”, którego powierzchnia lustra wody wynosi 25,7 ha, a średnia głębokość sięga 2,15 m. Zalew ma głównie charakter retencyjny, ale wykorzystywany jest również do celów wypoczynkowo-rekreacyjnych. Dla odwiedzających zalew dostępne są dwa kąpieliska z plażami (w tym jedno czynne). Zbiornik został również zarybiony.

W ramach przyszłych działań inwestycyjnych planowane jest dalsze zagospodarowanie terenów wokół zbiornika. Rzeki i wody powierzchniowe na terenie Miasta zanieczyszczane są głównie przez nieoczyszczone ścieki komunalne, przemysłowe, spływy powierzchniowe z terenów komunikacyjnych, przemysłowych, rolniczych czy dopływy zanieczyszczonych wód powierzchniowych z poza terenu Miasta.⁷

3.1.4 Budowa geologiczna, hydrologia i warunki glebowe

Teren Miasta Skierniewice zlokalizowany jest na fragmencie wysoczyzny postglacjalnej, która od strony północnej graniczy z Równiną Łowicko-Błońską, a od strony północno-wschodniej poprzez rzekę Rawkę z obszarem Wysoczyzny Rawskiej.

Teren Miasta Skierniewice objęty był zlodowaceniem środkowopolskim (Odry i Warty), lądolodem warciańskim, który utworzył rzeźbę terenu na obszarze dzisiejszych Wzniesień Łódzkich. Oprócz efektów zlodowacenia na ukształtowanie obecnego terenu wpływ miały również procesy erozyjne związane z powstawaniem dolin rzecznych czy wąwozów oraz procesy akumulacji mineralno-organiczej i organicznej związane z powstawaniem torfów i namulów torfiastych.

Miasto Skierniewice położone jest na wysoczyźnie morenowej, której wysokości bezwzględne wahają się w granicach od 85 do 140 m. Rzeźba terenu Miasta wzbogacona jest o doliny rzek Rawki, Łupi-Skierniewki i Pisi-Zwierzynki, które spływają do rzeki Bzury.

Ponadto Miasto leży na terenie wału kujawskiego, który zbudowany jest z górnourajskich wapieni, wapieni marglistych i margli, środkowourajskich mułowców oraz wapieni i piaskowców dolomitycznych. Na obecny

⁶ *Diagnoza uwarunkowań rozwoju Miasta Skierniewice, element projektu „Strategii...” 2015*

⁷ *Diagnoza uwarunkowań rozwoju Miasta Skierniewice, element projektu „Strategii...” 2015*

kształt krajobrazu największy wpływ miał okres czwartorzędu z najstarszymi osadami w postaci mułków i mułków iliaстых.

Pod względem położenia hydrogeologicznego północno-wschodnia część Miasta Skierniewice leży na obszarze regionu mazowieckiego (region ten charakteryzuje się występowaniem trzech głównych pięter wodonośnych:

- kredowego,
- trzeciorzędowego,
- czwartorzędowego,
- natomiast część południowo-zachodnia w obrębie regionu kutnowskiego.

Dominującą rolę w obu regionach odgrywają wody z utworów czwartorzędowych. Zasobność wód podziemnych w utworach czwartorzędowych oceniono na ok. 2 652 m³/h. Stan bakteriologiczny wód podziemnych określono na dobry, jednak duża mętność, podwyższona zawartość żelaza, manganu i jej barwa powoduje, iż woda ta wymaga uzdatniania.

Na terenie Miasta Skierniewice zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych oznaczony numerami 215 i 215 A, którego poziom wodonośny pochodzi z utworów trzeciorzędowych, a zasięg terytorialny obejmuje województwo łódzkie, mazowieckie i kujawsko-pomorskie. Zasoby obu zbiorników przekraczają 150 m³/d.

W rejonie Miasta znajdują się obszary wysokiej ochrony zbiorników wód podziemnych (OWO) utworzone ze względu na szczególne znaczenie gospodarcze, a jednocześnie zagrożone degradacją.

Typy, klasy bonitacyjne oraz pochodzenie gleb występujących na terenie Miasta Skierniewice:

- gleby brunatne i bielicowe zaliczane do klasy od IIIa do IVb pochodzące z utworów glin zwałowych,
- gleby brunatne wylugowane, rdzawe, bielicowe oraz czarne ziemie zdegradowane zaliczane do klasy V i VI pochodzące z utworów aluwialnych i rzecznych,
- gleby czarnych ziem deluwialnych, mad, gleb murszowych i murszowatych, których przydatność rolnicza jest zróżnicowana ze względu na miejsce występowania, wykształcone z utworów deluwialnych (piaski i pyły) oraz z utworów organogenicznych (torfy, mursze i utwory mułowotorfowe). Gleby tego typu występują głównie w dolinach rzecznych.

Wyniki badań prowadzonych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej wskazują, iż udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w ogólnej powierzchni gleb Miasta Skierniewice jest znaczący i wynosi około 68% (wskaźnik dla województwa wynosi 72%). Miasto Skierniewice odznacza się dość dobrą jakością gleb przeznaczonych pod produkcję rolną. Do głównych upraw zalicza się przede wszystkim ziemniaki i warzywa gruntowe.

Znaczna część terenów poza obszarem zabudowy miejskiej jest użytkowana rolniczo, w tym wykorzystywana w celach upraw doświadczalnych.

Blisko połowę ogólnej powierzchni Miasta zajmują:

- użytki rolne (49%),
- w tym grunty orne stanowiące 38% powierzchni ogólnej,
- sady (4%),
- łąki i pastwiska (ok. 4%).

W gospodarstwach na terenie Miasta uprawia się przede wszystkim:

- zboża (żyto, pszenicę, owies),
- warzywa (ziemniaki),
- warzywa gruntowe.

Największe pod względem zwartości kompleksy rolne zachowały się w części południowo-wschodniej obszaru Miasta. Większość z nich to grunty orne klasy IIIb, IVa i IVb. Grunty najsłabsze pod względem przydatności rolniczej występują na południu (Halinów, Feliksów, Balcerów) i północnym-zachodzie (na granicy Puszczy Bolimowskiej oraz w okolicach rzeki Rawki).

Miasto Skierniewice znajduje się w obrębie południowej części geotermalnego okręgu grudziądzko-warszawskiego. Wody podziemne o określonych właściwościach fizyko-chemicznych i mineralnych (solanki, wody lecznicze, wody termalne) na mocy ustawy dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981 ze zm.) zaliczane są (w odróżnieniu od zwykłych wód podziemnych) do kopalin. Najcenniejszym surowcem naturalnym występującym na terenie Miasta Skierniewice są złoża wód termalnych, które wpisane zostały do bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce.

Obecnie na terenie Miasta Skierniewice trwają prace związane z uzyskaniem koncesji na eksploatację w/w wód termalnych i utworzeniem Zakładu Górniczego. W okolicach Skierniewic występują również inne złoża, między

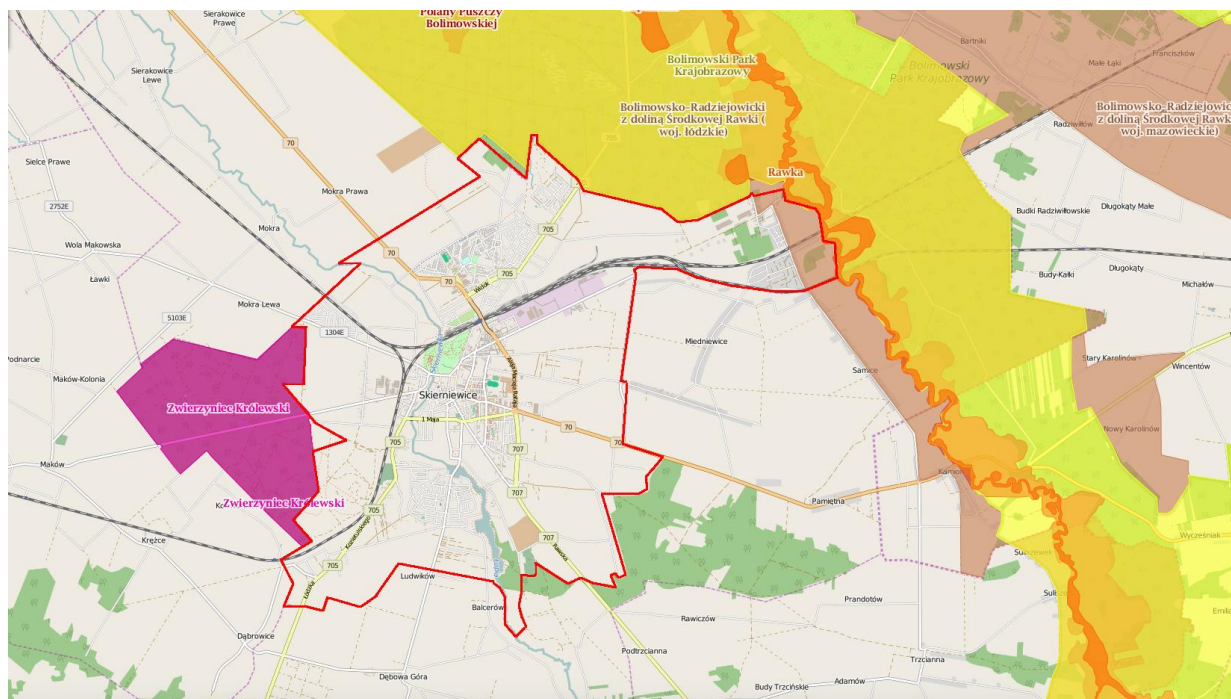
innymi złoża surowców ilastych – gliny żwałowe. Rozpoznane złoża obejmują także aluwia, lessy, gliny i mułki czwartorzędowe. Surowce te można wykorzystywać do produkcji ceramiki budowlanej.⁸

3.1.5 Warunki przyrodniczo – krajobrazowe

W 2012 roku z obszaru Miasta Skierniewice wydzielono teren nazwany, który wszedł w skład obszaru ochrony uzdrowiskowej Skierniewice – Maków, stanowiąc jednocześnie 45% terenu Miasta.

Status uzdrowiska niesie za sobą liczne restrykcje, związane z możliwościami prowadzenia inwestycji na obszarze Miasta. Został ustanowiony obszar ochrony uzdrowiskowej, który podzielono na 3 strefy ochrony. Podział taki nie wynika z dobrowolnego zamysłu władz Miasta, a jest odzwierciedleniem zapisów ustawy. Zgodnie z jej treścią zostały ustanowione 3 strefy ochrony: w strefie A (strefa A to obecnie tereny niezurbanizowane) powinny być zlokalizowane zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, pensjonaty oraz inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu i turystyce. Jednocześnie procent powierzchni terenów zielonych w tej strefie nie może być mniejszy niż 65. Strefa B jest jej otoczeniem i strefą „buforową”, w której można prowadzić działalność handlowo – usługową, jednakże nie może mieć to negatywnego wpływu na pozostające w strefie A obiekty lecznictwa uzdrowiskowego i ich pensjonariuszy. Udział terenów zielonych w tej strefie nie może być mniejszy niż 50%. Z kolei strefa C stanowić ma otoczenie dla strefy B i ochronę walorów krajobrazowych, klimatycznych, jak również złóż naturalnych surowców leczniczych. Cały obszar w obu gminach zajmuje powierzchnię 4 238 ha. Najmniejszą, ale zarazem najważniejszą część obszaru ochrony uzdrowiskowej stanowi strefa A o powierzchni 77 ha i zlokalizowana jest na terenie byłego poligonu wojskowego. Strefa B zajmuje powierzchnię 476 ha, podczas gdy największą część obszaru ochrony uzdrowiskowej stanowi strefa C, która liczy 3 685 ha.

Miasto Skierniewice graniczy od strony północnej – kompleksem leśnym wchodzącym w skład otuliny Bolimowskiego Parku Krajobrazowego są to tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo, natomiast od zachodu z kompleksem Lasu Zwierzynieckiego, są to tereny Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Zwierzyniec Królewski”. T i inne obszary przyrodniczo cenne zlokalizowane w najbliższej odległości od granic Miasta zobrazowano na rysunku poniżej oraz opisano w niniejszym rozdziale.

Rysunek 3 Lokalizacja obszarów przyrodniczo cennych na tle Miasta Skierniewice

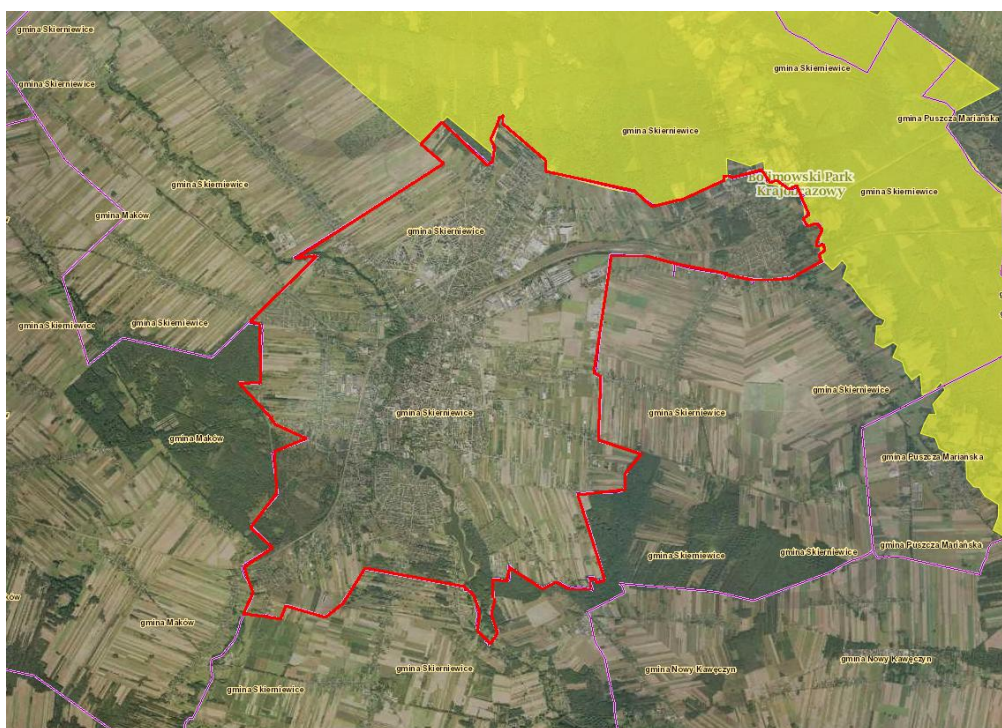
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

⁸ Diagnoza uwarunkowań rozwoju Miasta Skierniewice, element projektu „Strategii...” 2015

Bolimowski Park Krajobrazowy utworzony w 1986 roku, kilkakrotnie powiększany, liczy wraz z otuliną 23 614 ha, z czego ponad 60% stanowią lasy. Pod względem administracyjnym park krajobrazowy położony na pograniczu województw łódzkiego i mazowieckiego na terenie gmin Nieborów, Skierniewice, Bolimów, Nowy Kawęczyn, Kowiesy, Wiskitki, Puszcza Mariańska

Najważniejsze walory Parku:

- około 1000 gatunków roślin naczyniowych,
- 87 gatunków roślin rzadkich i chronionych,
- 163 gatunki zwierząt chronionych (m.in.: ryś, bóbr, wydra, bocian czarny, zimorodek, bielik, orlik krzykliwy),
- 16 gatunków zwierząt łownych (m.in.: łoś, daniel, sarna, dzik, lis),
- 62 gniazda bociana białego,
- 1 aleja zabytkowa i liczne drzewa – pomniki przyrody,
- 15 ścieżek edukacyjnych,
- 23 szlaki turystyczne,
- siedliska bobrów w dolinie Rawki,
- bardzo interesujące świetliste śródleśne polany (świadek osadnictwa budnickiego z XVII i XVIII w.),
- liczne zabytki kultury materialnej: pałace, dwory, romantyczne parki, kościoły, cmentarze, kapliczki, krzyże przydrożne, okopy, rowy strzeleckie i działobitnie z czasów I wojny światowej.

Rysunek 4 Bolimowski Park Krajobrazowy na tle Miasta Skierniewice

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Bolimowsko-Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z doliną środkowej Rawki – obszar chronionego krajobrazu o całkowitej powierzchni 25.753 ha, położony na części obszaru gmin Jaktorów, Mszczonów, Puszcza Mariańska, Radziejowice i Wiskitki w województwie mazowieckim. Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

W skład obszaru wchodzi m.in. rezerwaty przyrody Grądy Osuchowskie, Dąbrowa Radziejowska i częściowo rezerwat Stawy Gnojna, a także część Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 5 Bolimowsko-Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z doliną środkowej Rawki na tle Miasta Skierniewice
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Rezerwat przyrody "Rawka" został utworzony w oparciu o Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody. Obejmuje on rzekę Rawkę od jej źródeł do ujścia, o długości 97 km wraz z rozgałęzieniami koryta rzeki, starorzeczami, dolnymi odcinkami prawobrzeżnych dopływów: Krzemionki, Rokity, Grabianki oraz przybrzeżnymi pasami terenu o szerokości 10 m.

Rysunek 6 Rezerwat przyrody "Rawka" na tle Miasta Skierniewice
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Powierzchnia rezerwatu wynosi: 487 ha. Położony jest na terenie czterech powiatów: brzezińskiego, tomaszowskiego, rawskiego i skierniewickiego.⁹

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki” PLH100015 stanowi integralną część systemu korytarzy ekologicznych w Polsce. Obszar ten wraz z Bolimowskim Parkiem Krajobrazowym, zakwalifikowany został jako krajowy węzeł ekologiczny w sieci ekologicznej ECONET. Dolina Rawki łącząc się z korytarzem doliny Bzury funkcjonuje również jako korytarz ekologiczny rangi krajowej.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Zwierzyniec Królewski utworzony został w 1994r. na powierzchni 571,71 ha, w uroczysku leśnym Zwierzyniec, leśnictwie Zwierzyniec.

Objęcie Uroczyska Zwierzyniec ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego ma na celu:

- utrzymanie wartości przyrodniczych, a w szczególności mozaiki siedlisk i drzewostanów, starych drzew, flory i fauny leśnej,
- pielęgnowanie wartości historyczno-krajobrazowych,
- propagowanie kultury leśnej.

Las „zwierzyniecki” poprzecinany jest płytkimi dolinkami kilku okresowo płynących strumieni. Występują tu również małe zbiorniki wodne pochodzenia lodowcowego. Przez obszar ten przepływa całoroczny ciek wodny nazywany Pisią lub Zwierzynką. Występowanie ciężkich nieprzepuszczalnych warstw powoduje silnie zawilgotnienie tego terenu.

Powierzchnia leśna zwierzynca dzieliła się na dwie części, obręb gospodarczy i obręb łowiecki. W obrębie łowieckim wydzielono bażantarnię i ogrodzono teren przeznaczony do hodowli dzików. Na terenie obecnego oddz. 257 zbudowano pałacyk łowiecki i osobny budynek dla służby. Po wojnie uroczysko Zwierzyniec było podzielone na dwie części: pierwsza o powierzchni 355,86 ha, była lasem użytkowanym gospodarczo, druga o powierzchni około 200 ha, była terenem wojskowym zamkniętym dla cywilów.

Z naturalnych odnowień pochodzą tylko stare dęby oraz drzewostany olszowe i brzożowe. Naturalny charakter mają rośliny runa. Na obszarach gdzie występują żyzniejsze gleby (część północna uroczyska), regeneracja naturalnych fitocenoz jest daleko posunięta. Przyrodnicza i dydaktyczna wartość uroczyska Zwierzyniec polega na możliwości obserwacji przebiegu naturalnej sukcesji i regeneracji (powrotu na swoje naturalne stanowiska) pierwotnie występujących na tym obszarze zbiorowisk roślinnych.¹⁰

Rysunek 7 Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Zwierzyniec Królewski na tle Miasta Skierniewice

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

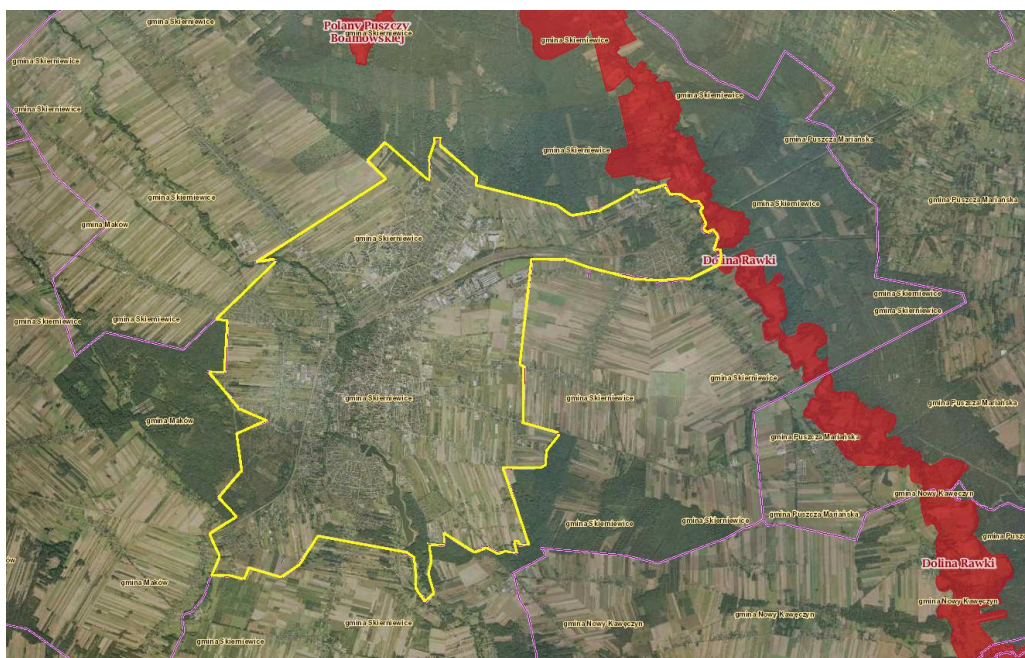
⁹ http://www.ugkaweczyn.pl/pl/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=44

¹⁰ http://www.skierniewice.lodz.lasy.gov.pl/widget/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/zespole-przyrodniczo-krajobrazowy-zwierzyniec-krolewski/maximized#.VmVw1oQ0yAO

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 Dolina Rawki o całkowitej powierzchni 2 525.4 ha. Położony jest na terenie województwa łódzkiego, powiaty skierniewicki, warszawski-zachodni, gminy: Rawa Mazowiecka, Nowy Kawęczyn, Puszcza Mariańska, Bolimów, Skierniewice. Obszar został zatwierdzony w styczniu 2011 roku, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Obejmuje obszar leżący między Żydomicami a Bolimowem, położony w centralnej części Niziny Środkowopolskiej, na obszarze granicznym dwóch mezoregionów: Równiny Łowicko-Błońskiej oraz Wysoczyzny Rawskiej. Głównym elementem tego obszaru jest rzeka Rawka i jej dolina. 42. km odcinek obszaru „Dolina Rawki” znajduje się na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (BPK). Rzeka Rawka wraz ze swą doliną stanowi naturalną oś, przecinającą obszar parku w układzie południkowym. Jest to jednocześnie bardzo ważny element hydrologiczny, biocenotyczny i krajobrazowy BPK. Obszar „Dolina Rawki” obejmuje trzy rezerваты przyrody: krajobrazowo-wodny „Rawka” oraz leśne: „Ruda Chlebaczy” i „Kopanicha”. Usytuowanie „Doliny Rawki” w środkowej części kraju, między Łodzią a Warszawą, nadaje temu obiektowi szczególną rangę. Centralne położenie, ale przede wszystkim walory przyrodnicze tego terenu, zdecydowały o jego miejscu w sieci ekologicznej ECONET-PL, jako ważnego węzła ekologicznego¹¹

Na terenie ostoi występuje ponad 540 gatunków roślin naczyniowych, a wśród nich co najmniej 27 gatunków chronionych i kilkadziesiąt rzadkich w skali krajowej lub regionalnej takich jak starodub łąkowy, widłak wroniec i wielosił błękitny. Dolina Rawki jest ważnym miejscem lęgu dla wielu ptaków, obserwować tu można błotniaki, muchołówki, jarząbka, zimorodka, bociana białego i czarnego. Gatunkami ściśle związanymi z podmokłym krajobrazem rzeki są również bóbr i wydra oraz płazy: kumak nizinny, traszka grzebieniasta. W lasach ostoi spotkać można także rysia.

Do głównych zagrożeń zalicza się zanieczyszczenie wód, wydobywanie piasku i żwiru zarastanie łąk, turystyka i rekreacja, wędkarstwo polowanie zmiana sposobu użytkowania terenu, zabudowa, zaśmiecenie, planowany północny przebieg autostrady A-2 i budowa drugiego zbiornika wodnego na Rawce (obszar Joachimów – Mogiły), wypalanie.

Rysunek 8 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 Dolina Rawki na tle Miasta Skierniewice

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Miasto Skierniewice i okoliczne obszary z uwagi na swoje korzystne położenie geograficzne (okolice Bolimowskiego Parku Krajobrazowego-kompleks lasów Puszczy Bolimowskiej, rozciągającej się pomiędzy Skierniewicami, Łowiczem, Bolimowem i Żyrardowem) oraz walory przyrodniczo- -krajobrazowe (kompleksy leśne o unikatowych walorach przyrodniczych), są atrakcyjnym miejscem pod względem turystyki wypoczynkowej i rekreacyjnej. Skierniewice posiadają potencjał dla rozwoju m.in. turystyki leczniczej, agroturystyki, ekoturystyki, a także rekreacji i wypoczynku, uprawiania sportu oraz edukacji dzieci i młodzieży. W mieście i okolicach istnieje kilka ciekawych szlaków turystycznych przeznaczonych do rekreacji pieszej, rowerowej i konnej. Wśród nich wymienić należy:

¹¹ <http://www.skierniewice.lodz.lasy.gov.pl/obszary-natura-2000#.VmVyC4Q0yA0>

- „Szlak rowerowy „Ptaki okolic Skierniewic” (48 km),
- „Szlak Starych Dworków” (55 km),
- „Szlak Kultury Janisławickiej” (37 km),
- „Szlak „Śladami Reymonta” (56,8 km).

Skierniewice leżą również na trasie Łódzkiego Szlaku Konnego im. majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” – najdłuższego w Europie szlaku przeznaczonego dla miłośników turystyki konnej i aktywnej. Przez Miasto i jego okolice przebiega 6 odcinków szlaku, w tym blisko 5 km łącznik ze Skierniewic do odcinka Ruda – Doleck. Trasy prowadzą przez zróżnicowaną przyrodniczo i południową część Puszczy Bolimowskiej. Najbliższe ośrodki jazdy konnej czekają na turystów w Nieborowie, Budach Grabskich oraz Puszczy Mariańskiej. Wschodnią granicę Miasta stanowi rzeka Rawka, która choć niezakwalifikowana jako szlak turystyki kajakowej, nadaje się do uprawiania tego sportu. Rawką spływać można od Żydomic (okolice Rawy Mazowieckiej) do Kęszyc (ujście do Bzury). Rzeka płynie szybko meandrując w wyraźnie wyciętej dolinie. Przez znawców uważana jest za rzekę trudną (uciążliwość od 2 do 5 w 6-stopniowej skali), wymagającą wysokiej sprawności fizycznej, dobrej znajomości techniki kajakowej i cierpliwości. Liczne przeszkody tj. powalone drzewa, zapory młyńskie, mostki sprawiają iż konieczne jest częste przenoszenie kajaków, a cechy właściwe rzekom górskim (bystrza, cofki, progi, odboje, nagle zwężanie i rozszerzanie się koryta, przyspieszanie i spowalnianie nurtu, zmienna głębokość) zmuszają do ostrożności. 19 Bazę noclegową na terenie Miasta zapewniają takie objekty jak: Hotel Start, Hotel Dworek, Centrum Konferencyjno - Rozrywkowe „Maraton” oraz kwatery pracownicze. Ofertę uzupełniają działające w sąsiednich gminach ośrodki noclegowe i gospodarstwa agroturystyczne, do których należą m.in.: Zajazd Rozdroże i Ośrodek Pracy Twórczej w Nieborowie, Oberża pod Złotym Prosiakiem, Dworek Pamiętna w Gminie Skierniewice, Ośrodek Turystyki Kajakowej „Sosenka” i Ośrodek Turystyki Kajakowej, Rowerowej i Wypoczynku „Grabskie Siolo” w Budach Grabskich.

Ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność turystycznej, ale również gospodarczej Skierniewic jest bogata historia Miasta oraz liczne zabytki architektury. Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje teren Starego Miasta, w tym Rynek z kamienicami z końca XIX i początku XX wieku oraz wbudowany w ich zwarty ciąg budynek Ratusza (II poł. XIX w.). Do jednego z najciekawszych miejsc należy niewątpliwie zespół Pałacu Arcybiskupiego (XVII-XIX w.), częścią którego jest Pałac Prymasowski wybudowany na początku XVII w., a rozbudowany w połowie XVIII w. Pałac stanowił siedzibę arcybiskupów gnieźnieńskich m.in. Ignacego Krasickiego, a w wieku XIX pełnił funkcję rezydencji letniej Wielkiego Księcia Konstantego, później carów Mikołaja I i Aleksandra I. Po odzyskaniu niepodległości osadę pałacową przekazano Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, a obecnie pałac należy do Instytutu Ogrodnictwa.

Dużą atrakcją jest Pałacyk Myśliwski zwany willą „Aleksandrią” lub pałacykiem Sabediany oraz park położony po obu stronach rzeki Łupi, a także klasycystyczna Pałacowa Brama Wjazdowa z II połowy XVIII wieku. Zarówno Pałacyk Myśliwski, jak i park są częścią Zespołu Pałacu Arcybiskupiego. W centrum Miasta położony jest ciekawy pod względem architektonicznym budynek z lat dwudziestych XX w. zwany Domem Sejmikowym, pełniący obecnie funkcję siedziby władz starostwa powiatowego. Kolejnymi budowlami charakterystycznymi na terenie Skierniewic jest modrzewiowy dworek Konstancji Gładkowskiej z II połowy XIX wieku oraz Willa Kozłowskich, w którym obecnie mieści się siedziba Urzędu Stanu Cywilnego. Jednym z bardziej znanych obiektów architektonicznych w Skierniewicach jest Dworzec Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Wybudowany w 1874 roku w stylu gotyku angielskiego z wnętrzami neoklasycystycznymi, spłonął w czasie I wojny światowej w roku 1914. Został gruntownie odremontowany w latach 1992-2003 i stanowi obecnie dobrze rozpoznawalną w regionie wizytówkę Miasta. Cenny pod względem historycznym jest także zespół lokomotywni zlokalizowany przy ul. Łowickiej, który w 2002 roku został przekazany przez PKP Polskiemu Stowarzyszeniu Miłośników Kolei w celu stworzenia miejsca upamiętniającego historię polskiego kolejnictwa i zagospodarowania przestrzeni pod wystawę taboru i techniki związanej z koleją (ekspozycja obejmuje m.in. semafony, urządzenia nastawcze, sprzęt łączności).

Ciekawymi punktami na mapie Miasta są zabytki architektury sakralnej, do których należą m.in.:

- Zespół sakralny pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła, którego początki datuje się na drugą połowę XVIII wieku wraz z dzwonnica i przykościelnym cmentarzem,
- Kościół p.w. św. Stanisława, barokowa budowla z pierwszej połowy XVIII wieku wraz z cmentarzem św. Stanisława,
- Kościół Wojskowy p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (Kościół Garnizonowy) przebudowany w dwudziestoleciu międzywojennym z XIX-wiecznej cerkwi prawosławnej, wzniesionej w czasie zaborów,
- żydowski dom modlitwy (na ul. Batorego),
- zespoły cmentarzy żydowskich (przy ul. Granicznej 28 i ul. Strobowskiej),
- zespół koszarowy (przy ul. Batorego) .

Aktualnie na terenie Miasta zlokalizowane są:

- Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej:
Przebieg: ul. Fabryczna od granic Miasta – ul. Domarasiewicza – ul. Warszawska- ul. Kolbego – ul. Berlinga do granic Miasta.
- Szlak Starych Dworków okolic Skierniewic: Szlak rowerowy, zielony
Oznakowanie: szlak poprawnie oznakowany, brak oznakowania atrakcji turystycznych na jego przebiegu, oznakowanie na trasie szlaku wymaga odświeżenia. Szlak na terenie Skierniewic omija niemal wszystkie najcenniejsze atrakcje turystyczne Miasta.
- Szlak Śladami Reymonta: Szlak rowerowy, czerwony
Oznakowanie: szlak słabo oznakowany – na odcinkach, które w ostatnich latach były przedmiotem inwestycji drogowych, oznakowanie nie zostało uzupełnione (dotyczy ulic Sienkiewicza, Kościuszki, Waryńskiego), brak oznakowania atrakcji turystycznych na jego przebiegu, oznakowanie na trasie szlaku wymaga odświeżenia. Szlak na terenie Skierniewic omija wiele najcenniejszych atrakcji turystycznych Miasta.
- Szlak Ptasich Siedlisk Okolic Skierniewic: Szlak rowerowy, niebieski
Oznakowanie: szlak bardzo słabo oznakowany – na odcinkach, które w ostatnich latach były przedmiotem inwestycji drogowych, oznakowanie nie zostało uzupełnione (dotyczy ul. Sienkiewicza), brak oznakowania szlaku na ścieżce wzdłuż Zalewu „Zadębie”, brak oznakowania atrakcji turystycznych na szlaku, istniejące oznakowanie wymaga odświeżenia. Szlak na terenie Skierniewic omija wiele najcenniejszych atrakcji turystycznych Miasta.
- Łódzki Szlak Konny: Oznakowanie: szlak dobrze oznakowany, w tym uwzględniający okoliczne atrakcje turystyczne, istniejące oznakowanie wymaga odświeżenia.
- Ścieżki rowerowe:
 - ul. Kolbego na odcinku od ul. Kolejowej do przejazdu (E),
 - ul. Skłodowskiej na odcinku od ul. Armii Krajowej do ul. Widok – ul. Widok do ul. Wyszyńskiego – ul. Wyszyńskiego do Kościoła (Rondo Wyszyńskiego) (N),
 - ul. Wyszyńskiego (Wiadukt) od. Ul. Widok do ul. Sobieskiego (obustronnie),
 - ul. Armii Krajowej na odcinku od ul. Waryńskiego do ul. Nowobielańskiej (N),
 - ul. Łowicka na odcinku od ul. Orzeszkowej do ul. Wyszyńskiego (W),
 - ul. Makowska na odcinku od granic Miasta do ul. Sierakowickiej (brak oznakowania) (N),
 - ul. Nowomiejska na odcinku od ul. Makowskiej do ul. Zwierzynieckiej (brak oznakowania) (E),
 - ul. Zwierzyniecka na odcinku od granic Miasta do przejazdu kolejowego (N),
 - Al. Rataja na odcinku od ul. Sobieskiego do ul. Rataja (E) i od ul. Rataja do Ronda Solidarności (W) i wokół Ronda,
 - Al. Pieniążka od Ronda Solidarności do ul. Rawskiej (W),
 - ul. Rawska na odcinku od ul. Granicznej do ul. Strobowskiej (W),
 - ul. Mszczonowska na odcinku od ul. Miedniewickiej do ul. Podleśnej, od Ronda Solidarności do ul. Cichej (W),
 - ul. Unii Europejskiej od ul. Mszczonowskiej do ul. Miedniewickiej (W),
 - ul. Cicha od ul. Mszczonowskiej do Al. Niepodległości (E),
 - Al. Niepodległości na odcinku od Ronda Solidarności do ul. Batorego (N) i od ul. Batorego do ul. Koziatulskiego (S),
 - ul. Łódzka na odcinku od ul. Poniatowskiego do ul. Feliksów (E).

4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

4.1. Powietrze atmosferyczne

Miasto Skierniewice znajduje się w strefie łódzkiej. Na terenie Miasta zlokalizowany jest punkt monitoringowy jakości powietrza przy ulicy Marii Konopnickiej 5.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w strefie łódzkiej jest emisja niska z indywidualnego ogrzewania lokali mieszkalnych w miastach (spalanie węgla kamiennego). Drugą co do znaczenia dla jakości powietrza grupą emisji jest emisja komunikacyjna z transportu kołowego.

Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego za rok 2014 wykonana została w oparciu o ustawę - Prawo ochrony środowiska, wprowadzoną w życie w 2001 r. (Dz.U. z 2008 r., Nr 25, poz.150) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska do tej ustawy.

Ze względu na przekroczenie 24 godzinnej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM10 konieczne jest przeprowadzenie działań naprawczych w obszarach przekroczeń rozmieszczonych w 31 miastach, w tym w Skierniewicach oraz w obu strefach oceny w województwie łódzkim wraz z obszarami ościennych gmin wiejskich i wiejskich części gmin miejsko- wiejskich.

Ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle PM10 konieczne jest przeprowadzenie działań naprawczych na dużym obszarze województwa łódzkiego, w granicach którego leżą 42 miasta, w tym także Skierniewice. Często obszary przekroczeń obejmowały oprócz miast także liczne gminy wiejskie oraz wiejskie obszary gmin miejsko-wiejskich (znajdujących się pod wpływem napływu zapylnych mas powietrza z dużą zawartością benzo(a)pirenu z obszarów zurbanizowanych).

Poziom dopuszczalny stężenia pyłu PM2,5 bez uwzględnienia marginesu tolerancji (tj. $Da=25\mu\text{g}/\text{m}^3$) w 2014r. został przekroczony w następujących miastach: M. Łódź (Aglomeracja Łódzka), Zgierz (Aglomeracja Łódzka), Pabianice (Aglomeracja Łódzka), Piotrków Trybunalski (Strefa łódzka), Opoczno (Strefa łódzka), Radomsko (Strefa łódzka), Tomaszów Mazowiecki (Strefa łódzka), Zduńska Wola (Strefa łódzka), Skierniewice (Strefa łódzka).

Ze względu na przekroczenie rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 powiększonej o margines tolerancji (tj. $Da+MT=26\mu\text{g}/\text{m}^3$) w 2014r. wyznaczono do działań naprawczych obszary przekroczeń dla dziewięciu miast w tym także dla Miasta **Skierniewice**.

Granice obszarów przekroczeń 24-godzinnej wartości poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 udokumentowane pomiarami w **Strefie łódzkiej** obejmowały między innymi Skierniewice - wartość 36 maksimum stężenia 24-godzinne sięgała w centrum Miasta $63\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 126% D24), przy kompletności serii zaledwie 49,6%. Obszar przekroczeń dobowej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia PM10 obejmował swym zasięgiem centrum i południowo-zachodnią część Miasta.

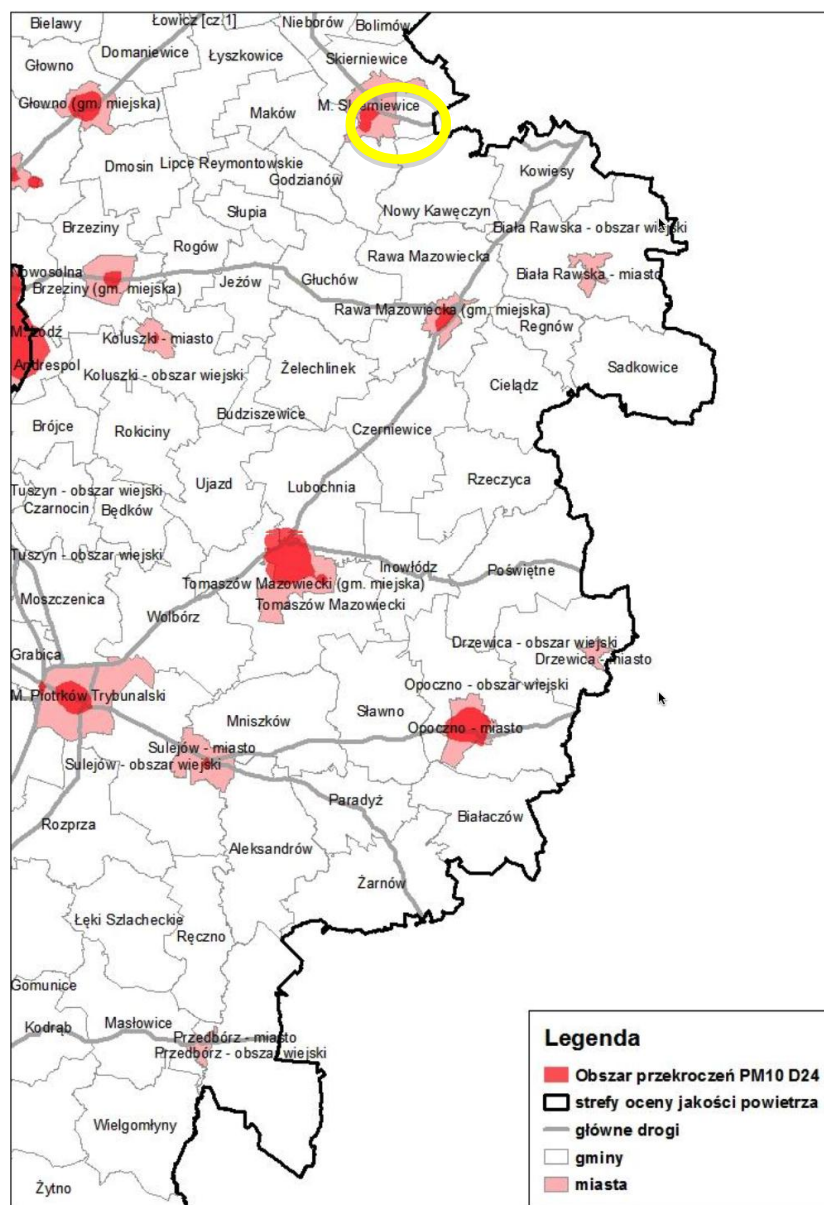
W wyniku rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014r. stwierdzono potrzebę realizacji programów ochrony powietrza w obu strefach oceny jakości powietrza w województwie łódzkim, ze względu na kryteria ochrony zdrowia: pył PM2,5 (rok), pył PM10 (rok), Pył PM10 (24-godziny), B(a)P w pyle PM10 (rok).

Na podstawie uzyskanych wyników pomiarów stężenia pyłu PM10, w połączeniu z wynikami matematycznego modelowania jakości powietrza lub tylko samego wyniku modelowania stwierdzono konieczność wykonania programu ochrony powietrza na terenie Aglomeracji Łódzkiej oraz w następujących miastach Strefy łódzkiej: Belchatów, Brzeziny, Działoszyn, Głowno, Koluszki, Kutno, Łask, Łęczycza, Łowicz, Opoczno, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Pajęczno, Poddębice, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Rzgów, Sieradz, **Skierniewice**, Stryków, Sulejów, Tomaszów Mazowiecki, Wieluń, Wieruszów, Zduńska Wola, Żelów, Żychlin.

W 2014r. zasięg obszarów przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle PM10 znacznie się zmniejszył względem 2 poprzednich lat. Jednakże mimo to notowane na wszystkich stanowiskach pomiarowych w województwie przekroczenia benzo(a)pirenu były znaczne. Ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle PM10 określono klasę C dla strefy oceny Aglomeracja Łódzka (obszar przekroczeń obejmował cały teren strefy oceny, wykraczając poza jej granice).

W Strefie łódzkiej przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle PM10 określono dla wszystkich miast oraz obszarów wiejskich, leżących na obrzeżach miast. Jako jedną z istotnych przyczyn przekroczeń na obszarach wiejskich matematyczne modelowanie jakości powietrza wskazuje napływ zapylnych mas powietrza z obszarów zurbanizowanych.

Na podstawie wyników pomiarów oraz matematycznego modelowania jakości powietrza stwierdzono występowanie przekroczenia poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji dla pyłu drobnego PM2,5 na terenie strefy Aglomeracja Łódzka (Łódź, Zgierz, Pabianice) oraz w Strefie łódzkiej (Piotrków Trybunalski, Opoczno, Radomsko, Tomaszów Mazowiecki, Zduńska Wola, **Skierniewice**).

Rysunek 9 Zanieczyszczenie powietrza na terenie województwa łódzkiego i obszary przekroczeń wg „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 roku”, Łódź 2015

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 roku”, Łódź 2015

W ramach przygotowań do realizacji działań naprawczych, najistotniejszym zadaniem dla służb ochrony środowiska oraz wydziałów komunalnych urzędów gmin i miast, jest uzupełnienie wojewódzkiego banku emisji. Najistotniejsze dla planowania dalszych działań naprawczych jest uzupełnienie bazy emisji niskiej z indywidualnego ogrzewania budynków oraz bazy emisji komunikacyjnej (oszacowanej na podstawie pomiarów natężenia i struktury ruchu drogowego na ulicach miast).

4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Podstawę prawną do wykonania oceny stanu wód powierzchniowych za rok 2014 stanowi rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r., w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji powierzchniowych [Dz. U. z 2014r. nr 0, poz. 1482]. Rozporządzenie określa sposób dokonywania oceny stanu jednolitych części wód poprzez dokonywanie oceny stanu ekologicznego (jcw naturalne) lub potencjału ekologicznego (jcw sztuczne i silnie zmienione), stanu chemicznego oraz spełnienie dodatkowych wymogów obszarów chronionych, a także sposób interpretacji wyników badań wskaźników jakości, sposób prezentacji wyników klasyfikacji oraz częstotliwość dokonywania klasyfikacji. Wynikiem oceny jest określenie stanu jcw jako: dobry lub zły.

Ocena stanu jednolitych części wód wykonywana jest w oparciu o zweryfikowane serie danych z punktów reprezentatywnych i dodatkowych punktów monitoringu obszarów chronionych.

W roku 2014 na terenie województwa Łódzkiego przebadano i oceniono łącznie 85 jednolitych części wód powierzchniowych. Monitoring wód powierzchniowych prowadzono w 85 reprezentatywnych i dodatkowo w 3 celowych punktach pomiarowo-kontrolnych. 85 ppk zlokalizowanych było na rzekach i 3 na zbiornikach zaporowych.

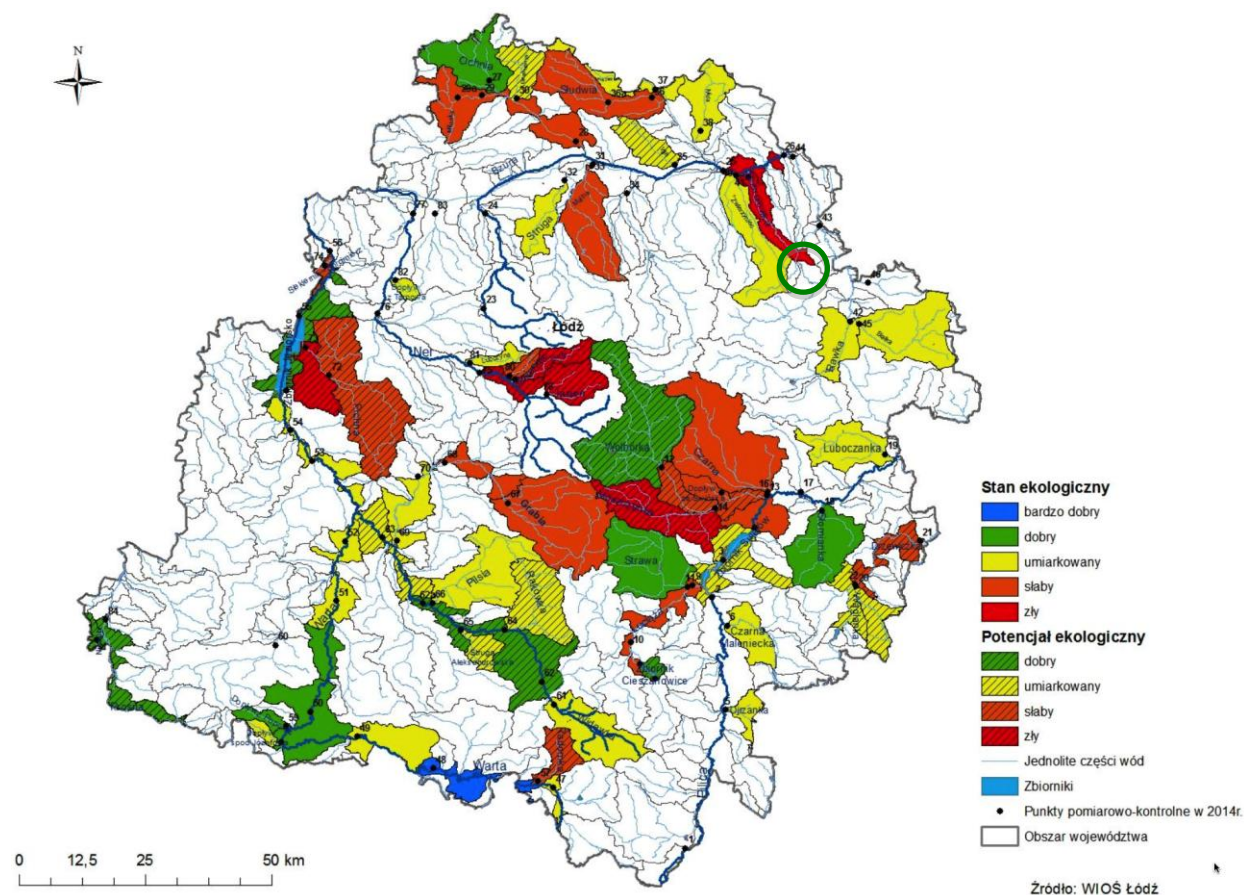
Analizę wód powierzchniowych oparto na danych pochodzących z punktów pomiarowych:

- Skierniewka – Mysłaków,
- Łupia - Stary Rzędków,
- Rawka – Boguszyce.

Tabela 2 Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2014 r. w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenie lub w najbliższej odległości od Miasta Skierniewice

L.p.	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro morfologicznych	Klasa elementów fizyko chemicznych	Stan/ potencjał ekologiczny
1	Skierniewka od dopływu spod Dębowej Góry do ujścia	V	II	II	ZŁY
2	Skierniewka od źródeł do dopływu spod Dębowej Góry	III	II	II	UMIARKOWANY
3	Rawka od źródeł do Krzemionki bez Krzemionki	IV	I	II	SŁABY

Źródło: na podstawie „Komunikatu o stanie jakości wód powierzchniowych województwa łódzkiego badanych w 2014 roku, Łódź 2015

Rysunek 10 Ocena potencjału ekologicznego wód województwa łódzkiego w 2014 roku z zaznaczoną lokalizacją Miasta Skierniewice
 Źródło: WIOŚ Łódź, 2015

W Mieście Skierniewice potrzeby bytowo-gospodarcze, jak i przemysłowe mieszkańców w zakresie dostępu do wody zaspokajane są tylko i wyłącznie z ujęć wód podziemnych. Eksploatacją ujęć podziemnych zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji „WOD-KAN” Sp. z o.o. w Mokrej Prawej. Miasto posiada 8 studni głębinowych, w których woda po uzdatnieniu nadaje się do spożycia. W porównaniu do innych miast województwa łódzkiego, Skierniewice posiadają jeszcze dość znaczne rezerwy dobrych jakościowo wód podziemnych. Według danych GUS z 2012 roku całkowita długość czynnej sieci wodociągowej w Skierniewicach wynosi 161,1 km, przyłączonych do niej było 4 609 budynków mieszkalnych oraz budynków zbiorowego zamieszkania. Obecny stan zwodociągowania określany jest na 100%.

Dane GUS z 2012 roku podają, iż długość sieci kanalizacyjnej w Skierniewicach wynosi 134 km, a z oczyszczalni korzysta 48 788 mieszkańców Miasta. Sieć kanalizacyjna uzupełniana i wspierana jest przez system kanalizacji deszczowej obejmującej tylko część Miasta. Sieć kanalizacyjną w Mieście obsługuje Zakład Wodociągów i Kanalizacji „WOD-KAN” sp. z o.o., który zarządza również komunalną oczyszczalnią ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w miejscowości Mokra Prawa nad rzeką Łupią-Skierniewką.

4.3. Zagrożenia naturalne

Duży wpływ na stan środowiska i możliwości jego ochrony, oprócz czynników antropogenicznych, mają także zagrożenia naturalne. Skala, ryzyko i skutki ich wystąpienia uzależnione są w dużej mierze od naturalnych uwarunkowań regionu wynikających głównie z ukształtowania terenu i budowy geologicznej oraz warunków występowania wód podziemnych i wód powierzchniowych, a także szaty roślinnej. Warunki naturalne mogą być sztucznie przekształcane pod kątem zapewnienia ochrony przed takimi zagrożeniami. Głównym źródłem zagrożenia powodziowego dla terenu części Miasta mogą być rzeki Łupia- Skierniewka i Rawka, gdzie groźba powodzi może nastąpić w wyniku gwałtownego wezbrania wody lub gwałtownych opadów atmosferycznych.¹²

4.4. Ochrona powierzchni ziemi

Na terenie Miasta występują gleby:

- z glin zwałowych (z glin lekkich i piasków glin ilastych mocnych) należą do typu gleb brunatnych i bielcowych. Pod względem bonitacyjnym zaliczane są głównie do klasy od IIIa do IVb,
- w południowo-zachodnim i północno-wschodnim rejonie Miasta dominują utwory piaszczyste pochodzenia aluwialnego i rzeczno- – piaski luźne i słabogliniaste. Należą do typu i podtypu gleb brunatnych wylugowanych, rdzawych, bielcowych oraz czarnych ziem zdegradowanych o klasie V i VI. Gleby te najczęściej występują pod terenami zadrzewionymi,
- w dolinach rzecznych Łupi-Skierniewki, Rawki, Pisi-Zwierzynki oraz w nielicznych obniżeniach terenowych z płytkim zwierciadłem wód podziemnych, wykształciły się gleby z utworów deluwialnych (piaski i pyły) oraz z utworów organogenicznych (torfy, mursze i utwory mułowo-torfowe). Pod względem genetycznym są to gleby w typie czarnych ziem deluwialnych, mań, gleb murszowych i murszowatych. Ich przydatność rolnicza jest zróżnicowana w zależności od rodzaju podłoża,
- na terenach użytkowanych rolniczych przeważają gleby bielcowe oraz gleby rdzawe uprawne i brunatne uprawne.

W granicach Miasta grunty orne zajmują powierzchnię 1358 ha., co stanowi ponad 50 % powierzchni Skierniewic. Największą powierzchnię zajmują gleby stanowiące kompleksy rolniczej przydatności żytni bardzo dobry (klasa IV), są to tereny położone są w rejonie ulic: Zwierzynieckiej, Kościuszki, Przemysłowej, a także na północny-zachód od ulicy Armii Krajowej.

Najlepsze tereny pod względem przydatności rolniczej zaliczane do kompleksu pszenno- żytniego lub żytniego bardzo dobrego (III klasa bonitacji) położone pomiędzy ulicami: Kątna i Sobieskiego, zajmujące ok. 25% ogólnej powierzchni gruntów ornych.

Gleby o niskich klasach bonitacji (V, VI) jest stosunkowo niewiele. Zaliczane są one do 6 (żytniego słabego) i 7 (żytniego najslabszego) kompleksu przydatności rolniczej. Gleby takie znajdują się w południowej części Miasta (grunty dawnych wsi Halinów, Feliksów i Balcerów) oraz północno-zachodniej części (grunty na styku z Puszcza Bolimowską oraz grunty obrębu Rawka).

Według spisu rolnego z roku 2010 na terenie Miasta jest ogółem 1236 gospodarstw rolnych, w tym prowadzących działalność rolniczą 511 sztuk w tym:

- do 1 ha – 250 gospodarstw,
- 1-5 ha – 196 gospodarstw,
- powyżej 15 ha – 11 gospodarstw.

W gospodarstwach na terenie Miasta uprawia się przede wszystkim: zboża (żyto, pszenicę, owies), warzywa (ziemniaki) i warzywa gruntowe.¹³

Dotychczasowe użytkowanie terenu związanego z rolnictwem jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Rozwój gospodarczy opiera się głównie na wykorzystaniu zasobów lokalnych. Rolniczy charakter sprzyja kształtowaniu się najbardziej odpowiedniego dla zachowania walorów środowiska przyrodniczego kierunku zagospodarowania powierzchni. Jednakże w porównaniu do lat poprzednich widoczna jest tendencja do coraz częstszego zaniechania działalności rolniczej przez mieszkańców i utrzymania ze źródeł nierolniczych.

Coraz większy w porównaniu do lat poprzednich odsetek gruntów ornych jest obecnie odłogowany, co widać w użytkowaniu powierzchni Miasta. Mieszkańcy przejawiają tendencję do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, głównie na zabudowę mieszkaniową.

Obowiązek prowadzenia monitoringu, obserwacji zmian i oceny jakości gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Kryteria oceny określone są na podstawie delegacji w art. 105 cytowanej ustawy, w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359). Zakres badań „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” określają trzyletnie Programy Państwowego Monitoringu Środowiska.

Badania gleb na obszarze województwa łódzkiego prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Na terenie powiatu skierniewickiego w ramach monitoringu przebadano 2 próbki gleb z terenów użytkowanych rolniczo. Badania nie zostały przeprowadzone na terenie Miasta Skierniewice, najbliższe badane punkty mieściły się na terenie miejscowości Samice i Żelazna. Wyniki badań nie wykazały przekroczenia wartości kadmu, cynku ani zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA9.¹⁴

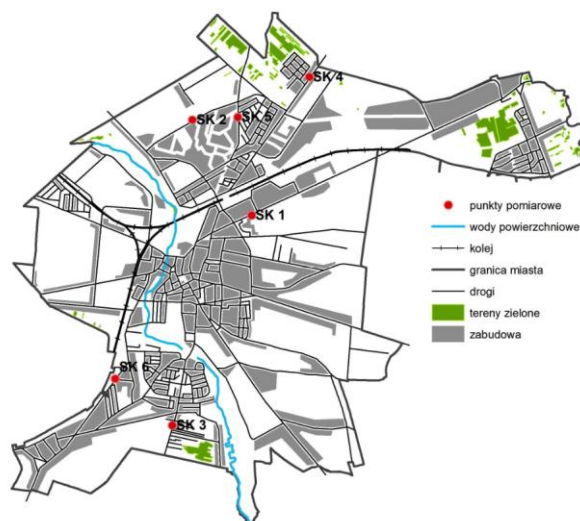
4.5. Hałas

Badania hałasu komunikacyjnego prowadzone są przez WIOŚ w Łodzi. W ostatnich latach badania na terenie Miasta Skierniewice przeprowadzono w 2012 roku. Punkty pomiarowe zlokalizowano:

- ul. Jana III Sobieskiego - będąca drogą zbiorczą prowadzącą ruch w tej części Miasta do osiedla mieszkaniowego, Komendy Policji, zakładów przemysłowych w Miedniewicach, w przyszłości ma być jedną z dróg dojazdowych do wschodniej obwodnicy Miasta. Pomiarami objęty został odcinek ulicy od Al. Macieja Rataja do ul. Unii Europejskiej o długości 2,4 km.
- ul. Armii Krajowej, która jest główną drogą dojazdową do największego osiedla mieszkaniowego Skierniewic Widok. Budynki osiedla Widok znajdują się po południowo-wschodniej stronie ulicy, przeciwna strona jest niezagospodarowana za wyjątkiem odcinka przy ulicy Łowickiej.
- ul. Zadębie jest drogą powiatową będącą w zarządzie Prezydenta Miasta Skierniewic i stanowi główną drogę dojazdową dla osiedla budownictwa mieszkaniowego Zadębie. Jednocześnie jest to droga wyjazdowa ze Skierniewic w kierunku Głuchowa. Pomiarami objęty został odcinek od ulicy Młynarskiej do granic Miasta o długości 1,5 km.
- ul. Marii Skłodowskiej-Curie, która jest drogą powiatową będącą w zarządzie Prezydenta Miasta Skierniewice. Ulica ta jest drogą wyjazdową w kierunku Bolimowa i Sochaczewa. Pomiarami objęto odcinek 1,9 km od ulicy Czerwonej do granicy Miasta.
- ul. Nowobielańska - ulica ta ogranicza od strony północnej osiedle Widok i w związku z tym przenosi ona ruch samochodowy do jego północnej części oraz do Urzędu Skarbowego (posesja nr 61b). Pomiarami objęty został odcinek 1,0 kilometra leżący pomiędzy ulicami Armii Krajowej i Widok,
- ul. Łódzka. Ulica ta wyprowadza ruch samochodowy w kierunku Łodzi, acz od czasu otworzenia autostrady A2 jej znaczenie zmalało. Pomiarami objęto odcinek 3,5 km od ulicy 1 Maja do granicy Miasta.

¹³ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Skierniewice na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020”, Załącznik nr 1 do uchwały nr XXXIX/67/2013 Rady Miasta Skierniewice z dnia 21 czerwca 2013 r.

¹⁴ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

Rysunek 11 Lokalizacja punktów pomiarowych na terenie Miasta Skierniewice w 2012 roku

Źródło: Pomiary hałasu w roku 2012, WIOS, 2013

Rosnąca liczba samochodów na drogach województwa łódzkiego w tym na terenie Miasta Skierniewice bez wątpienia powoduje pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż istotnych szlaków komunikacyjnych. Według danych z 2012 roku przekroczenia wartości dopuszczalnych na terenie Miasta wyniosły od 0,5dB do 2,9 dB.

Problem zagrożenia emisją hałasu powinien być istotnym elementem planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jednym z takich elementów jest wyprowadzenie ruchu komunikacyjnego (szczególnie tranzytowego) poza centrum Miasta.

4.6. Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 roku uległ modyfikacji system odbierania odpadów stałych – zgodnie z ustawą z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, samorząd staje się właścicielem odpadów wytworzonych przez mieszkańców. Zadaniem Miasta Skierniewice jest ich odbiór, odzysk, unieszkodliwienie i składowanie. W wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego wyłoniony zostały podmiot odpowiedzialny za usługę odbioru odpadów komunalnych w Mieście: Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie Miasta są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury, np. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, targowiska, szkolnictwo.

Na terenie Skierniewic organizowane są również, w wyznaczonych terminach, zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Mieszkańcy mają wówczas możliwość wystawienia odpadów takich jak: zużyty sprzęt RTV-AGD, sprzęt elektryczny i elektroniczny. Odpady komunalne z terenu Miasta Skierniewice gromadzone są na składowisku odpadów w Julkowie (gm. Skierniewice) o pojemności całkowitej 360000 Mg. Składowisko spełnia wymagania techniczne i wymogi ochrony środowiska. W Skierniewicach brak jest czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, mogilnika, składowisk przyjmujących azbest oraz obiektów umożliwiających neutralizację odpadów medycznych. Nie działają również żadne podmioty unieszkodliwiające lub prowadzące odzysk odpadów niebezpiecznych.

4.7. Promieniowanie niejonizujące

Na terenie Miasta Skierniewice źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej średniego napięcia,
- stacje bazowe telefonii komórkowej.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Rok 2014 był pierwszym rokiem z 3 letniej serii pomiarowej wyznaczonej na lata 2014 – 2016 (ostatni cykl pomiarowy trwał w latach 2011-2013). Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w 45 punktach. Punkty pomiarowe rozmieszczone były na terenach miast o liczbie ludności powyżej 50 tysięcy (Łódź, Zgierz, Bełchatów, Tomaszów Maz.), w miastach poniżej 50 tysięcy mieszkańców (Brzeziny, Kutno, Krośnice, Łęczyca, Łowicz, Konstancinów

Ł., Żychlin, Rawa Maz., Biała Rawska, Szadek, Stryków, Skierniewice) oraz na terenach wiejskich (Grzmiąca Nowa – pow. brzeziński, Mroga Dolna – pow. brzeziński, Mikształ – pow. kutnowski, Wojszyce – pow. kutnowski, Jacków – pow. łęczycki, Nowy Gaj – pow. łęczycki, Bocheń – pow. łowicki, Sapy – pow. łowicki, Komorów – pow. rawski, Turobowice – pow. rawski, Godzianów – pow. skierniewicki, Żelazna – pow. skierniewicki, Osse – pow. zgierski, Warszycy – pow. rawski, Mariampol – pow. zgierski). Pomiary na terenach miejskich wykonywane były w centralnych częściach miast oraz na terenach o największej gęstości zaludnienia (osiedla mieszkaniowe), na terenach wiejskich w pobliżu zabudowań.

W środowisku miast poniżej 50 tys. mieszkańców badania przeprowadzono na terenie Miasta Skierniewice przy ul. Mszczonowskiej 43B, w Rynku oraz przy ulicy Konarskiego 1. W żadnym z badanych punktów ani na terenie Miasta ani na terenie województwa łódzkiego poziom wartości dopuszczalnych nie został przekroczony.

W poprzednich latach 2008-2013 także żaden z wykonanych pomiarów nie wskazywał na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, który wynosi 7 V/m.

4.8. Podsumowanie

Po analizie istniejącego stanu środowiska możliwe jest wskazanie problemów środowiskowych występujących w poszczególnych sektorach. Zidentyfikowane problemy zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3 Ocena stanu środowiska Miasta Skierniewice wskazuje następujące problemy występujące w najważniejszych sektorach środowiska

<i>Powietrze atmosferyczne</i>	<i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>
<i>pogorszenie jakości powietrza ze względu na pył zawieszony oraz benzo(alfa)piren przy szlakach komunikacyjnych</i>	
<i>niewystarczający stan techniczny infrastruktury drogowej</i>	
<i>oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, zlokalizowanych w pobliżu punktów pomiarowych</i>	<i>niewystarczający stan techniczny infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wynikiem czego jest niebezpieczeństwo przenikania zanieczyszczeń do gleby i wód powierzchniowych</i>
<i>narastający ruch drogowy (degradacja zabytkowych budynków, hałas, zanieczyszczenie powietrza)</i>	<i>niewystarczający stan infrastruktury melioracyjnej</i>
<i>oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków</i>	<i>brak uporządkowanej gospodarki wodami opadowymi w części Miasta co może powodować zanieczyszczenia gleb i wód powierzchniowych związkami ropopochodnymi</i>
<i>brak obszarowych programów ograniczenia niskiej emisji dla gmin sąsiadujących z analizowanym terenem</i>	
<i>niski udział energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym</i>	

Źródło: opracowanie własne

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Przewiduje się, że brak realizacji postanowień projektu „Strategii...” spowodowałby następujące skutki:

- pozytywne dla środowiska i mieszkańców:
 - niepodejmowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury oraz aktywizacji gospodarczej miałyby pozytywne konsekwencje w postaci nie zwiększania emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczeń wód,
 - zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją wykorzystania terenów sąsiadujących z obszarami o cennych walorach przyrodniczych,
- negatywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak obwodnicy Miasta,
 - brak wystarczających udogodnień dla osób niepełnosprawnych, w niektórych budynkach bariery architektoniczne,
 - zmniejszenie skuteczności i efektywności poprawy jakości infrastruktury drogowej, chodników i ścieżek rowerowych, brak nowej tego rodzaju infrastruktury,
 - brak nowych miejsc parkingowych,
 - niski stopień rozwoju sieci dodatkowych połączeń komunikacji miejskiej,
 - brak kolejnych nowych autobusów w taborze komunikacji miejskiej,
 - brak nowego zaplecza technicznego w postaci inkubatora ogrodniczego, brak dodatkowego wsparcia dla działalności ogrodniczej, turystycznej, rekreacyjnej, hotelarskiej oraz gastronomicznej,
 - brak dalszego zwiększenia wykorzystania OZE,
 - brak wykorzystania wód solankowych,
 - brak kontynuacji działań w zakresie rozwijania szlaków turystycznych w tym rowerowych, konnych, pieszych i kajakowych,
 - mała integracja szlaków i atrakcji turystycznych na terenie Skierniewic,
 - brak nowego ośrodka sportów aktywnych na bazie walorów zalewu Zadębie czy rzeki Rawki,
 - brak możliwości wykorzystania potencjału wód geotermalnych, brak oferty SPA i Wellness,
 - niewystarczająca ilość nowych i dodatkowych, ciekawych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
 - małe zaawansowanie remontów i dalszych prac modernizacyjnych w placówkach oświatowych,
 - brak nowego domu pomocy społecznej,
 - w niektórych miejscach na terenie Miasta brak sprawnie działającego oświetlenia ulicznego, (nie wszystkie oprawy są energooszczędne),
 - niemożność podłączenia dodatkowych mieszkańców do sieci Internet,
 - nieobjęcie wszystkich ulic siecią monitoringu na terenie Miasta,
 - niska efektywność i wolne tempo działań rewitalizacyjnych w zabytkowych obiektach na terenie Miasta,
 - brak dalszej rewitalizacji bulwarów nadrzecznych,
 - brak kontynuacji dotychczasowych działań w zakresie termomodernizacji w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej,
 - brak dalszej rozbudowy sieci ciepłowniczej.

Analiza powyższych skutków braku realizacji projektu „Strategii...” prowadzi do wniosku, iż niezrealizowanie dokumentu wywołać może zarówno skutki pozytywne jak i negatywne. Niemniej na dwadzieścia pięć głównych i ogólnie sformułowanych skutków wymienionych powyżej, tylko dwa są pozytywne.

Należy podkreślić, iż najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności Miasta Skierniewice (tworzenie warunków do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej, w tym ogrodniczej, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej w tym wykorzystanie solanek i wód geotermalnych, rozwój systemu socjalnego i opieki społecznej) może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego.

Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyeekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, grabieże), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Również brak realizacji wyznaczonych w projekcie „Strategii...” działań dotyczących budowy infrastruktury technicznej może spowodować negatywne skutki dla środowiska objawiające się wzrostem zanieczyszczenia wód (brak sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej) i powietrza (niski stopień wykorzystania energii odnawialnej, wysoki wskaźnik zużycia energii, brak działań termomodernizacyjnych, zły stan dróg, niemodernizowana infrastruktura drogowa), a także zagrożenie powodziowe spowodowane złym stanem urządzeń melioracyjnych.

Można przypuszczać, iż zaniechanie realizacji działań związanych z:

- rozbudową sieci ciepłowniczej,
- poprawą standardu sieci drogowej,
- rozbudową sieci wodociągowej,
- rozbudową sieci kanalizacyjnej,
- przebudową i modernizacjami układu komunikacyjnego w tym budową obwodnicy Miasta,
- brakiem możliwości rozwoju przedsiębiorczości w tym ogrodnictwa

przyczyni się do zmniejszenia atrakcyjności Miasta Skierniewice zarówno z powodu braku dobrej jakości dróg, braku dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej, jak i braku uzbrojonych terenów nadających się pod rozwój przedsiębiorczości.

Działania negatywne występować będą w czasie realizacji inwestycji, będą to oddziaływania krótkookresowe i nie długofalowe. Po zrealizowaniu inwestycji oddziaływanie będą pozytywne w postaci zmniejszenia niskiej emisji komunalnej dzięki termomodernizacjom i budowie sieci ciepłowniczej, zmniejszenia lub całkowitego braku zrzutu nieoczyszczonych ścieków do rowów i potoków, zmniejszenia zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w skutek wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza centrum Miasta oraz płynniejszego ruchu pojazdów samochodowych.

Z drugiej strony istotnym jest poprawa dostępności komunikacyjnej Miasta oraz ochrony środowiska, co będzie warunkować rozwój przedsiębiorczości.

W zakresie inwestycji planowanych zapisami projektu „Strategii...” są działania związane z podniesieniem atrakcyjności turystycznej Miasta, działania te polegać będą na rozwoju i poprawie jakości i funkcjonalności istniejących szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, konnych, kajakowych, rozwoju informacji oraz rozbudowy i unowocześnienia i dostosowania do aktualnych potrzeb i oczekiwań istniejącej infrastruktury turystycznej. Działania te polegać będą na:

- rozwoju innowacyjnych usług świadczonych z wykorzystaniem zasobów naturalnych wód solankowych,
- rozwoju szlaków turystyki zdrowotnej, rekreacji ruchowej i rozwoju turystyki kulturowej,
- wykorzystania potencjału geotermalnego na rzecz zbudowania bogatej oferty SPA i Wellness,
- budowy miejsc parkingowych,
- rewitalizacji wodnej dla Skierniewic,
- utworzenia Parku Turystyki Przyrodniczej obejmującego zalew „Zadębie”, bulwary nad rzeką Łupią, wykorzystanie zasobów geotermalnych.

Działania te zlokalizowane będą poza terenami przyrodniczymi, głównie na terenach zurbanizowanych, w miejscu już istniejącej infrastruktury jako jej rozbudowa, uzupełnienie i unowocześnienie.

Rozwój przedsiębiorczości opartej na nowoczesnych technologiach spowoduje, iż jej oddziaływanie na środowisko będzie mniejsze (pomijając już pozaprzyrodnicze korzyści prestiżowe i marketingowe, wynikające z kreowania pozytywnego wizerunku Miasta Skierniewice jako ośrodka wsparcia przedsiębiorczości).

Brak realizacji postanowień projektu „Strategii...” w zakresie rozwoju potencjału ludzkiego przyczyni się do „odpływu” młodych ludzi w poszukiwaniu ciekawych kierunków kształcenia zawodowego, co związane jest z późniejszym osiedlaniem się młodych ludzi poza terenem Miasta. Brak dbałości o potrzeby osób niepełnosprawnych oraz osób w trudnej sytuacji życiowej będzie przyczyniało się do ich dezintegracji zawodowej i pogłębianiu się ich poczucia bezradności i braku samodzielności.

Niskiej jakości oferta kulturalna dla mieszkańców i nieatrakcyjna infrastruktura turystyczna i sportowa nie przyciągnie zainteresowania ani mieszkańców Miasta ani turystów, co w konsekwencji będzie powodowało ubożenie kulturalne, sportowe i turystyczne tego terenu.

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest wariant doprowadzenia do realizacji celów strategicznych zapisanych w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”.

Nie mniej jednak presja społeczna na zagospodarowywanie coraz to nowych terenów oraz ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza panująca w Polsce nie pozwoli na uniknięcie konfliktowych aspektów rozwoju poszczególnych sfer życia. Należy zatem wcześniej opracować takie plany działań w kwestii uzbrajania nowych terenów inwestycyjnych, budowy nowych dróg, budowy sieci wod – kan czy rozwoju infrastruktury turystycznej, które umożliwią rozwój gospodarczy Miasta Skierniewice przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej.

Istotnym elementem jest wyznaczenie dogodnych lokalizacji planowanych inwestycji zarówno pod względem środowiskowym, przyrodniczym i społecznym. Ma to ogromne znaczenie przede wszystkim dla inwestycji w zakresie budowy obwodnicy Miasta, uzbrojenia nowych terenów pod inwestycje czy mieszkalnictwo, czy budowy ośrodków sportowo-rekreacyjnych z wykorzystaniem solanek i wód geotermalnych.

Należy zatem oczekiwać, że realizacja celów zapisanych w projekcie „Strategii...” wraz z uwzględnieniem uwag zapisanych na końcu niniejszej Prognozy doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zdrowia mieszkańców, a także warunków socjalnych i zatrudnienia na obszarze Miasta i terenów przyległych. Wśród wymienionych aspektów pozytywnych i negatywnych będących wynikiem realizacji zapisów projektu „Strategii...” kluczowymi i najbardziej wybijającymi się negatywnymi skutkami niezrealizowania „Strategii...” będą oddziaływania na mieszkańców Miasta Skierniewice. Szczególnie dotyczy to:

- przedsiębiorców z ograniczonymi możliwościami dostępu do uzbrojonych terenów inwestycyjnych, brak nowych terenów,
- firm branży ogrodniczej bez rozwoju nowego zaplecza technicznego w postaci inkubatora ogrodniczego,
- mieszkańców niektórych części Miasta, bez dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej lub bez usług telekomunikacyjnych lub z nierozwijającymi się szlakami komunikacyjnymi i brakiem szerokich możliwości rozwoju zawodowego,
- mieszkańców starających się zachować zdrowie i korzystających z aktywnego wypoczynku – brak nowych możliwości z powodu nierozwijających się oznakowanych szlaków turystycznych, brak nowych dróg dla rowerów, szlaków pieszych, konnych i kajakowych,
- turystów chcących z dziećmi spędzić czas na wolnym powietrzu, którzy nie będą mieli dostępu obiektów wykorzystujących źródła geotermalne czy solankowe,
- osób z rodzin dysfunkcyjnych, które nie otrzymają wystarczającego wsparcia wyrównującego szanse młodych ludzi,
- osób chorych, które nie będą miały należytej i wystarczającej opieki i wsparcia w celu przywrócenia ich do funkcjonowania w społeczeństwie,
- osób korzystających z opieki społecznej, które nie będą miały nowych i dodatkowych szans na edukację w warunkach przystosowanych do ich potrzeb,
- osób w trudnej sytuacji, które potrzebują dodatkowego wsparcia zarówno w sferze poradnictwa i opieki,
- osób wymagających specjalistycznej opieki medycznej, w wyniku braku realizacji postanowień Strategii – nie będzie dodatkowych, nowych działań.

Wśród aspektów niosących realne zagrożenia wystąpienia sytuacji niekorzystnych z punktu widzenia oddziaływań na środowisko, należy natomiast podkreślić spodziewane realne bardzo wysokie korzyści pozaprzyrodnicze - społeczne i gospodarcze.

Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do walorów ekologicznych Miasta Skierniewice takich jak: rozbudowa sieci kanalizacji, rozbudowa sieci ciepłowniczej, modernizacja sieci wodociągowej, termomodernizacja budynków, modernizacji dróg może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego i obniżenia komfortu i jakości życia oraz zdrowia mieszkańców Miasta.

Brak tych realizacji przyczyni się do ochrony walorów przyrodniczych, niemniej jednak przyczyni się do zubożenia Miasta jako odwiedzanego przez turystów czy zasiedlanego przez nowych mieszkańców. Brak sieci dobrej jakości dróg, sieci kanalizacji czy sieci wodociągowej oraz nieatrakcyjny klimat przyczynia się do zmniejszenia atrakcyjności terenu jak turystycznego, gospodarczego i mieszkaniowego.

Poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych służyć będą inwestycje z zakresu gospodarki wodnościekowej (rozbudowa zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej).

Działania wspierające rozwój turystyki i odpoczynku przyrodniczego na terenie zalewu „Zadębie” czy rzeki Rawki, mogą wpływać w sposób pośredni i bezpośredni na stan ekologiczny wód.

Istotne są postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna mająca na celu stałe podnoszenie świadomości, zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Można przypuszczać iż zaniechanie realizacji działań związanych z rozbudową sieci wodociągowej oraz rozbudową sieci kanalizacyjnej, przebudową i modernizacjami układu komunikacyjnego Miasta Skierniewice, a także z termomodernizacją budynków przyczyni się do powolnego stałego pogarszania się stanów powietrza i wód.

Działania negatywne występować będą głównie w czasie realizacji inwestycji, będą to oddziaływania krótkookresowe i nie długofalowe, nie pozostawiające po sobie długotrwałych efektów. Po zrealizowaniu inwestycji oddziaływanie będą pozytywne w postaci braku zrzutu nieoczyszczonych ścieków do rowów i potoków, zmniejszeniem zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w skutek płynniejszego ruchu pojazdów samochodowych, a także zmniejszenia zużycia paliw stałych do ogrzewania budynków komunalnych i użyteczności publicznej. Z drugiej strony istotnym jest poprawa dostępności komunikacyjnej regionu oraz ochrony środowiska, co będzie warunkować rozwój gospodarczy.

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest wariant doprowadzenia do realizacji celów zapisanych w projekcie „Strategii...”.

Realizacja tych działań może przyczynić się czasowo (w trakcie realizacji w/w inwestycji) do zwiększonej presji na środowisko. Planowanie tego rodzaju inwestycji poprzedzone jest zawsze ustaleniem zgodności tych działań z Planami Zagospodarowania Przestrzennego poszczególnych jednostek samorządowych na terenie których zaplanowane są te inwestycje.

Inwestycjami, które w długotrwały sposób mogą oddziaływać na środowisko są uzbrojone tereny inwestycyjne (które przyczynią się do rozwoju firm i działalności produkcyjnych na tym terenie) uzbrojone tereny mieszkaniowe (większa ilość mieszkańców to zawsze zwiększona ilość odpadów, ścieków, niska emisja komunalna) nowe drogi w tym obwodnica Miasta, która przyczyni się do wyprowadzenia ruchu tranzytowego z centrum Miasta, niemniej jednak spowoduje na innym terenie oddziaływanie, ale będzie ono znacząco mniejsze niż w centrum Miasta. Ruch na obwodnicy będzie płynny i nie będzie tak znacząco wpływał na środowisko jak jest w chwili obecnej.

Pozostałe działania planowane na terenie Miasta w ramach projektu „Strategii...” nie będą miały znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

W projekcie „Strategii...” nie zaplanowano działań, które mogłyby w sposób długotrwały, nieodwracalny negatywnie oddziaływać na środowisko.

W wyniku realizacji zdecydowanej większości zadań zaproponowanych z projekcie „Strategii...” podkreśla się realne bardzo wysokie korzyści przede wszystkim ekologiczne, a także poza-przyrodnicze w tym społeczne i gospodarcze.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i nieinwestycyjnie ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”.

Realizacja niektórych przedsięwzięć inwestycyjnych może powodować znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Rawki (także na jego integralność), a także na środowisko, a w szczególności na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat i zasoby naturalne, a także zabytki i dobra materialne.

Stopień i zakres oddziaływania zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w projekcie „Strategii...” przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne.

Biorąc jednak pod uwagę, że część zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach projektu „Strategii...” wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm. w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny i pozytywny wpływ na dany element środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe będzie określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokona się przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Jak wynika z przeprowadzonej w rozdziale 5 niniejszej prognozy analizy i oceny potencjalnych zmian w przypadku braku realizacji postanowień projektu „Strategii...”, a także analizy wariantowej zawartej w rozdziale 7 (wariant podstawowy oraz wariant 0), odstąpienie od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań w efekcie końcowym byłoby znacznie gorsze, szczególnie pod względem społecznymi i gospodarczym, niż wystąpienie ewentualnych znaczących oddziaływań środowiskowych.

Mając powyższe na uwadze, poniżej, w odniesieniu do zadań (sformułowanych w zakresie poszczególnych celów strategicznych) wymienionych w projekcie „Strategii...”, scharakteryzowano typowe oddziaływania i ich ewentualne skutki dla środowiska związane z realizacją zadań mogących mieć wpływ na środowisko zadań. Poniżej przeprowadzono analizę pod kątem przyrodniczym wszystkich zadań inwestycyjnych, które mogą mieć jakiegokolwiek wpływ na środowisko zapisanych w projekcie „Strategii...” wraz z podaniem ich prawdopodobnej lokalizacji.

Tabela 4 Cel strategiczny nr 1: „Rozwój Gospodarczy Miasta z wykorzystaniem istniejącego potencjału” - analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Planowany termin realizacji	Opis planowanego zadania
1	Organizacja zaplecza technicznego np. w postaci inkubatora ogrodniczego	2016-2020	Zadanie inwestycyjnie Oferta inkubatora gwarantować powinna dostępność usług umożliwiających utrzymanie bieżących kontaktów zainteresowanych przedsiębiorców z kadrą doradczo – ekspercką. Istotne jest udzielanie informacji i konsultacji na odpowiednim poziomie w prowadzeniu szeroko pojętych szkoleń w zakresie organizacji i zarządzania własną firmą. Ponadto działalność inkubatora to dobra promocja Miasta jako atrakcyjnego miejsca inwestowania. Aktualnie nie jest sprecyzowana lokalizacja inkubatora ogrodniczego.
2	Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej, nieuciążliwej dla środowiska naturalnego z wykorzystaniem OZE	2016-2020	Zadanie inwestycyjnie Zadanie polegało będzie na możliwości uzyskania wsparcia dla przedsiębiorstw, które w swojej działalności wykorzystują odnawialne źródła energii w postaci kolektorów słonecznych, kogeneracji lub ogniw fotowoltaicznych. Realizacja przyczyni się do przyciągnięcia firm na teren Miasta, ale także zwiększenia wykorzystania czystych źródeł energii.

3	Wspieranie rozwoju w zakresie działalności turystycznej i rekreacyjnej oraz budowie produktu turystycznego	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjnie</i> Zdanie polegało będzie na uzyskaniu wsparcia na rozwój działalności na terenie Miasta w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji. Realizacja tego zadania przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Miasta, a także przyciągnięcia na teren Miasta inwestorów. Aktualnie nie ma wyznaczonej lokalizacji tego zadania.
4	Wspieranie rozwoju działalności usługowej ze szczególnym uwzględnieniem branży hotelarskiej i gastronomicznej	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjnie</i> Zdanie polegało będzie na uzyskaniu wsparcia na rozwój działalności na terenie Miasta w zakresie rozwoju branży hotelarskiej i gastronomicznej. Realizacja tego zadania przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Miasta, a także przyciągnięcia na teren Miasta inwestorów. Aktualnie nie ma wyznaczonej lokalizacji tego zadania.
5	Przyjęcie wspólnego systemu wsparcia przedsiębiorczości i inwestycji w tym ulg lokalnych i innych form wsparcia instytucjonalnego dla firm inwestujących na terenie Skierniewic w zakresie np. usług innowacyjnych eksportowych, ekoinnowacyjnych	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjnie</i> Zdanie polegało będzie na uzyskaniu wsparcia oraz ulg na rozwój działalności na terenie Miasta w zakresie rozwoju usług innowacyjnych eksportowych, ekoinnowacyjnych. Realizacja tego zadania przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Miasta, a także przyciągnięcia na teren Miasta inwestorów. Aktualnie nie ma wyznaczonej lokalizacji tego zadania.
6	Utworzenie miejskiego certyfikowanego punktu konsultacyjnego i doradczego o charakterze zintegrowanych usług informacyjnych dla firm w zakresie możliwości pozyskania wsparcia przedsiębiorczości z programów UE oraz asystę przy opracowaniu wstępnym projektu UE według wytycznych na lata 2014-2020 dla lokalnych przedsiębiorców	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjnie</i> Zdanie polegało będzie na stworzeniu punktu konsultacyjno-doradczego w zakresie uzyskania wsparcia lub ulg na rozwój i prowadzenie działalności usługowej na terenie Miasta. W punkcie będzie także możliwość zasięgnięcia informacji o możliwościach dofinansowania ze środków UE. Realizacja tego zadania przyczyni się do przyciągnięcia na teren Miasta inwestorów, a tym samym do zwiększenia atrakcyjności Miasta. Aktualnie nie ma wyznaczonej lokalizacji tego zadania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy proponowanych zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie „Strategii...” oraz danych Miasta Skierniewice

Realizacja celu strategicznego nr 1: „Rozwój Gospodarczy Miasta z wykorzystaniem istniejącego potencjału” ulokowana będzie w obszarze zurbanizowanym, w związku z tym nie będzie istniało zagrożenie dla terenów przyrodniczych, w tym dla obszarów Natura 2000.

Tabela 5 Cel strategiczny nr 2: „Rozwój turystyki, sportu i rekreacji” - analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Planowany termin realizacji	Opis planowanego zadania
1	Rozwój szlaków i produktów turystycznych związanych z wykorzystaniem walorów naturalnych Skierniewic (rowerowych, konnych, pieszych, kajakowych), a także zintegrowanie oferty i szlaków wokół lokalnych atrakcji turystycznych w postaci m.in. nowego Parku SPA z innymi atrakcjami turystycznymi Skierniewic,	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjne</i> W ramach tego zadania planowane jest zagospodarowanie na potrzeby sportu, rekreacji i turystyki bulwarów nadrzecznych np. poprzez: • budowę ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Łupii od ul. Prymasowskiej do ul. Rzeczej (150m), • przebudowę ul. Podrzecznej, • w dalszych etapach kolejne fragmenty wzdłuż rzeki aż do zalewu. Zakłada się także rozwój szlaków turystycznych czyli powstawanie nowych oraz poprawa oznakowania i modernizacja już istniejących, ciągów spacerowych i rekreacyjnych w tym ścieżek rowerowych. Istotnym elementem jest budowa nowych odcinków zapewniających spicnię Miasta w jednolitą sieć pozwalającą na swobodne przemieszczania się pomiędzy poszczególnymi częściami Miasta, chodzi o odcinki: • ul. Armii Krajowej od Nowobielańskiej do Skłodowskiej 970m, • odcinek od ul. Kopernika do ul. Granicznej 580 m),

15 www.skierniewice.eu np.: Parowozownia Skierniewice, Parkiem Miejskim, czy Zalewem „Zadębie” Rozwój nowych sektorów gospodarki lokalnej związanych z potencjałem środowiskowym, przyrodniczym, rekreacyjnym, turystycznym oraz zdrowotnym, a także e-usług powiązanych z danymi sektorami i branżami w zakresie wymiany informacji i technologii			• szlaków konnych. Skierniewice leżą również na trasie Łódzkiego Szlaku Konnego im. majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” – najdłuższego w Europie szlaku przeznaczonego dla miłośników turystyki konnej i aktywnej. Przez Miasto i jego okolice przebiega 6 odcinków szlaku, w tym blisko 5 km łącznik ze Skierniewic do odcinka Ruda – Doleck. Ważne jest powiązanie ich ze szlakami krajowymi, tematycznymi czy europejską siecią ścieżek rowerowych. Wschodnią granicę Miasta stanowi rzeka Rawka, która choć niezakwalifikowana jako szlak turystyki kajakowej, nadaje się do uprawiania tego sportu. Rawką spływać można od Żydomic (okolice Rawy Mazowieckiej) do Kęszyc (ujście do Bzury). Rzeka płynie szybko meandrując w wyraźnie wyciętej dolinie. Przez znawców uważana jest za rzekę trudną (uciążliwość od 2 do 5 w 6-stopniowej skali), wymagającą wysokiej sprawności fizycznej, dobrej znajomości techniki kajakowej i cierpliwości. Liczne przeszkody tj. powalone drzewa, zapory młyńskie, mostki sprawiają iż konieczne jest częste przenoszenie kajaków, a cechy właściwe rzekom górskim (bystrza, cofki, progi, odboje, nagłe zwężanie i rozszerzanie się koryta, przyspieszanie i spowalnianie nurtu, zmienna głębokość) zmuszają do ostrożności. Ta część zadania dotyczy obszarów zlokalizowanych na terenie Natura 2000 Dolina Rawki, w związku z tym projekt rozwoju turystyki kajakowej na rzece Rawce musi być szczegółowo zaplanowany. Aktualnie turystyka kajakowa jest realizowana i funkcjonuje na rzece Rawka, niemniej jednak może przyczynić się do degradacji walorów przyrodniczych doliny rzeki Rawki. Związane jest to z miejscami postoju kajaków, pozostawianiem odpadów zanieczyszczaniem terenów biwakowych. Istotnym elementem jest także brak możliwości budowy stałej zabudowy oraz brak możliwości regulacji rzeki w celu przystosowania do uprawiania kajakarstwa. W wyniku realizacji tych zadań z pewnością zwiększy się poziom aktywności ruchowej mieszkańców, nowe ścieżki przyciągną także zainteresowanych turystów. Ale ważnym elementem zwłaszcza w temacie kajakarstwa jest zwrócenie uwagi na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.
	Tworzenie ośrodka sportów aktywnych w Skierniewicach na bazie walorów Zalewu „Zadębie” czy rzeki Rawki	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach zadania planowana jest rewitalizacja i zagospodarowanie zbiornika wodnego „Zadębie”. Celem realizacji tego zadania jest aby teren wokół zalewu stał się rekreacyjno-wypoczynkowym centrum Miasta. Według koncepcji całość zalewu okalana będzie drogami rowerowymi i ścieżkami dla pieszych. W kilku miejscach staną siłownie napowietrzne. Cały teren będzie oświetlony, a nad bezpieczeństwem wypoczywających będzie czuwał monitoring. Na terenie rekreacyjnym planowana jest górką całoroczną do zjeżdżania i stacja wędkarska. Zadanie to planowane jest na terenach zurbanizowanych, w najbliższej odległości nie są zlokalizowane tereny przyrodnicze objęte ochroną prawną.
2	Podnoszenie atrakcyjności bazy turystycznej oraz sportowo-rekreacyjnej, rozwój szlaków turystyki zdrowotnej, rekreacji ruchowej i rozwój turystyki kulturowej	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach zadania planowana jest budowa ścieżki pieszo-rowerowej: wzdłuż rzeki Łupii od ul. Prymasowskiej do ul. Rzecznej (150m) przebudowa ul. Podrzecznej (lata 2015-2016), budowa ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku od ul. Kopernika do ul. Granicznej 580m 2016r Połączenie ul. Łowickiej z Zadębem 2500m. Ścieżki pieszo-rowerowe budowane będą także w związku z realizacją dużych inwestycji drogowych takich jak np. budowa ul. Armii Krajowej, przebudowa ul. Strobowskiej. Sieć ścieżek rowerowych przyczyni się do zwiększenia aktywności ruchowej mieszkańców oraz być może przyczyni się także do zastępowania pojazdów silnikowych rowerem w drodze do pracy.
3	Wykorzystanie potencjału geotermalnego na rzecz budowania, na bazie walorów solankowych wód termalnych, bogatej oferty SPA i Wellness Rozwój innowacyjnych usług świadczonych z wykorzystaniem zasobów naturalnych wód solankowych	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Zgodnie ze strategią przewiduje się „utworzenie obszarów rekreacyjnych na terenach powojсковych, a także jego przeznaczenie na cele budowy basenu ze słonymi wodami geotermalnymi” (teren dawnego poligonu). Najcenniejszym surowcem naturalnym występującym na terenie Miasta Skierniewice są złoża wód termalnych. Ze względu na bardzo wysoką mineralizację eksploatowanych wód wykorzystywanie jej do celów grzewczych nie jest wskazane. Zasadnym jest natomiast stosowanie jej do celów leczniczych i rekreacyjnych. W przypadku zabiegów leczniczych wysokie zasolenie wydobywanych wód jest czynnikiem, który niewątpliwie wpływa na zwiększenie atrakcyjności Skierniewic jako destynacji w turystyce zdrowotnej. Ostatnie badania hydrogeochemiczne potwierdziły lecznicze właściwości wód termalnych (solanki), które przy wypływie osiągają temperaturę w granicach 60-70 °C i mineralizację na poziomie 110-120 g/dm³¹⁵. Obecnie na terenie Miasta Skierniewice trwają prace związane z uzyskaniem koncesji na eksploatację w/w wód termalnych i utworzeniem Zakładu Górniczego. Przedsięwzięcie to jest zlokalizowane w bliskiej odległości od lasu Zwierzynieckiego,

			w związku z tym lokalizacja obiektów SPA i Wellness musi być szczegółowo przeanalizowana w taki sposób by nie zagrażała walorom przyrodniczym i krajobrazowym Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Zwierzyńiec Królewski z otuliną. To przedsięwzięcie gwarantuje nowe miejsca pracy, m.in. w branżach takich jak lecznictwo i rehabilitacja, hotelarstwo, gastronomia, rozrywka i rekreacja. Umożliwi także rozwój produkcji i handlu tradycyjnymi wyrobami regionalnymi, produktami spożywczymi i kulinarnymi. Przyczyni się do rozbudowy istniejącej bazy turystycznej oraz budowy nowych obiektów związanych z turystyką uzdrowiskową, medyczną, spa i wellness oraz agroturystyką. W wyniku utworzenia na terenie Miasta kompleksu SPA i Wellness będzie to element przyciągający nie tylko mieszkańców, ale także turystów z chęcią skorzystania z basenów wód termalnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy proponowanych zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie „Strategii...” oraz danych Miasta Skierniewice

Realizacja celu strategicznego **nr 2: „Rozwój turystyki, sportu i rekreacji”** realizowana będzie głównie w obszarze zurbanizowanych, w związku z tym można stwierdzić, iż planowane działania:

Rozwój szlaków i produktów turystycznych związanych z wykorzystaniem walorów naturalnych Skierniewic wpłynie w znaczący sposób na poprawienie jakości i funkcjonalności istniejącej infrastruktury turystycznej. Aktualnie na terenie Miasta funkcjonują ścieżki piesze, ścieżki rowerowe, trasy turystyki konnej oraz trasy kajakowe. Po zrealizowaniu zadania zostanie zbudowana nowa infrastruktura w obrębie zalewu „Zadębie” dzięki czemu wykorzystanie turystyczne zalewu się zwiększy. W ramach realizacji inwestycji planowane jest zintegrowanie oferty i szlaków z lokalnymi atrakcjami turystycznymi w postaci m.in. nowego Parku SPA z innymi atrakcjami turystycznymi Skierniewic, np.: Parowozownia Skierniewice, Parkiem Miejskim, czy Zalewem „Zadębie”. Dzięki temu Skierniewice staną się atrakcyjnym miejscem aktywnego wypoczynku na łonie natury.

Planowane zadania nie przyczynią się do negatywnych oddziaływań na środowisko, przy zachowaniu zasad panujących na terenie Lasu Zwierzyńcieckiego (przy wykorzystaniu solanek geotermalnych) oraz obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Rawki (przy trasach kajakowych).

W granicach Obszaru Natura 2000 „Dolina Rawki” PLH100015 występują następujące gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 2143/IEWG: starodub łąkowy (*Angelica palustris*), zatoczek łąkowy (*Anisus vorticulus*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), bóbr europejski (*Castor fiber*), koza (*Cobitis taenia*), głowacz białopłetwy, głowacz pospolity (*Cottus gobio*), minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), wydra (*Lutra lutra*), czerwończyk fioletek (*Lycena helle*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), różanka europejska (*Rhodeus marus*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*).

Populacje wszystkich przedmiotów ochrony są na obszarze Natura 2000 osiadłe. Obecność licznych przegród uniemożliwia skutecznie migracje osobników w górę cieku, lokalne populacje pomiędzy barierami przystępują do rozrodu, bądź zasilane są dodatkowo osobnikami spływającymi z odcinków położonych powyżej piętrzeń.

W związku z tym, iż aktualnie prowadzona jest w Dolinie Rawki turystyka kajakowa rozwój tych działań może przyczynić się do potęgowania istniejących zagrożeń dla gatunków chronionych.

Zagrożenia potencjalne

- ruch pojazdów zmotoryzowanych w tym kładów,
- infrastruktura sportowa i rekreacyjno,
- regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych,
- pozbywanie się odpadów z obiektów rekreacyjnych.

Z uwagi na zagrożenia przyrody w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Rawki wymienić należy działania jakie w największym stopniu przyczyniają się do zubożenia tych terenów to m.in.:

- zaniechanie użytkowania kośnego i pastwiskowego łąk jest podstawowym zagrożeniem dla ekosystemów nieleśnych Obszaru Natura 2000 Dolina Rawki,
- możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych nielegalnym, punktowym wylewem ścieków, a także w wyniku spływu powierzchniowego pestycydów i nawozów sztucznych oraz ewentualnego spuszczenia wód z zespołów stawów rybnych bezpośrednio do Rawki, to zagrożenia bardzo poważne, wymagające stałej kontroli i szybkiego reagowania.
- niekontrolowane osuszanie gruntów w dolinie Rawki prowadzi do zaniku licznych płatów siedlisk przyrodniczych oraz zubażania struktury i składu gatunkowego poszczególnych fitocenoz, prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych w dolinie Rawki, zasypanie niepotrzebnych rowów, lecz

również niedopuszczenie do nadmiernego zabagnienia doliny, to warunki niezbędne dla zachowania różnorodności biologicznej opisywanego Obszaru Natura 2000.

- zbyt intensywna i niekontrolowana turystyka i rekreacja, a w szczególności wjeżdżanie w granice obszaru quadami i samochodami terenowymi, wydeptywanie brzegów Rawki przez wędkarzy, rekreantów wypożyczających na brzegu oraz kajakarzy wyciągających na brzeg kajaki, dolina Rawki jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym, jednak brak spójnego programu turystycznego wykorzystywania tego Obszaru, może doprowadzić do zaniku przedmiotów ochrony w granicach Doliny Rawki.

W ramach planowanego rozwoju turystyki dla zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych i równowagi przyrodniczej w/w działania nie mogą być realizowane. W związku z tym można stwierdzić, iż planowane działania przy uwzględnieniu zapisanych powyżej obostrzeń i uwarunkowań nie będą oddziaływać bardziej niż dotychczas na tereny prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000.

Zgodnie z projektem „Strategii...” przewiduje się „utworzenie obszarów rekreacyjnych na terenach powojaskowych, a także jego przeznaczenie na cele budowy basenu ze słonymi wodami geotermalnymi”. Tereny powojaskowe położone są w obszarze ZPK „Zwierzyniec Królewski”.

Celem ochrony Zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Zwierzyniec Królewski” z otuliną jest utrzymanie nienaruszalnych warunków środowiska, zachowanie i odtworzenie starego drzewostanu, mozaiki siedlisk, różnorodności biologicznej oraz wartości historycznych i krajobrazowych.

Dla ZPK „Zwierzyniec Królewski” obowiązuje Rozporządzenie Nr 22 Wojewody skierniewickiego z dnia 23 września 1994 r. w sprawie wyznaczenia Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Zwierzyniec Królewski” (Dz. Urz. woj. Skierniewickiego Nr 13, poz. 111). Zgodnie z tym Rozporządzeniem na obszarze ZPK i jego otuliny zakazuje się:

- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości oraz innych zasobów zanieczyszczenia wód, gleb i powietrza,
- wydobywania piasku, żwiru lub gliny poza osobistymi potrzebami właścicieli gruntów
- wprowadzania działalności przemysłowej.

W trakcie realizacji inwestycji polegającej na „utworzeniu obszarów rekreacyjnych na terenach powojaskowych, a także jego przeznaczenie na cele budowy basenu ze słonymi wodami geotermalnymi” należy przyjąć takie rozwiązania, które nie przyczynią się do degradacji istniejącego stanu

Tabela 6 Cel strategiczny nr 3: „Rozwój infrastruktury” - analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Planowany termin realizacji	Opis planowanego zadania
1	Budowa obwodnicy Miasta Rozbudowa infrastruktury drogowej iokolodrogowej (chodniki, pobocza, ścieżki rowerowe)	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjne</i> <i>Budowa obwodnicy wschodniej jest częścią wieloetapowego przedsięwzięcia realizowanego przez Miasto Skierniewice, mającego na celu całkowite wyprowadzenie, poza centrum Miasta, ruchu tranzytowego odbywającego się drogą krajową nr 70. Dla osiągnięcia tego celu, poza wykonaniem obwodnicy wschodniej, niezbędne jest również wykonanie obwodnicy zachodniej. Realizacja tego zadania stworzy możliwość całkowitego wyprowadzenia ruchu tranzytowego przebiegającego przez Miasto od ulicy Łowickiej (DK nr 70 w kierunku Łowicza) do ulicy Mszczonowskiej (DK nr 70 w kierunku Warszawy).</i> <i>Planowany w pierwszej kolejności projekt inwestycyjny zakłada budowę ciągu komunikacyjnego stanowiącego bezpośrednie połączenie drogi wojewódzkiej nr 705 (ulica M. Curie – Skłodowskiej) z drogą powiatową (ulica Jana III Sobieskiego). Jest to trzeci i jednocześnie ostatni etap przedsięwzięcia mającego na celu wybudowanie obwodnicy wschodniej Miasta Skierniewice.</i> <i>Inwestycja na odcinku od ulicy M. Curie – Skłodowskiej do ulicy Czerwonej przebiegać będzie po nowej trasie wzdłuż istniejącej ulicy Przemysłowej. Kolejna część projektowanej trasy poprowadzona zostanie po istniejącej ulicy Przemysłowej. Odcinek ten kończyć się będzie na km 1+366,83. Od tego momentu inwestycja ponownie przebiegać będzie po nowej trasie. W tym etapie zaplanowano wykonanie obiektu mostowego nad torami kolejowymi o długości ok. 311 m. Inwestycja kończyć się będzie na skrzyżowaniu z ulicą Unii Europejskiej i Jana III Sobieskiego.</i> <i>Celem ogólnym Projektu jest poprawa dostępności komunikacyjnej w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Cel ogólny określony jest poprzez cele bezpośrednie Projektu, do których należy zaliczyć:</i> • umożliwienie dobrego dostępu do podstawowych połączeń krajowych i wojewódzkich.

			• usprawnienie połączeń komunikacyjnych wewnątrz Miasta. • usprawnienie połączeń komunikacyjnych pozostałych szlaków transportowych.
2	Sukcesywne przystosowanie infrastruktury transportowej, w tym środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych) Przystosowanie instytucji publicznych, w tym placówek ochrony zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych)	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Celem realizacji zadania będzie sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej w celu dostosowania infrastruktury do potrzeb i ograniczeń osób niepełnosprawnych. Jednocześnie w ramach tego zadania zlikwidowane zostaną bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej w postaci podjazdów i wind dla osób niepełnosprawnych i poruszających się na wózkach inwalidzkich.
4	Budowa miejsc parkingowych	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Planowana jest w ramach zadania budowa parkingu polegającego na utwardzeniu terenu przy ul. Bielańskiej pod wiaduktem oraz na terenie PKP. Realizacja tego zadania przyczyni się do usprawnienia komunikacji na terenie Miasta, pojazdy nie będą zostawiane na poboczach dróg, tylko w wyznaczonych do tego celu miejscach.
5	Rozwój sieci połączeń komunikacji miejskiej połączone z modernizacją środków transportu	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na rozwoju połączeń komunikacyjnych w celu dostosowania ich do potrzeb szczególnie mieszkańców a także i osób przyjezdnych. Celem tego zadania jest zachęcenie mieszkańców do rezygnacji z codziennego używania pojazdów w celu dojazdu do pracy i korzystania ze środków komunikacji publicznej. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia zjawiska niskiej emisji komunikacyjnej.
6	Przystosowywanie (uzbrojenie) terenów pod budownictwo mieszkaniowe Rozwój budownictwa komunalnego	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach planowanego zadania przygotowany zostanie teren pod budownictwo komunalne, a późniejszym etapie zostaną zbudowane 4 bloki socjalne przy ulicy Jana III Sobieskiego.
7	Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach zadania zostanie uzupełniona istniejąca infrastruktura wod-kan na terenach jeszcze nie skanalizowanych, a także na terenach, które planowane są do uzbrojenia pod działalność gospodarczą lub pod budownictwo mieszkaniowe. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej przyczyni się do likwidacji istniejących zbiorników bezodpływowych oraz mniejszy przenikanie nieoczyszczonych ścieków do gleby i wód powierzchniowych, natomiast na nowych terenach mieszkaniowych i inwestycyjnych nie spowoduje powstawania nowych zanieczyszczeń.
8	Utworzenie parku przemysłowego na terenach inwestycyjnych przy współpracy z ŁSSE oraz udostępnienie nowoczesnej infrastruktury dla przedsiębiorstw, w tym infrastruktury B+R	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Aktualnie lokalizacja parku nie jest znana. Realizacja tego zadania przyczyni się do ożywienia gospodarczego Miasta oraz do przyciągnięcia inwestorów do Miasta. Tereny przy ulicy Rybickiego nie są zlokalizowane na obszarach przyrodniczych, i nie przyczynią się do zachwiania równowagi ekologicznej terenów o wysokich walorach przyrodniczych.
9	Przeznaczenie terenów pod działalność gospodarczą (ze szczególnym uwzględnieniem branż kluczowych dla regionu) i uzbrojenie ich w infrastrukturę techniczną Rozwój nowoczesnych terenów i infrastruktury inwestycyjnej, w tym utworzenie zaplecza infrastruktury badawczo-rozwojowej dla rozwoju technologii np. rolno-spożywczych	2016-2017	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na uzbrojeniu terenów przy ul. Rybickiego o powierzchni 6,8142 ha pod działalność inwestycyjną. Zadanie będzie realizowane w ramach projektu pn.: „Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Miasta Skierniewice poprzez uzbrojenie terenu inwestycyjnego zlokalizowanego przy ul. S Rybickiego w Skierniewicach” który został złożony do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego). Planowany termin realizacji to lata 2016-2017. Realizacja tego zadania przyczyni się do ożywienia gospodarczego Miasta oraz do przyciągnięcia inwestorów do Miasta. Tereny uzbrojone nie są zlokalizowane na obszarach przyrodniczych, i nie przyczynią się do zachwiania równowagi ekologicznej terenów o wysokich walorach przyrodniczych.

10	Rewitalizacja/remont/modernizacja (w tym termomodernizacja) obiektów szkolnych	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Planowane zadanie polegać będzie na termomodernizacji obiektów oświatowych. W pierwszej kolejności będzie to: Przebudowa budynku Przedszkola nr 1, termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1, budowa sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 4, remont budynku Liceum Ogólnokształcącego im. B. Prusa. Realizacja tych zadań przyczyni się do lepszej termoizolacji budynków, zmniejszenie zużycia energii cieplnej oraz ilości spalanych paliw. Skutkiem będzie zmniejszenie kosztów funkcjonowania budynków a szczególnie zmniejszenie zjawiska niskiej emisji, a tym samym poprawa jakości powietrza.
11	Rozwój i modernizacja placówek o charakterze opiekuńczym Budowa, modernizacja i rozwój domu pomocy społecznej Rozwój infrastruktury opieki społecznej poprzez tworzenie domów dziennego pobytu i doposażenie placówek opieki społecznej w Skierniewicach Inicjowanie nowych placówek społecznych, w tym profesjonalnych przedszkoli i klubów społecznych m.in. poprzez wydzielenie części budżetu obywatelskiego na cele społeczne	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Planowane zadania polegać będą na stworzeniu w rozwijaniu bazy opieki społecznej dla osób wykluczonych społecznie w celu organizacji zajęć terapeutycznych i szkoleń dla przystosowania do życia i odnalezienia się w społeczeństwie, a także przywrócenia do życia społecznego. Miasto jest w trakcie budowy Domu Pomocy Społecznej przy ul. Nowobielańskiej. W ramach zadania na 2970,80 m² powierzchni dwukondygnacyjnego budynku, powstanie siedziba dla 51 pensjonariuszy i 33 osób uczestniczących w warsztatach terapii zajęciowej. W środku znajdą się pokoje jedno, dwu lub trzyosobowe. W ramach zadania planowana jest także budowa innych placówek nie tylko dla dorosłej części społeczeństwa, ale także dla dzieci i młodzieży, a także modernizacja istniejących już placówek. Realizacja tego zadania przyczyni się do stworzenia dla mieszkańców Miasta możliwości posiadania własnego kąta w postaci mieszkania komunalnego.
12	Wsparcie modernizacji i doposażenia jednostek porządku publicznego	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach tego zadania planowane jest doposażanie i wspomaganie finansowe takich instytucji porządku publicznego jak Straż Miejska lub Policja. Jednostki te stale dbają o bezpieczeństwo mieszkańców i przestrzeganie przepisów porządkowych, w związku z tym istotnym elementem ich działalności jest nowoczesne wyposażenie. Realizacja tego zadania przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców.
13	Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego i jego modernizacja	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach zadania zostanie uzupełnione istniejące oświetlenie uliczne oraz sukcesywnie stare oprawy oświetleniowe zostaną wymienione na energooszczędne. Realizacja tego zadania przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców oraz do zmniejszenia zużycia energii na cele oświetleniowe dzięki zastosowaniu energooszczędnych opraw oświetleniowych.
14	Rozwój systemu monitoringu miejskiego Budowa nowoczesnego systemu zarządzania monitoringiem w mieście	2016-2020	Zadanie inwestycyjne W ramach zadania planowany jest montaż monitoringu wizyjnego na terenie Miasta, szczególnie w newralgicznych punktach gdzie najczęściej dochodzi do incydentów wandalizmu lub zdarzeń drogowych. Realizacja tego zadania przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy proponowanych zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie „Strategii...” oraz danych Miasta Skierniewice

Realizacja celu strategicznego nr 3: „Rozwój infrastruktury” realizowana będzie głównie w obszarach zurbanizowanych, w związku z tym można stwierdzić, iż planowane działania:

Zadanie Budowa obwodnicy Miasta. Planowany okres realizacji inwestycji, to lata 2010-2018. W latach 2010-2012 Miasto Skierniewice ponosiło nakłady związane z przygotowaniem dokumentacji technicznej dla inwestycji. W latach 2013-2015 pozyskano (na mocy DECYZJI Nr 4/2012 o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej) większość terenów niezbędnych do realizacji zadania. Pozostałe działki Miasto planuje przejąć w

2016 roku. Przeprowadzenie prac budowlanych, których rozpoczęcie inwestor - Miasto Skierniewice uzależnia od uzyskania wsparcia w postaci dotacji ze środków zewnętrznych, zaplanowano na lata 2016-2018.

Planowana inwestycja jest trzecim - ostatnim etapem przedsięwzięcia mającego na celu wybudowanie obwodnicy wschodniej Miasta Skierniewic i ściśle wiąże się ze zrealizowanymi do tej pory działaniami Miasta, które stanowiły kolejne etapy budowy obwodnicy wschodniej tj:

ETAP I - Budowa, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, odcinka ulicy Unii Europejskiej od ul. Jana III Sobieskiego do ul. Miedniewickiej (inwestycja zrealizowana ze środków własnych Miasta Skierniewice w latach 1999-2003).

ETAP II - Projekt pn. „Obwodnica wschodnia – budowa odcinka od ul. Mszczonowskiej do ul. Unii Europejskiej”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013, który zrealizowano w latach 2008 – 2009 zgodnie z umową nr UDA-RPLD.01.01.00-00-016/09-00 z dn. 26.06.2009 r.

Obwodnica wschodnia jest częścią wieloetapowego przedsięwzięcia realizowanego przez Miasto Skierniewice, mającego na celu całkowite wyprowadzenie, poza centrum Miasta, ruchu tranzytowego odbywającego się drogą krajową nr 70. Dla osiągnięcia tego celu, poza wykonaniem obwodnicy wschodniej, niezbędne jest również wykonanie obwodnicy zachodniej. Realizacja tego zadania stworzy możliwość całkowitego wyprowadzenia ruchu tranzytowego przebiegającego przez Miasto od ulicy Łowickiej (DK nr 70 w kierunku Łowicza) do ulicy Mszczonowskiej (DK nr 70 w kierunku Warszawy).

Rysunek 12 Obecny i docelowy układ komunikacyjny Miasta. Połączone wschodnia i zachodnia obwodnice Skierniewic.

Źródło: materiały udostępnione przez Miasto Skierniewice, 2015

Realizacja przedsięwzięcia ułatwi dojazd do zakładów produkcyjnych przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą na terenach przemysłowych, w tym wchodzących w skład Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zrealizowanie projektu zdecydowanie doprowadzi do wzrostu atrakcyjności terenów inwestycyjnych, co ma korzystny wpływ na zwiększenie zainteresowania inwestowaniem, zarówno przez miejscowych przedsiębiorców, jak i potencjalnych inwestorów z zewnątrz. W efekcie nastąpi poprawa wizerunku oraz konkurencyjności regionu. Dzięki realizacji inwestycji powstanie połączenie drogi wojewódzkiej nr 705 z drogą krajową nr 70 z pominięciem centrum Miasta. Powstanie druga przeprawa przez tory PKP w Skierniewicach o dużym znaczeniu dla całego regionu (dostępna dla ruchu tranzytowego). Obecnie każde zdarzenie drogowe na terenie Skierniewic, mające miejsce w ciągu drogi krajowej nr 70 (szczególnie w pobliżu lub bezpośrednio na Wiadukcie będącym jedyną przeprawą nad torami kolejowymi), powoduje znaczne utrudnienia przejazdu tą drogą. Pojawiające się zakłócenia ruchu drogowego na tym odcinku są częstą przyczyną zablokowania istotnego szlaku transportowego łączącego drogi krajowe o charakterze międzynarodowym (połączenie Drogi Krajowej S8 z autostradą A2 – węzeł w Nieborowie).

Wykonanie przedmiotowej obwodnicy wschodniej oraz połączenie jej w przyszłości z planowaną obwodnicą zachodnią stworzy możliwość przejazdu drogą krajową nr 70 z pominięciem ścisłego centrum Miasta. Projektowana trasa ma zatem kluczowe znaczenie, której efekty odczują nie tylko mieszkańcy Skierniewic, ale również kierowcy i pasażerowie pojazdów poruszających się drogą krajową nr 70. Po wykonaniu przedsięwzięcia ruch ten przeniesiony zostanie na przedmiotową drogę. Potrzebę realizacji wnioskowanego projektu w aspekcie krajowych połączeń komunikacyjnych wymusza również wybudowana autostrada A2 wraz z węzłem w Nieborowie oddalonym ok. 10 km od granicy Miasta Skierniewice oraz wybudowana droga ekspresowa S8 wraz z węzłem Huta Zawadzka oddalonym ok. 20 km od granicy Miasta. Po wykonaniu tych inwestycji droga krajowa nr 70 przebiegająca przez Skierniewice stała się bezpośrednim połączeniem autostrady A2 i drogi ekspresowej S8 w tej części województwa łódzkiego.

Obecnie ruch pojazdów ciężkich przebiegający przez Miasto w znacznej mierze „przypisany” jest do drogi krajowej nr 70, która w Skierniewicach przebiega ulicami: Mszczonowską, Rataja, Wyszyńskiego, Wiadukt, Łowicką. Droga krajowa nr 70 łączy dwie międzynarodowe trasy tj. drogę E67 i E30 wchodzące w skład Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T.

Brak sieci dróg pełniących funkcję obwodnicy powoduje koncentrację ruchu na jedynej, jak na razie, trasie komunikacyjnej łączącej część północną i południową Miasta (tj. ulice Wyszyńskiego i Rataja), przebiegającej wiaduktem ponad torami kolejowymi. Bezpieczny, bezkolizyjny przejazd nad torami kolejowymi zapewnia obecnie jeden wiadukt zlokalizowany w centrum Miasta, co powoduje znaczne zagęszczenie ruchu na ulicach dojazdowych.

Stan ten negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców Miasta, którzy narażeni są na nieustanny hałas wynikający z przejazdu pojazdów ciężkich. Jak wynika z analizy natężenia ruchu, przez główny ciąg komunikacyjny Miasta, prowadzący z północy na południe - ulice Wyszyńskiego i Rataja - dziennie przejeżdża odpowiednio ok. 28 tys. i ok. 20 tys. pojazdów. Realizacja przedsięwzięcia odciąży zakorkowane ulice w centrum Miasta.

Jednocześnie zgodnie ze sporządzonym „Raportem o oddziaływaniu na środowisko dla budowy obwodnicy wschodniej Miasta Skierniewice na odcinku od skrzyżowania z ul. M. Skłodowskiej Curie do skrzyżowania z ul. Jana III Sobieskiego” (2010) Projektowana inwestycja dotrzyma obowiązujących norm jakości powietrza w otoczeniu pasa drogowego i nie spowoduje negatywnego wpływu na stan aerosanitarny terenu w otoczeniu drogi.

W wyniku realizacji budowy obwodnicy Miasta i przyjętych w ramach tego przedsięwzięcia rozwiązań odprowadzania ścieków z korony jezdnii nie prognozuje się pogorszenia stanu ekologicznego wód. Ścieki deszczowe z analizowanej inwestycji po podczyszczeniu w osadnikach i separatorze węglowodorów odprowadzane będą do kanalizacji deszczowej lub po podczyszczeniu w wysokosprawnym separatorze węglowodorów odprowadzane będą do rowu.

Zadanie dotyczące likwidacji barier komunikacyjnych i architektonicznych na terenie Miasta przyczyni się do poprawy warunków życia i funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych.

Zadanie dotyczące remontów, modernizacji dróg na terenie Miasta oraz budowy parkingów przyczyni się do upłynnienia ruchu i uporządkowania komunikacyjnego Miasta. Będzie miało tylko pozytywny wpływ na środowisko i mieszkańców.

Zadanie dotyczące rozwoju sieci połączeń komunikacji miejskiej przyczyni się do poprawy funkcjonalności i lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Miasta. Będzie miało pozytywny wpływ szczególnie dla ludzi.

Uzbrojenie terenów pod budownictwo, także komunalne – zadanie to przyczyni się do poprawy warunków mieszkaniowych na terenie Miasta oraz stworzenia nowych miejsc dla budownictwa indywidualnego. Działania takie przyczynią się do uatrakcyjnienia Miasta jako przyjaznego dla mieszkańców i stwarzającego komunalne mieszkania dla potrzebujących.

Rozwój sieci kanalizacyjnej to inwestycja zawsze przyczyniająca się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych, która w każdym przypadku będzie miała pozytywny wpływ na środowisko poprzez zmniejszenie zrzutu surowych ścieków lub uniknięcie dodatkowego ładunku.

Zadania dotyczące remontów, modernizacji obiektów szkolnych i komunalnych, a także użytku publicznego przyczynią się do:

- poprawy estetyki Miasta (co oznacza zadowolonych mieszkańców),
- lepsze warunki nauki, zabawy i pracy w zmodernizowanych budynkach (co oznacza lepsze warunki życia),
- do zmniejszenia ilości zużywanych paliw (co oznacza zmniejszenie kosztów ogrzewania),
- zmniejszenie ilości spalanych paliw (co oznacza zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, czyli mniejszą niską emisję oraz poprawę stanu zdrowia mieszkańców).

Remonty, modernizacje oraz budowa nowych placówek pomocy społecznej przyczyni się do sprawniejszej obsługi osób, które wymagają pomocy oraz terapii zajęć w przystosowaniu się do życia w społeczeństwie.

Wszelkie działania polegające na doposażeniu Straży Miejskiej, Policji, uzupełnienia oświetlenia ulicznego, montażu monitoringu wizyjnego i sprawnego zarządzania nim przyczyni się przede wszystkim do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Miasta.

Pozostałe zadania zapisane w ramach celu strategicznego nr 3 mają charakter zadań miękkich, będą to zadania polegające na prowadzeniu działań informacyjnych, edukacji, organizacji zajęć i akcji prewencyjno-edukacyjnych, wspieraniu idei wolontariatu, kontynuacji programu Skierniewicka Rodzina PLUS, rozwoju opieki dla osób chorych i starszych, podnoszenia kwalifikacji, wspieranie szkoleń i programów dla nauczycieli i przedsiębiorców. Nie będą one wpływać negatywnie na środowisko,

W związku z tym można przyjąć iż oddziaływanie na środowisko realizacji celu nr 3: „Rozwój infrastruktury” nie będzie w znacznym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko.

Tabela 7 Cel strategiczny nr 4: „Rozwój rynku pracy i aktywne społeczeństwo” - analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Planowany termin realizacji	Opis planowanego zadania
1	Zapewnienie wsparcia w rozwoju sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu na terenie Miasta	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na umożliwieniu przyłączenia się do sieci szerokopasmowego Internetu wszystkich mieszkańców Miasta poprzez położenie sieci światłowodowych bądź instalacji kablowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy proponowanych zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie „Strategii...” oraz danych Miasta Skierniewice

Na terenie Miasta nie wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do sieci szerokopasmowego Internetu, w związku z tym celem realizacji planowanego zadania jest umożliwienie wszystkim mieszkańcom podłączenia się do sieci Internet.

Pozostałe zadania zapisane w ramach celu strategicznego nr 4 „Rozwój rynku pracy i aktywne społeczeństwo” mają charakter zadań miękkich, będą to zadania polegające na rozwoju różnych form kształcenia, wsparcia zawodowego, walka z wykluczeniem społecznym oraz wsparcie instytucjonalne i organizacyjne. Żadne z tych zadań nie będzie w negatywny sposób oddziaływać na środowisko.

Realizacja tego celu przyczyni się do zmniejszenia wykluczenia społecznego i zwiększenia możliwości komunikowania się ze światem zewnętrznym. Skutki realizacji zadania będą społecznie pozytywne.

Tabela 8 Cel strategiczny nr 5: „Rewitalizacja kulturowa, przyrodnicza i społeczna” - analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Planowany termin realizacji	Opis planowanego zadania
1	Rewitalizacja określonych obiektów o znaczeniu historycznym oraz kulturowym dla Miasta m.in.: o ratusza, o parowozowni, i obiektów koszarowych, i terenów poligonowych i powojkowych Podejmowanie działań rewitalizacji zabytków w systemie dofinansowania gminy i prywatnych środków, np. z wykorzystaniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na rewitalizacji obiektów cennych, o historycznym znaczeniu dla Miasta. Realizacja tych działań przyczyni się do zwiększenia zainteresowania mieszkańców historią Miasta, oraz spowoduje wzrost natężenia ruchu turystycznego i samym ożywienie gospodarcze.
2	Rewitalizacja przyrodnicza i krajobrazowa bulwarów nadrzecznych	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Rewitalizacja terenów nadrzecznych rzeki Łupii i Skierniewki przyczyni się do dalszego rozwoju ścieżek pieszych, rowerowych i konnych co będzie sprzyjało aktywnemu spędzaniu czasu mieszkańców Miasta. W wyniku uporządkowania i rewitalizacji bulwarów kwestie przyrodnicze także zostaną wzięte pod uwagę, a fakt wyznaczenia ścieżek, dróg i tras przyczyni się do tego, iż ruch pieszy i rowerowy będzie odbywał się tylko po wyznaczonych trasach bez penetracji dalszych terenów.
3	Utworzenie Parku Turystyki Przyrodniczej Skierniewic obejmującego zrewitalizowane przyrodniczo tereny rekreacyjne (zalew, bulwary, rzekę, zasoby geotermalne)	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Park Turystyki Przyrodniczej Skierniewic to planowane zadanie, które obejmie zrewitalizowane przyrodniczo tereny rekreacyjne, takie jak zalew, bulwary, rzekę, zasoby geotermalne. W wyniku realizacji tych działań prognozuje się stworzenie Parku, który będzie atrakcją nie tylko turystyczną, ale także rekreacyjną. Zwiększona ilość turystów i mieszkańców wypoczywających na terenie Parku Turystyki Przyrodniczej z pewnością spowoduje zwiększony ruch samochodowy na drogach, większą ilość pozostawionych odpadów i większych hałas typu

			turystycznego.
4	Rewitalizacja wodna dla Skierniewic	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjne</i> <i>Rewitalizacja wodna dotyczyć będzie Zalewu Zadębie oraz rzeki Łupii i Skierniewki gdzie planowany jest rozwój szlaków turystycznych czyli powstawanie nowych oraz poprawa oznakowania i modernizacja już istniejących, ciągów spacerowych i rekreacyjnych, w tym ścieżek rowerowych. Istotnym elementem jest budowa nowych odcinków zapewniających spięcie Miasta w jednolitą sieć pozwalającą na swobodne przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi częściami Miasta. Realizacja tego zadania została już szczegółowo opisana w ramach celu nr 1.</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy proponowanych zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie „Strategii...” oraz danych Miasta Skierniewice

Realizacja celu strategicznego nr 5: ” **Rewitalizacja kulturowa, przyrodnicza i społeczna**” realizowana będzie między innymi jako zadania:

polegające na rewitalizacji obiektów cennych, o historycznym znaczeniu dla Miasta. Remonty, modernizacja i przywrócenie dawnej świetności obiektom pamiętającym historię Miasta przyczyni się do poprawy atrakcyjności Miasta. Działanie to w żadne sposób nie będzie przyczyniać się do degradacji walorów przyrodniczych. Istotnym elementem, na który należy zwrócić uwagę przy rewitalizacji starych budynków jest fakt możliwości gniazdowania w nich ptaków i miejsc bytowania nietoperzy.

Przy pracach związanych z remontami należy również uwzględnić przepisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity w Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia wykonawcze do w/w Ustawy (w tym m.in. rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28.09.2004 r w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną).

Ze względu na potencjalne występowanie w obszarze planowanych działań gatunków objętych ochroną (w tym głównie ptaków i nietoperzy) przed przystąpieniem do prac termomodernizacyjnych należy, zgodnie z wytycznymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, przeprowadzić oględziny (najlepiej z udziałem ornitologa i chiropterologa), w celu potwierdzenia zasiedlenia obiektów objętych planowanymi pracami przez gatunki podlegające ochronie. Jeśli w obiekcie nie znajdują się siedliska gatunków chronionych, ornitolog lub chiropterolog znający problematykę zasiedlenia budynków przez ptaki i nietoperze, ustali to w czasie pierwszych oględzin terenowych, co rozwiąże problem.

W przypadku stwierdzenia obecności gatunków chronionych (siedlisk tych gatunków) w obiektach, w których planowane jest przeprowadzenie robót, przed przystąpieniem do wykonywania robót należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody na odstępstwo od zakazu, o którym mowa w art. 52 ust 1 pkt 4, tj. o zezwolenie na zniszczenie siedlisk nietoperzy i ostoi ptaków. Opinię/ekspertyzę z przeprowadzonych oględzin, należy dołączyć do zgłoszenia do RDOŚ.

Inwestor/firma wykonująca prace termomodernizacyjne w budynku, w którym mogą znajdować się siedliska ptaków chronionych powinien zgłosić zamiar podjęcia takich prac do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Ze względu na słabą znajomość biologii przez inwestorów i firmy wykonujące remonty, zaleca się zgłaszać do RDOŚ zamiar podjęcia remontu każdego obiektu, po wcześniejszym uzyskaniu ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej. Pozwoli to uniknąć wstrzymania prac remontowych w sytuacji, gdy okaże się, że w obiekcie znajdują się siedliska chronionych gatunków ptaków lub nietoperzy.

Najbardziej optymalna jest sytuacja gdy inwestor/firma remontująca zgłasza potrzebę ustalenia czy budynek jest zasiedlony przez chronione gatunki ptaków i nietoperzy rok przed planowanym remontem. Pozwala to na szybkie ustalenie stanu faktycznego, a w razie stwierdzenia występowania siedlisk ptaków i nietoperzy ustalenie z wyprzedzeniem, jakie działania należy podjąć i w jakim czasie byłoby możliwe sprawne zaplanowanie i przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych. Ekspertyza ornitologiczna i chiropterologiczna powinna objąć dwie części.

Pierwszą jest wykonanie inwentaryzacji obiektu pod kątem występowania potencjalnych siedlisk i miejsc niebezpiecznych dla ptaków i nietoperzy, a także stwierdzenie miejsc zajętych przez ptaki i nietoperze, określenie gatunków i ich liczebności.

Drugą częścią jest zaproponowanie możliwych rozwiązań pod kątem zachowania siedlisk, kompensacji oraz terminarza wykonania tych prac w powiązaniu z harmonogramem i technikami wykonania prac termomodernizacyjnych. Końcowym etapem jest wystąpienie do RDOŚ z wnioskiem o wydanie zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków i siedlisk nietoperzy w związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi.

Na stronach internetowych Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska są dostępne szczegółowe informacje nt. procedury uzyskania zezwolenia na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków lub nietoperzy.

Rewitalizacja przyrodnicza i krajobrazowa bulwarów nadrzecznych oraz rewitalizacja wodna na terenie Miasta planowana jest na terenach już użytkowanych na cele rekreacyjne. Na wodach rzeki Rawki są trasy spływów kajakowych, wzdłuż rzeki Łupii są już częściowo pobudowane ścieżki rowerowe, pieszce oraz konne. Zalew Zadębie jest wykorzystywany rekreacyjnie. Planowane działania mają przyczynić się do usystematyzowania istniejących możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu na łonie przyrody na terenach rekreacyjnych.

Przy realizacji nowych inwestycji lub rozszerzaniu istniejącego zakresu infrastruktury należy wziąć pod uwagę uwarunkowania terenu przybrzeżnego Zalewu Zadębie oraz rzeki Łupii i Skierniewki, a także obostrzenia wynikające z zapisów przedmiotu ochrony obszarów cennych Natura 2000 Dolina Rawki.

Przy zastosowaniu się do lokalizacyjnych uwarunkowań i przepisów ochrony środowiska planowane zadania nie powinny przyczynić się długotrwałych, negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze na terenie Miasta.

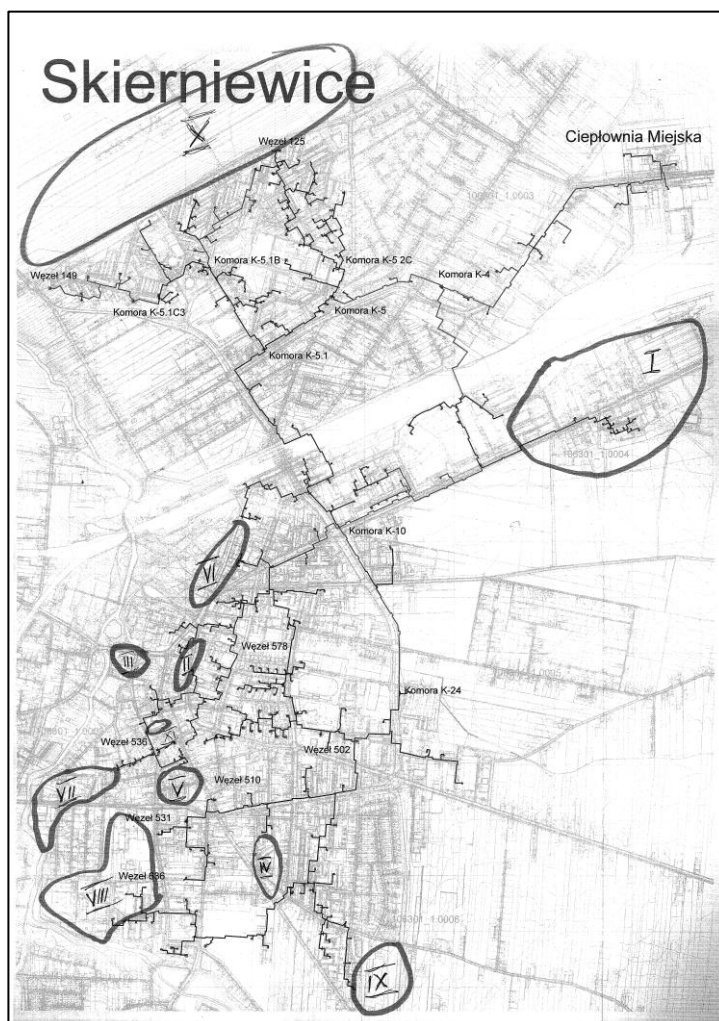
Tabela 9 Cel strategiczny nr 6: „Efektywność energetyczna i OZE” - analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Planowany termin realizacji	Opis planowanego zadania
1	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w Mieście	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Planowane zadanie polegało będzie na rozbudowie istniejącej sieci ciepłowniczej o 11 etapów: I - ul. Sobieskiego (bloki komunalne, zakłady przemysłowe), II – ul. Jagiellońska, Żwirki, Reymonta, III – ul. Prymasowska, Senatorska, IV – ul. Budowlana, V – ul. św. Stanisława, Mireckiego, Rawska, VI – ul. Sienkiewicza, VII – ul. Strykowska, Pl. Dąbrowskiego, Czysta, 1 Maja, VIII – teren jednostki wojskowej przy ul. Batorego, IX – ul. Trzcinińska, Rawska Pieniążka, X – Osiedle Widok (rozbudowa po drugiej stronie Armii Krajowej), XI – ul. Rynek. Mapka lokalizacyjna poszczególnych etapów zadania została zamieszczona poniżej. W wyniku realizacji tego zadania oddziaływanie docelowe będzie zdecydowanie korzystne środowiskowo.
2	Rozwój skojarzonej gospodarki energetycznej (układy kogeneracyjne)	2016-2020	Zadanie inwestycyjne Energetyka Ciepła Sp. z o.o. planuje następujące działania z zakresu efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii: Działanie 1 Budowa bloku kogeneracyjnego Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Zadanie obejmuje rozbudowę infrastruktury miejskiej spółki energetycznej – Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. W ramach przedsięwzięcia wybudowane zostanie dodatkowe źródło ciepła – blok kogeneracyjny oparty na 3 silnikach gazowych o mocy ok. 6-7 MW energii cieplnej oraz ok. 6 MW energii elektrycznej. Budowa nowego bloku energetycznego pozwoli na wytwarzanie ciepła i energii w skojarzeniu (kogeneracji) – w jednym procesie technologicznym. Działanie 2 – Rozbudowa istniejącego systemu oczyszczania spalin źródeł ciepła Zadanie będzie obejmować rozbudowę istniejącego systemu oczyszczania spalin o odsiarczanie i odazotowanie spalin z kotłów węglowych. Przedsięwzięcie realizowane w celu spełnienia standardów emisyjnych wymaganych w Dyrektywach UE. Realizacja zadania wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery – głównie tlenków siarki i azotu oraz pyłów. Działanie 3 – Budowa sieci wysokoparametrowej z przyłączami oraz budowa indywidualnych węzłów ciepłych Zadanie wynikające z długoterminowych planów inwestycyjnych Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Przedsięwzięcie będzie realizowane w następujących lokalizacjach: o 2015: ul. Kopernika, ul. Cicha, ul. Żwirki, o 2016: ul. Cicha, ul. Norwida, o 2017: ul. Mszczonowska, Al. Niepodległości, ul. Tetmajera, o 2018: ul. Mszczonowska 43, ul. Konopnicka, o 2019: ul. Wagnera, ul. Sobieskiego, ul. Szkolna, o 2020: ul. Sucharskiego 3, ul. Kpt. Hali.

			<i>W ramach inwestycji zlikwidowany zostanie istniejący grupowy węzeł ciepły dostarczający ciepło na potrzeby centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej do budynków czteroprzewodową siecią niskoparametrową. W jego miejsce wybudowana zostanie sieć ciepła wraz z przyłączami do budynków oraz budową indywidualnych węzłów ciepłych. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia strat przesyłowych ciepła.</i>
3	<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej połączona z instalacją rozwiązań wykorzystujących OZE</i> <i>Wspieranie wykorzystywania niskoemisyjnych źródeł energii cieplnej</i>	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjne</i> <i>Planowane zadanie polegać będzie między innymi na termomodernizacji obiektów oświatowych.</i> <i>W pierwszej kolejności będzie to:</i> <i>• przebudowa budynku Przedszkola nr 1,</i> <i>• termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1,</i> <i>• budowa sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 4,</i> <i>• remont budynku Liceum Ogólnokształcącego im. B. Prusa.</i> <i>W ramach zadania przewiduje się także budowę energooszczędnych budynków socjalnych przy ul. Sobieskiego w Skierniewicach.</i> <i>Kolejne budynki do przeprowadzenia podobnych działań będą wyznaczone na bieżąco w zależności od potrzeb inwestycyjnych i sytuacji finansowej Miasta.</i> <i>Przy tych inwestycjach preferowane będzie zastosowanie rozwiązań wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz rozwiązania niskoemisyjne.</i> <i>Realizacja tych zadań przyczyni się do lepszej termoizolacji budynków, zmniejszenie zużycia energii cieplnej oraz ilości spalanych paliw. Skutkiem będzie zmniejszenie kosztów funkcjonowania budynków a szczególnie zmniejszenie zjawiska niskiej emisji, a tym samym poprawa jakości powietrza.</i>
4	<i>Modernizacja infrastruktury komunikacji zbiorowej (taboru MZK),</i>	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjne</i> <i>Zadanie polegało będzie na sukcesywnej wymianie taboru komunikacji zbiorowej na niskoemisyjny a także dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych . Celem tego zadania jest zachęcenie mieszkańców do rezygnacji z codziennego używania pojazdów w celu dojazdu do pracy i korzystania ze środków komunikacji publicznej. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia zjawiska niskiej emisji komunikacyjnej.</i>
5	<i>Budowa/przebudowa dróg w celu ograniczenia emisji szkodliwych gazów przez środki komunikacji (pojazdy)</i>	2016-2020	<i>Zadanie inwestycyjne</i> <i>Budowa obwodnicy wschodniej jest częścią wieloetapowego przedsięwzięcia realizowanego przez Miasto Skierniewice, mającego na celu całkowite wyprowadzenie, poza centrum Miasta, ruchu tranzytowego odbywającego się drogą krajową nr 70. Dla osiągnięcia tego celu, poza wykonaniem obwodnicy wschodniej, niezbędne jest również wykonanie obwodnicy zachodniej.</i> <i>Celem ogólnym Projektu jest poprawa dostępności komunikacyjnej w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Cel ogólny określony jest poprzez cele bezpośrednie Projektu, do których należy zaliczyć:</i> <i>• umożliwienie dobrego dostępu do podstawowych połączeń krajowych i wojewódzkich.</i> <i>• usprawnienie połączeń komunikacyjnych wewnątrz Miasta.</i> <i>usprawnienie połączeń komunikacyjnych pozostałych szlaków transportowych.</i> <i>Zadanie to zostało szczegółowo opisane w celu 3.</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy proponowanych zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie „Strategii...” oraz danych Miasta Skierniewice

Realizacja celu strategicznego nr 6: „Efektywność energetyczna i OZE” realizowana będzie jako zadania związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, zastąpieniem nisko sprawnych źródeł ciepła siecią ciepłą, która będzie sukcesywnie rozbudowywana w ramach poszczególnych etapów zadania.

Rysunek 13 Schematyczna lokalizacja etapów budowy sieci ciepłowniczej

Źródło: materiały udostępnione przez Miasto Skierniewice, 2015

W ramach celu nr 6 realizowane będą inwestycje polegające na termomodernizacji budynków oświatowych, a także budowy energooszczędnych i niskoemisyjnych budynków komunalnych. Działania przyczynią się do zmniejszenia kosztów obsługi budynków, zmniejszenie ilości energii cieplnej niezbędnej do ogrzania budynków, zmniejszenia ilości spalanych paliw, zmniejszenie emisji CO₂ do atmosfery. Wszystkie te oddziaływania będą pozytywne zarówno dla ludzi, zwierząt, roślin oraz walorów przyrodniczych Miasta Skierniewice.

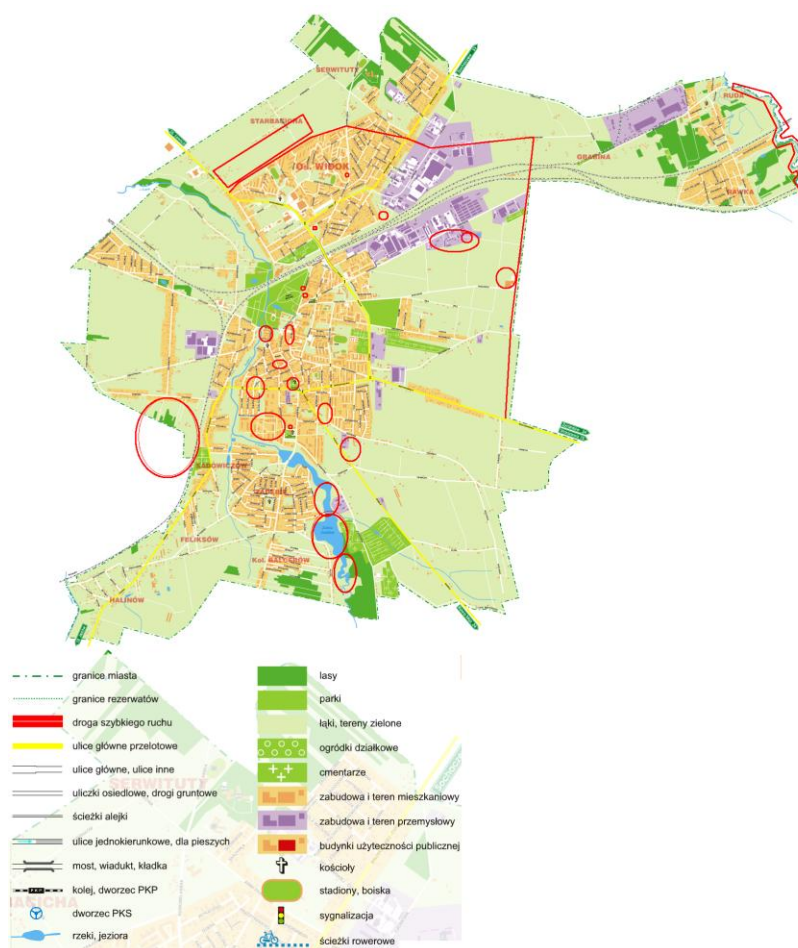
Zadanie polegające na wspieraniu niskoemisyjnych źródeł ciepła być może przyczyni się także do realizacji podobnych działań przez mieszkańców Miasta w swoich budynkach, skutkiem realizacji takich działań także będzie poprawa jakości powietrza, a tym samym zdrowia mieszkańców.

Działania związane z wymianą taboru komunikacyjnego oraz remontem, modernizacją dróg, w tym budową obwodnicy Miasta to także inwestycje, które przyczynią się do zmniejszenia niskiej emisji komunikacyjnej, a tym samym do poprawy jakości zdrowia i warunków życia mieszkańców.

W ramach celu nr 6 zaplanowano w projekcie „Strategii...” zadania pozainwestycyjne, takie jak edukacja ekologiczna mieszkańców, stworzenie funduszu celowego dla wspierania mieszkańców w procesie osiągnięcia wyższej efektywności energetycznej oraz stosowaniu OZE, stworzenie Skierniewickiego Operatora Energetycznego do zarządzania energią na terenie Miasta. Wszystkie te zadania docelowo przyczynią się do pozytywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie mieszkańców Miasta.

Analizując wszystkie zestawione powyżej zadania można jednoznacznie stwierdzić, iż zdecydowana większość planowanych zadań osadzona będzie poza terenami chronionymi należącymi do obszarów Natura 2000, na terenach zamieszkałych i już zurbanizowanych lub w ramach istniejących budynków jako działanie niedokonujące zmian w przestrzeni miejskiej.

Na mapie poniżej podjęto próbę pokazania orientacyjnej lokalizacji niektórych zadań.

Rysunek 14 Orientacyjna lokalizacja niektórych planowanych przedsięwzięć zapisanych w projekcie „Strategii...”

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy udostępnionej na stronie internetowej Miasta Skierniewice

Analizując szczegółowo realizację wszystkich zadań inwestycyjnych nie można nie wziąć pod uwagę oddziaływania, które wystąpi w trakcie realizacji inwestycji.

Większość inwestycji w trakcie funkcjonowania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko. Nie mniej jednak w trakcie realizacji działań i robót inwestycyjnych może wystąpić czasowe negatywne oddziaływanie na środowisko. Jest to czasowe oddziaływanie, które po zakończeniu prac zostanie zakończone, teren uporządkowany, a po niekorzystnych skutkach realizacji inwestycji i robót ziemnych nie pozostanie śladu.

Tabela 10 Przewidywane znaczące oddziaływania zagadnienia i aspekty środowiska*

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska														
	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne		
NOWOCZESNA I EFEKTYWNA GOSPODARKA															
CEL STRATEGICZNY NR 1: ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA Z WYKORZYSTANIEM ISTNIEJĄCEGO POTENCJAŁU															
<i>Cel operacyjny 1.1. Intensyfikacja rozwoju branży ogrodniczej</i>															
<i>Wspieranie współpracy pomiędzy sektorem B+R, a przemysłem (opracowywanie na potrzeby przemysłu nowych technologii i ich wdrażanie, szkolenia dla producentów i przetwórców) szczególnie w zakresie nasiennictwa oraz nowoczesnych technologii upraw roślin</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
Organizacja zaplecza technicznego np. w postaci inkubatora ogrodniczego	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	0	+
<i>Zbudowanie wspólnej marki, która stanie się dźwignią w handlu lokalnych produktów</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
<i>Wsparcie rozwoju rynków hurtowych</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
<i>Promocja i wspieranie powstawania grup producenckich oraz inicjatyw klastrowych</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
<i>Prowadzenie akcji promujących ogrodnicze tradycje Skierniewic, przy wykorzystaniu już rozpoznawalnych marek</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
<i>Organizacja imprez masowych związanych z ogrodnictwem (konferencje, targi)</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
<i>Cel Operacyjny 1.2. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej</i>															
Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej, nieuciążliwej dla środowiska naturalnego z	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
wykorzystaniem OZE														
□ Wspieranie rozwoju w zakresie działalności turystycznej i rekreacyjnej oraz budowanie produktu turystycznego	2016-2020	N/+	+	++	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	0	0
Wspieranie rozwoju działalności usługowej ze szczególnym uwzględnieniem branży hotelarskiej i gastronomicznej	2016-2020	N/+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Promocja produktów lokalnych pod wspólną marką (certyfikacja produktów)	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
Cel Operacyjny 1.3 Wsparcie na rzecz promocji przedsiębiorczości i rozwoju MŚP														
Przyjęcie spójnego systemu wsparcia przedsiębiorczości i inwestycji, w tym ulg lokalnych i innych form wsparcia instytucjonalnego dla firm inwestujących na terenie Skierniewic w zakresie np. usług innowacyjnych, eksportowych, eko-innowacyjnych	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
Wspieranie e-usług i e-handlu w wymianie gospodarczej i przedsiębiorstwach	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
Wzmocnienie sieciowej kooperacji w rolnictwie i produkcji rolno-spożywczej oraz umocnienie sektorów i branż o znaczącym potencjale dla rozwoju lokalnego (gospodarka rolno-spożywcza, ogrodnictwo, gospodarka turystyczna, zdrowotna, rehabilitacyjna)	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
Koordinacja lokalnej polityki inwestycyjnej i wspieranie lokalnych systemów ulg i zachęt na etapie pozyskiwania inwestorów dla Skierniewic	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Utworzenie miejskiego certyfikowanego punktu konsultacyjnego i doradczego o charakterze zintegrowanych usług informacyjnych dla firm w zakresie możliwości pozyskania wsparcia przedsiębiorczości z programów UE oraz asystę przy opracowaniu wstępnym projektu UE według wytycznych na lata 2014-2020 dla lokalnych przedsiębiorców	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
Uruchomienie przy udziale środków RPO WŁ 2014-2020 lokalnego funduszu dysponującego środkami na rzecz np. przygotowania nowoczesnej infrastruktury oraz kompleksowego uzbrojenia terenów inwestycyjnych, tworzenia lokalnych parków przemysłowych i wsparcia inkubatorów przedsiębiorstw, w tym start-up	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
Wdrożenie nowych instrumentów wsparcia przedsiębiorczości np. lokalnej platformy biznesu z udziałem lokalnych producentów i dostawców z systemem e-zamówień	2016-2020	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	0	0	
TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA														
CEL STRATEGICZNY NR 2: ROZWÓJ TURYSTYKI, SPORTU I REKREACJI														
<i>Cel operacyjny 2.1. Budowa potencjału turystycznego z wykorzystaniem zasobów słonych wód geotermalnych</i>														
Rozwój nowych form gospodarki związanej z sektorami rozwoju w zakresie działalności turystycznej, rekreacyjnej, rehabilitacyjnej (także narzędzi wsparcia wykorzystujących nowoczesne technologie komunikacyjne np. platformy sprzedażowe, e-zamówienia, e-usługi)	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	0	+	
Rozwój innowacyjnych usług świadczonych z wykorzystaniem zasobów	2016-	+	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
naturalnych wód solankowych	2020													
Rozwój nowych sektorów gospodarki lokalnej związanych z potencjałem środowiskowym, przyrodniczym, rekreacyjnym, turystycznym oraz zdrowotnym, a także e-usług powiązanych z danymi sektorami i branżami w zakresie wymiany informacji i technologii	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	0	+	
Cel operacyjny 2.2. Rozwój oferty turystycznej i produktu turystycznego oraz rekreacyjno- sportowego Skierniewic														
Kreowanie marki Skierniewice REKREACJA RUCHOWA i TURYSTYKA ZDROWOTNA	2016-2020	+	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+
Rozwój szlaków i produktów turystycznych związanych z wykorzystaniem walorów naturalnych Skierniewic (rowerowych, konnych, pieszych, kajakowych), a także zintegrowanie oferty i szlaków wokół lokalnych atrakcji turystycznych w postaci m.in. nowego Parku SPA z innymi atrakcjami turystycznymi Skierniewic, np.: Parowozownia Skierniewice, Parkiem Miejskim, czy Zalewem „Zadębie”	2016-2020	+/-	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+
Tworzenie ośrodka sportów aktywnych w Skierniewicach na bazie walorów Zalewu „Zadębie” czy rzeki Rawki	2016-2020	+	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+
Utworzenie na bazie ROTWŁ klastra rekreacji turystycznej lub zdrowotnej w celu rozwoju kadr i lokalnych produktów turystycznych	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Podnoszenie atrakcyjności bazy turystycznej oraz sportowo-rekreacyjnej,	2016-2020	+	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
rozwój szlaków turystyki zdrowotnej, rekreacji ruchowej i rozwój turystyki kulturowej														
Wdrożenie do oferty turystycznej Miasta nowoczesnych technologii i cyfryzacji usług turystyki i kultury	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Wzmocnienie nowoczesnych e-usług oraz narzędzi ICT do promocji oferty turystycznej m.in. utworzenie Lokalnej Platformy Turystycznej i aplikacji mobilnych do promocji turystycznej. ROTWE z funkcją operatora klastrowego turystyki mogłaby generować sieciowy produkt i ofertę przy współpracy z gminami: Maków, Bolimów, Gluchów, Godzianów, Lipce Reymontowskie, Nowy Kawęczyn, Skierniewice oraz gmin spoza powiatu tj.: Nieborów. ROTWE mogłyby również tworzyć atrakcyjne szlaki rowerowe, rzeczne czy kajakowe oraz pieszce czy przyrodniczo-dydaktyczne w ramach promocji aktywnej turystyki i rekreacji	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Tworzenie lokalnych powiązań kooperacyjnych np. w obszarze sieciowego produktu turystyki, w tym turystyki zdrowotnej i rehabilitacyjnej np. na bazie basenu z wodami geotermalnymi, czy zagospodarowaniem terenów powojkowych dla celów rekreacyjnych i leczniczych	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Zintegrowany produkt turystyczny Skierniewic i utworzenie sieci współpracy podmiotów zaangażowanych w rozwój turystyczny, rekreacyjny oraz sportowy Skierniewic	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój kadr dla usług turystycznych, rekreacyjnych i aktywizacji sportowej	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Wykorzystanie potencjału geotermalnego na rzecz zbudowania, na bazie walerów solankowych wód termalnych, bogatej oferty SPA i Wellness	2016-2020	+	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+
Podwyższenie jakości świadczonych usług składających się na produkt turystyczny, głównie poprzez doskonalenie obsługi klienta	2016-2020	+	+	++	0	0	+	0	+	0	+	+	0	+
Kreowanie dodatkowego popytu na wypoczynek i budowanie nowych produktów i usług okolicy turystycznych o lokalnym charakterze i specyfice	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+
Kreowanie polityki samorządowej wspierającej rozwój turystyki np. dla dzieci i młodzieży szkolnej	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	0	0	+	0	+
INFRASTRUKTURA														
CEL STRATEGICZNY NR 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY														
<i>Cel Operacyjny 3.1. Rozwój nowoczesnego transportu publicznego</i>														
Budowa obwodnicy Miasta	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+-	+	+/-	0	+
Sukcesywne przystosowanie infrastruktury transportowej, w tym środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych)	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+-	+	+/-	0	+
Rozbudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, pobocza, ścieżki rowerowe)	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+-	+	+/-	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Budowa miejsc parkingowych	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+-	+	+/-	0	+
Rozwój sieci połączeń komunikacji miejskiej połączonej z modernizacją środków transportu	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+-	+	+/-	0	+
Cel Operacyjny 3.2. Rozwój infrastruktury związanej z budownictwem mieszkaniowym														
<i>Stworzenie warunków prawnych (postanowienia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), które dadzą możliwość rozwoju budownictwa wielo- i jednorodzinne</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Przystosowywanie (uzbrojenie) terenów pod budownictwo mieszkaniowe	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+
Rozwój budownictwa komunalnego	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+
Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej	2016-2020	+	+	++	+	+/-	+	+	+/-	+	+	+	+	+
<i>Promocja oferty osadniczej (informacja o terenach pod zabudowę, dostępność budynków użyteczności publicznej i ich lokalizacja względem potencjalnych inwestycji)</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+
Cel Operacyjny 3.3. Rozwój infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości i inwestycji														
<i>Wsparcie aktywności w zakresie wzrostu mikroprzedsiębiorstw, w tym powstawania podmiotów start-up w ramach lokalnego inkubatora przedsiębiorczości</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+
Rozwój nowoczesnych terenów i infrastruktury inwestycyjnej, w tym utworzenie zaplecza infrastruktury	2016-2020	+	+/-	++	+/0	+/0	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
badawczo-rozwojowej dla rozwoju technologii np. rolno-spożywczych														
Utworzenie parku przemysłowego na terenach inwestycyjnych przy współpracy z ŁSSE oraz udostępnienie nowoczesnej infrastruktury dla przedsiębiorstw, w tym infrastruktury B+R	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+
<i>Wspieranie dalszych powiązań kooperacyjnych branżowych przedsiębiorstw w Skierniewicach i rozwój produktów klastrowych</i>	2016-2020	0	0	++	+/0	+/0	+/0	+/0	+/0	+/0	+/0	0	0	0
Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	+	+
Przeznaczenie terenów pod działalność gospodarczą (ze szczególnym uwzględnieniem branż kluczowych dla regionu) i uzbrojenie ich w infrastrukturę techniczną	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+
Cel operacyjny 3.4. Rozwój nowoczesnej bazy edukacyjnej														
Rewitalizacja/remont/modernizacja (w tym termomodernizacja) obiektów szkolnych	2016-2020	+/0	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Przystosowywanie placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych, doposażenie obiektów)	2016-2020	+/0	+	++	+/0	+/0	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Wspieranie rozwoju kadry nauczycielskiej (podnoszenie kwalifikacji)</i>	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+
<i>Rozwój oferty zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych (również we współpracy z organizacjami pozarządowymi), szczególnie w zakresie budowania</i>	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
kompetencji cyfrowych														
Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z podstaw przedsiębiorczości (doradztwo zawodowe, planowanie ścieżki zawodowej)	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Wspieranie rodziców/opiekunów w procesie edukacji i wychowania dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Wspieranie współpracy międzynarodowej szkół	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Identyfikacja potrzeb inwestorów i lokalnych przedsiębiorców w zakresie kształcenia przyszłych kadr	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Dostosowanie programów nauczania do potrzeb lokalnego rynku pracy	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Prowadzenie działań wspierających i promujących zawody zgodne z potrzebami lokalnych przedsiębiorców i inwestorów	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Wspieranie powstawania klas patronackich, klas profilowanych, klas językowych z nauczaniem dwujęzycznym	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami np. poprzez listy intencyjne w celu organizacji praktyk i szkoleń zawodowych oraz programów stażowych	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Prowadzenie systemów zachęt dla uczniów (stypendia, nagrody)	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska													
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne	
Wspieranie utworzenia jednostek szkolnictwa wyższego o profilu ogrodniczym i rolniczym, które będzie kształciło specjalistów na potrzeby lokalnego rynku pracy	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Prowadzenie promocji oferty edukacyjnej poza Skierniewicami	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Tworzenie nowych miejsc w przedszkolach i wspieranie inicjatyw związanych z tworzeniem nowych placówek (w tym niepublicznych)	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Cel operacyjny 3.5. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i usług medycznych															
Rozwój i modernizacja placówek o charakterze opiekuńczym	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Budowa, modernizacja i rozwój domu pomocy społecznej	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Wspieranie rozwoju ośrodków dziennego pobytu	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Przystosowanie instytucji publicznych, w tym placówek ochrony zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych)	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Rozwój pomocy społecznej poprzez tworzenie mieszkań chronionych	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Rozwój profilaktyki zdrowotnej oraz promowanie zdrowego stylu życia	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Zapewnienie mieszkańcom Skierniewic możliwości korzystania z wód	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
geotermalnych														
Promowanie aktywności sportowych mieszkańców w celu poprawy stanu ich zdrowia	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel Operacyjny 3.6. Rozwój infrastruktury społecznej i usług społecznych														
Rozwój usług opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych i starszych na terenie Skierniewic	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Wdrożenie programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych określonych grup społecznych w ramach współpracy sieci społecznej i rynku pracy	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Wsparcie środowiskowych inicjatyw społecznych przy udziale organizacji pozarządowych	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Kontynuacja programu Skierniewicka Rodzina PLUS	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Utworzenie sieci instytucji społecznych publicznych i organizacji w celu rozwoju różnorodnych form wsparcia środowiskowego i społecznego	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Inicjowanie nowych placówek społecznych, w tym profesjonalnych przedszkoli i klubów społecznych m.in. poprzez wydzielenie części budżetu obywatelskiego na cele społeczne	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+
Rozwój infrastruktury opieki społecznej poprzez tworzenie domów dziennego pobytu i doposażenie placówek opieki społecznej w Skierniewicach	2016-2020	+/0	+/0	++	+/0	+	+	+/0	+/0	+/0	+	+	0	+
Wspieranie inicjatyw służących walce z	2016-	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
wykluczeniem społecznym osób lub osób zagrożonych takim wykluczeniem (w tym organizacja WTZ, ZAZ, KIS, CIS)	2020													
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Wspieranie rozwoju idei wolontariatu	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
RYNEK PRACY I AKTYWNE SOŁECZEŃSTWO														
CEL STRATEGICZNY NR 4: ROZWÓJ RYNKU PRACY I AKTYWNE SOŁECZEŃSTWO														
<i>Cel Operacyjny 4.1. Wsparcie aktywnych postaw na rynku pracy</i>														
Rozwój form kształcenia zawodowego i technicznego profilowanego pod potrzeby lokalnego rynku pracy i przy aktywnym udziale przedsiębiorców	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Utworzenie centrum aktywizacji zawodowej i technicznej w Skierniewicach na bazie programów kształcenia zawodowego profilowanego pod potrzeby lokalnego rynku pracy i profilu gospodarczego Miasta	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Wsparcie grupy młodych osób (25-29 lat) w wejściu na rynek, samozatrudnieniu, doskonaleniu kompetencji zawodowych	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Wsparcie zawodowe i społeczne grupy mieszkańców 50+ w celu włączenia tej grupy wiekowej jako produktywnej gospodarczo dla rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
<i>Cel Operacyjny 4.2. Rozwój e-usług i społeczeństwa informacyjnego</i>														
Budowa e-usług w ramach urzędu Miasta Skierniewice	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Zapewnienie wsparcia w rozwoju sieci szerokopasmowego dostępu do internetu na terenie Miasta	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Prowadzenie działań związanych z walką z wykluczeniem cyfrowym, m.in. poprzez organizowanie dostępu do internetu w szkołach i bezpłatnego dostępu do internetu na terenie Miasta	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Budowanie kompetencji cyfrowych wśród uczniów	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Cel operacyjny 4.3. Aktywizacja społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych														
Rozwój sieciowej współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi i pozarządowymi,	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Wsparcie instytucjonalne i organizacyjne dla powstawania inicjatyw lokalnych (budżet obywatelski)	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
Utworzenie Lokalnego Forum Dialogu Społecznego – stałej platformy współpracy samorządu Miasta i organizacji pozarządowych i grup środowiskowych Miasta	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+0	+	0	+
REWITALIZACJA														
CEL STRATEGICZNY NR 5: REWITALIZACJA KULTUROWA, PRZYRODNICZA I SPOŁECZNA														
Cel Operacyjny 5.1. Rewitalizacja obszaru miejskiego i terenów zdegradowanych, w tym o znaczeniu historycznym dla Miasta														
Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+	+	0	+
Utworzenie Lokalnego Funduszu Rewitalizacji, jako instrumentu finansowania projektów rewitalizacyjnych Skierniewic z udziałem alokacji RPO WŁ 2014-2020 oraz innych podmiotów	2016-2020	+	+/0	++	+	+	+	+	+/0	+/0	+	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
publicznych, prywatnych, a także instytucji finansowych														
Rewitalizacja określonych obiektów o znaczeniu historycznym oraz kulturowym dla Miasta m.in.: o ratusza, o parowozowni, o obiektów koszarowych, o terenów poligonowych i powojkowych	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/0	+/0	+	+	+	+
Rewitalizacja przyrodnicza i krajobrazowa bulwarów nadrzecznych	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	0	+
Utworzenie Parku Turystyki Przyrodniczej Skierniewic obejmującego zrewitalizowane przyrodniczo tereny rekreacyjne (zalew, bulwary, rzekę, zasoby geotermalne)	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	0	+
Rewitalizacja wodna dla Skierniewic	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	0	+
Podjęcie działań rewitalizacyjnych zabytków w systemie dofinansowania gminy i prywatnych środków, np. z wykorzystaniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	++	+
ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ CEL STRATEGICZNY NR 6: EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I OZE														
Cel Operacyjny 6.1. Działania na rzecz zmniejszenia zużycia energii oraz ograniczenia emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery														
Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w Mieście	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+
Rozwój skojarzonej gospodarki energetycznej (układy kogeneracyjne)	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	2016-2020	+	+	++	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	0	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Wspieranie wykorzystywania niskoemisyjnych źródeł energii ciepłej	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Modernizacja infrastruktury komunikacji zbiorowej (taboru MZK)	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Współpraca samorządu z podmiotami prywatnymi w formule PPP	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Edukacja ekologiczna mieszkańców	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Stworzenie funduszu celowego (funduszu wsparcia) w celu wypracowania dodatkowego mechanizmu wsparcia dla mieszkańców w procesie osiągnięcia wyższej efektywności energetycznej	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Cel Operacyjny 6.2. Wzrost wykorzystania OZE														
Budowa/przebudowa dróg w celu ograniczenia emisji szkodliwych gazów przez środki komunikacji (pojazdy)	2016-2020	+	+/-	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+	+/-	0	+
Budowa/rozbudowa ścieżek rowerowych	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozbudowa sieci ciepłowniczej w Mieście	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej połączona z instalacją rozwiązań wykorzystujących OZE	2016-2020	+	+	++	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie akcji informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców w zakresie OZE	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania zapisane w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wraz z terminem realizacji		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Stworzenie funduszu celowego (funduszu wsparcia) jako mechanizmu wsparcia dla mieszkańców w korzystaniu z OZE	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Otworzenie Skierniewickiego Operatora Energetycznego dla potrzeb efektywnego zarządzania gospodarką energetyczną i wdrażaniem rozwiązań przy udziale środków celowych np. WFOŚiGW czy innych środków alokacji UE w inwestycje OZE	2016-2020	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

(++) – oznacza iż realizacji zadań szczególnie pozytywnie wpłynie na mieszkańców Miasta zarówno w kwestii poprawy warunków życia jak i stanu zdrowia i zdrowego aktywnego trybu życia

(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia, **zwłaszcza w trakcie realizacji inwestycji**

(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

6.1. Podsumowanie przewidywanych oddziaływań na poszczególne aspekty

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że generalnie realizacja zaproponowanych w projekcie „Strategii...” celów i zadań wpłynie korzystnie na stan poszczególnych segmentów środowiska przyrodniczego i w efekcie końcowym przyczyni się do poprawy ich jakości. Nie oznacza to jednak, że w trakcie realizacji dokumentu nie wystąpią czasowo negatywne oddziaływania na środowisko o różnym natężeniu. Należy jednak pamiętać, że mają one charakter przejściowy, a ich ewentualne negatywne wpływy są rekompensowane wskutek osiągnięcia wymiernego efektu ekologicznego i społecznego.

Z najbardziej niekorzystnymi skutkami środowiskowymi związane będą przede wszystkim inwestycje z zakresu infrastruktury techniczno – inżynierskiej, których negatywne oddziaływanie będzie dotyczyć zarówno fazy budowy, jak i eksploatacji. Dotyczy to przede wszystkim przedsięwzięć realizowanych w sektorze wód (m.in. budowa obwodnicy, budowa wodociągów i kanalizacji, urządzenie i rozbudowa miejsc rekreacyjnych wzdłuż zalewu i rzek) oraz powietrza atmosferycznego i hałasu (rozbudowa i modernizacja sieci drogowej) oraz ochrony zwierząt (termomodernizacje).

Należy w tym miejscu podkreślić, że o ile ujemne skutki środowiskowe występujące w fazie realizacji inwestycji raczej nie będą miały trwałego charakteru, o tyle w fazie eksploatacji tych inwestycji należy spodziewać się trwałych zmian w środowisku dotyczących:

1. <i>przekształceń krajobrazu (drogi, zagospodarowanie rekreacyjne brzegów zalewu i brzegów rzeki Łupii),</i> <i>Największe przekształcenia będą związane z realizacją planowanej budowy obwodnicy, budowy bulwaru nad rzeką Łupią. Przekształcenia będą polegały na:</i>   • <i>możliwości naruszenia pierwszego poziomu wód podziemnych,</i> • <i>możliwości zanieczyszczenia wód powierzchniowych,</i> • <i>potencjalnych zagrożeniach zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii sprzętu budowlanego.</i> <i>Zgodnie ze sporządzonym „Raportem o oddziaływaniu na środowisko dla budowy obwodnicy wschodniej Miasta Skierniewice na odcinku od skrzyżowania z ul. M. Skłodowskiej Curie do skrzyżowania z ul. Jana III Sobieskiego” (2010) w wyniku realizacji budowy obwodnicy Miasta i przyjętych w ramach tego przedsięwzięcia rozwiązań odprowadzania ścieków z korony jezdni nie prognozuje się pogorszenia stanu ekologicznego wód. Ścieki deszczowe z analizowanej inwestycji po podczyszczeniu w osadnikach i separatorze węglowodorów odprowadzane będą do kanalizacji deszczowej lub po podczyszczeniu w wysokosprawnym separatorze węglowodorów odprowadzane będą do rowu.</i>
2. <i>wpływu na jakość powietrza i klimat akustyczny (rozbudowa infrastruktury drogowej, infrastruktura turystyczna),</i>
3. <i>zmiany warunków hydrologicznych oraz hydrogeologicznych (budowa kanalizacji, budowa dróg),</i>
4. <i>przerwania ciągłości struktur przyrodniczych oraz zmiany szlaków migracji zwierząt (budowa obwodnicy, budowa chodników, modernizacja dróg, sieci kanalizacji i wodociągów).</i>

Odrębną kwestię stanowią inwestycje budzące konflikty społeczne, co jest związane z realizacją działań na obszarach chronionych. Nie ulega wątpliwości, że mogą one wystąpić w trakcie realizacji dokumentu, co z kolei będzie wiązało się z koniecznością podjęcia decyzji obejmującej:

- zmianę realizacji projektowanego przedsięwzięcia,
- wykonanie działań kompensacyjnych,
- lub całkowitą rezygnację z inwestycji.

Wybór jednego z rozwiązań będzie uzależniony od szeregu czynników spośród których największe znaczenie będzie miał aspekt środowiskowy i społeczny. Dodatkową kwestią dotyczącą jednak już wszystkich zadań inwestycyjnych będzie przeprowadzenie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, odpowiednich procedur i opracowanie stosownych dokumentów uwzględniających ewentualny wpływ inwestycji na środowisko.

Ostatecznie należy jednak podkreślić, że realizacja projektu „Strategii...” z całą pewnością będzie wpływać na zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko głównie poprzez:

1. <i>racjonalną gospodarkę wodną powodującą ograniczenie strat w zasobach wodnych</i>
2. <i>poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym m.in. poprzez efektywniejsze i wydajniejsze oczyszczanie ścieków komunalnych oraz zmniejszenie emisji do powietrza zanieczyszczeń, co przyczyni się do ograniczenia przenikania niebezpiecznych substancji do wód,</i>
3. <i>poprawę jakości powietrza atmosferycznego wskutek ograniczania emisji gazowych i pyłowych pochodzących z sektora gospodarczego, ale również związanych z tzw. niską emisją komunalną i komunikacyjną,</i>
4. <i>zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (montaż solarów, kogeneracja),</i>
5. <i>wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.</i>

Tabela 11 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na Obszary Natura 2000

1.	<i>W wyniku intensywnego wykorzystania turystycznego rzeki Rawki może wystąpić pogorszenie walorów, w celu minimalizacji negatywnych oddziaływań niezbędne będzie uwzględnienie walorów krajobrazowych i przyrodniczych w procesie planowana dalszego rozwoju turystyki kajakowej.</i>
2.	<i>W ramach Projektu „Strategii...” nie planuje się innych zadań, które mogłyby w negatywny sposób oddziaływać na obszary Natura 2000. Nie mniej jednak dla mieszkańców działania będą miała niewymierny, korzystny charakter.</i>

Tabela 12 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny

1.	<i>Wszelkie działania inwestycyjne wiążące się z przekształceniami przestrzeni wpływają na analizowane zagadnienia – wiążą się ze zmianą charakteru użytkowania terenu, zmianą charakteru powierzchni biologicznie czynnej, z podziałami terenu i osłabianiem jego odporności na antropopresję, z tworzeniem barier przestrzennych, z wyparciem pewnych gatunków i/lub wprowadzaniem w ich miejsce nowych, z wprowadzaniem nowego charakteru roślinności w związku z urządzaniem terenów zielonych, zieleni ozdobnej, zieleni izolacyjnej, itp. Zdecydowana większość opisanych zmian ma charakter negatywny, ale nie jest to regułą i w związku z tym ocena każdego zadania inwestycyjnego może być odmienna.</i>
2.	<i>Projekt „Strategii...” przewiduje szereg działań o charakterze promocyjnym, informacyjnym i edukacyjnym. Zadania o takim charakterze wiążą się zawsze także z poprawą świadomości ekologicznej ludności i podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska. W tym aspekcie ustalenia projektu „Strategii...” należy uznać za wpływające w sposób pozytywny, pośrednio i w długim okresie na bioróżnorodność, świat zwierząt i świat roślin.</i>

Tabela 13 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na ludzi

1.	<i>Poprawa warunków zamieszkania (w tym stan przestrzeni publicznych, jakość infrastruktury technicznej, dostępność infrastruktury społecznej).</i>
2.	<i>Poprawa świadomości ekologicznej (w tym oszczędzanie wody i energii elektrycznej, dbałość o ład i porządek, wymiana źródeł ciepła na ekologiczne i bardziej efektywne energetycznie).</i>
3.	<i>Poprawa warunków codziennego życia (optymalizacja sieci drogowej, mostowej, zwiększony dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej, wodociągów, sortownia odpadów).</i>
4.	<i>Realizacja przedsięwzięć, prowadzących do redukcji czynników chorobotwórczych wpłynie na poprawę standardów życia mieszkańców Miasta.</i>
5.	<i>Zwiększenie możliwości spędzania wolnego czasu (nowe trasy rowerowe, ścieżki dydaktyczne, tereny rekreacyjne, oznakowane szlaki turystyczne).</i>

Tabela 14 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na powierzchnię ziemi i krajobraz

1.	<i>W większości działania zawarte w projekcie „Strategii...” dotyczą przestrzeni obszarów już zagospodarowanych, pełniących określone funkcje, a realizacja zapisów zadań ma na celu ich uzupełnienie. W związku z tym oddziaływanie na powierzchnię ziemi i krajobraz jest w większym stopniu pozytywne niż negatywne.</i>
2.	<i>Oddziaływanie na krajobraz związane będą z realizacją planowanej budowy obwodnicy Miasta, zagospodarowaniem brzegów zalewu i budową bulwaru nad rzeką Łupią oraz uzbrajaniem terenów pod inwestycje czy budownictwo. W wyniku realizacji tych przedsięwzięć nastąpi spadek bioróżnorodności na trasach wykopów i w ich bezpośrednim otoczeniu, polegający na:</i> • <i>likwidacji roślinności na całej trasie wykopów i w ich zasięgach,</i> • <i>likwidacji i uszkodzeniu fizycznemu roślinności w zasięgach okresowego składowania materiałów z wykopów,</i> • <i>likwidacji i uszkodzeniu fizycznemu roślinności w zasięgach przemieszczania się maszyn budowlanych,</i> • <i>płoszeniu zwierząt na całych trasach wykopów w efekcie uciążliwości środowiskowych (głównie hałas),</i> • <i>okresowej likwidacji fauny glebowej w zasięgu wykopów.</i> <i>Zasięg planowanych przedsięwzięć ogranicza się do terenów zurbanizowanych, położonych głównie w centralnej części Miasta i na terenach w otoczeniu centrum. W związku z tym nie nastąpi znaczące negatywne oddziaływanie na występującą tu bioróżnorodność, świat roślinny i zwierzęcy.</i>

Tabela 15 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na klimat

1. <i>Rozwój ruchu komunikacyjnego na terenach cennych przyrodniczo nie przyczyni się do zmniejszenia globalnej presji na zmiany klimatyczne, jednak udrożnianie ruchu samochodowego w tym budowa obwodnicy zmniejszy negatywne oddziaływanie.</i>
2. <i>Nie przewidyuje się znaczących oddziaływań w zakresie rozwoju turystyki mimo zagospodarowania brzegów zalewu oraz budowy bulwaru nad rzeką Łupią.</i>

Tabela 16 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na zasoby naturalne

1. <i>Projekt „Strategii...” zawiera szereg zapisów dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska (kanalizacji, wodociągów), co w znacznym stopniu ogranicza oddziaływanie negatywne poszczególnych celów na zasoby naturalne.</i>
2. <i>Oddziaływanie realizacji poszczególnych celów na zasoby naturalne jest stosunkowo niewielkie ze względu na lokalizację większości przedsięwzięć w centrum Miasta i nie będzie miało istotnego wpływu na zasoby naturalne. Należy jednak wziąć pod uwagę kwestie rozwoju turystyki kajakowej, która może przyczynić się do zubożenia walorów naturalnych Doliny Rawki. W trakcie planów rozwojowych należy wziąć pod uwagę działania kompensacyjne lub ograniczające rozwój turystyczny w tym obszarze.</i>
3. <i>Wykorzystanie solanek geotermalnych i związany z tym napływ turystów również może przyczynić się do niekontrolowanej degradacji turystycznej Zwierzyńca Królewskiego - w trakcie ustalania szczegółów realizacji tych planów należy wziąć pod uwagę usystematyzowanie potoków turystycznych dla zachowania zasobów naturalnych na terenie Miasta.</i>

Tabela 17 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją projektu „Strategii...” na zabytki.

1. <i>Rozwój turystyki i działania informacyjne mogą przyczynić się do zwiększenia liczby turystów. Może to mieć negatywne skutki w postaci zwiększonego ruchu samochodowego, zwiększonej ilości odpadów pozostawionych przez turystów, a także większego hałasu spowodowanego zwiększeniem się oferty turystycznej.</i>
2. <i>Oddziaływanie to ma także pozytywny efekt - zwiększa się przedsiębiorczość mieszkańców, a tym samym zamożność. W wyniku tego z pewnością będą realizowane prace renowacyjne na zabytkowych obiektach, w związku z tym będzie to trwale i korzystne oddziaływanie mające wpływ na podniesienie atrakcyjności Miasta.</i>

Tabela 18 Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Strategii...” na dobra materialne

1. <i>Projekt „Strategii...” nie zawiera ustaleń, które prowadziłyby do dających się przewidzieć istotnych strat w zakresie wartości i jakości dóbr materialnych.</i>
2. <i>Realizacja ustaleń projektu „Strategii...” będzie się wiązała z poprawą jakości i wartości przestrzeni publicznych (estetyzacja, modernizacja, remonty, termomodernizacje budynków, realizacja nowych lub poprawa stanu istniejących terenów rekreacji, w tym ścieżek rowerowych, konnych, pieszych).</i>
3. <i>Realizacja ustaleń projektu „Strategii...” będzie się wiązała z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców, co będzie sprzyjać konsumpcji i poprawie standardu zamieszkania.</i>
4. <i>Realizacja postanowień projektu „Strategii...” przyczyni się do ochrony dóbr materialnych poprzez wspomaganie służb ochrony osób i mienia, oświetlenia ulicznego i monitoringu ulicznego.</i>

6.2. Podsumowanie przewidywanych oddziaływań poszczególnych celów

W tabeli przedstawiono syntetyczne – ogólne oceny możliwego oddziaływania realizacji poszczególnych celów długoterminowych rozwoju Miasta Skierniewice na różne elementy środowiska. Dla 6 celów środowiskowych przeanalizowano możliwy ich wpływ na 13 aspektów środowiska – wystawiono zgeneralizowane oceny.

Przeprowadzona wieloaspektowa analiza oddziaływań na różne elementy środowiska wskazuje, że realizacja uogólnionych celów rozwoju Miasta Skierniewice powodować będzie oddziaływania, i to zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i negatywnym.

Większość celów wiąże się ze zdecydowanym pozytywnym oddziaływaniem szczególnie na sferę ludzką i socjalną.

Tylko część zadań będzie przyczyniała się do negatywnego oddziaływania na środowisko w trakcie realizacji, przykładem jest obwodnica, kanalizacja, uzbrojenie terenów czy budowa infrastruktury turystycznej oraz w trakcie funkcjonowania obwodnica oraz infrastruktura turystyczna na terenach chronionych.

Nie mniej jednak należy w tym miejscu wspomnieć, iż planowana infrastruktura oddziaływać będzie w mniejszym stopniu niż ma to miejsce w chwili obecnej. Inne jest oddziaływanie w sytuacji kiedy drogi tranzytowe przebiegają przez centrum Miasta powodując korki niż wyprowadzenie płynnego ruchu poza Miasto. Inne jest oddziaływanie w sytuacji kiedy korzystanie z walorów przyrodniczych odbywa się w sposób chaotyczny niż korzystanie z wyznaczonych terenów przyrodniczych w sposób uporządkowany.

Co ważne, na powyższą ocenę, tylko w pewnym stopniu wpływa brak wiedzy na temat szczegółów planowanych rozwiązań i podejmowanych działań (w tym przypadku rodzaje i charakter oddziaływań będzie można ocenić dopiero na etapie podejmowania decyzji co do konkretnych przedsięwzięć) – w kilku przypadkach ocenianych przedsięwzięć nie wystawiono oceny, uzależniając ją od szczegółów dotyczących ich realizacji.

W pozostałych przypadkach – stwierdzenie, iż dany cel nie będzie w sposób zauważalny oddziaływał na środowisko, poprzedzone było analizą (istniejących już) projektowanych priorytetowych działań oraz spodziewanych efektów ich realizacji.

W zdecydowanej większości zadań planowanych do realizacji oceniono, iż realizacja zamierzonych celów nie wpłynie w sposób zauważalny na środowisko. Tak duża liczba ocen pozytywnych wynika w dużej mierze ze specyfiki planowanych zamierzeń rozwojowych – spośród 6 celów głównych, dwa cele przyczyniają się, szczególnie w trakcie realizacji inwestycji, do negatywnych oddziaływań na środowisko. Jest to cel dotyczący rozwoju infrastruktury oraz cel dotyczący rozwoju turystyki. Po zakończeniu realizacji zaplanowanych działań oddziaływanie w trakcie funkcjonowania nowej infrastruktury będzie mniejsze niż istniejące w stanie aktualnym. W trakcie realizacji inwestycji zostaną podjęte odpowiednie działania zapobiegawcze, które zmniejszą negatywne oddziaływanie na środowisko.

Lokalizacja każdej z inwestycji ma niebagatelne znaczenie, gdyż nieprawidłowa lokalizacja drogi, nowych budynków, czy infrastruktury turystycznej będzie negatywnie oddziaływać także po zakończeniu realizacji inwestycji.

Tylko właściwa lokalizacja inwestycji będzie minimalizować ryzyko negatywnych oddziaływań.

Na etapie opracowania niniejszej prognozy nie wszystkie planowane działania mają sprecyzowane lokalizacje i przebieg. Przykładem jest Park Turystyki Przyrodniczej, czy utworzenie Parku Przemysłowego.

W związku z tym, aby maksymalnie ograniczyć ryzyko negatywnego oddziaływania, należy prawidłowo dobrać lokalizację tych działań w zgodzie z Wojewódzkim Planem Zagospodarowania Przestrzennego, Planem Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Skierniewice, warunkami korzystania z wód oraz planami ochrony terenów przyrodniczych. Istotna jest także zgodność inwestycji z aktami prawnymi, opiniami i wytycznymi organów nadzorujących inwestycje ekologiczne.

Realizacja celów zapisanych w projekcie „Strategii...” nie będzie miała istotnego wpływu na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, połączeń między obszarami Natura 2000 oraz na lokalne ostoje przyrody.

Trzy cele spośród sześciu analizowanych mają natomiast typowy charakter projektów miękkich – związanych z zaspokojeniem potrzeb socjalnych mieszkańców, stymulowaniem rozwoju gospodarczego oraz poprawą jakości administracji samorządowej, a więc nie mają większego bezpośredniego wpływu na przestrzeń i środowisko. Celem pośrednim jest większa świadomość ekologiczna i pośrednio większa dbałość o otoczenie, w tym przyrodę i środowisko.

W niektórych przypadkach nie było możliwe wydanie jednoznacznej oceny. Dostatecznie częste są sytuacje, gdy cel ma bardzo złożony charakter i poszczególne cele operacyjne i działania w ramach tego celu mogą w różny sposób oddziaływać. W niektórych przypadkach działanie może być ocenione dopiero w momencie wyznaczenia szczegółowej lokalizacji i technologii inwestycji, gdyż dopiero te warunki różnicują, czy ocena oddziaływania będzie pozytywna, czy negatywna. Przykładem jest Park Turystyki Przyrodniczej, czy utworzenie Parku Przemysłowego gdzie nie sprecyzowano lokalizacji oraz uwarunkowań. W związku z tym aktualnie można się opierać tylko na typowym oddziaływaniu dla danego rodzaju inwestycji.

W takich i podobnych przypadkach postawiono ocenę „N” czyli określono iż realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia, nie mając jednak określenia ewentualnych oddziaływań na etapie opracowania niniejszej prognozy nie jest znane.

W sytuacjach kiedy oddziaływanie może być negatywne (w sytuacji niewłaściwej lokalizacji) lub czasowo odwracalnie negatywne (w czasie realizacji inwestycji), a po zrealizowaniu inwestycji ułożonej prawidłowo oddziaływanie będzie zdecydowanie pozytywne, postawiono ocenę +/- czyli określono, że inwestycja może przynieść skutki negatywne w czasie realizacji inwestycji oraz pozytywne po jej zakończeniu.

Pozostałe cele będą miały zdecydowany charakter prośrodowiskowy. Wynika, to z istoty i założeń analizowanego projektu „Strategii...”.

Tabela 19 Przewidywane znaczące oddziaływania celów strategicznych (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne aspekty środowiska

Oznaczenie domen	przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska													
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne	
NOWOCZESNA I EFEKTYWNA GOSPODPAKA CEL STRATEGICZNY NR 1: ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA Z WYKORZYSTANIEM ISTNIEJĄCEGO POTENCJAŁU	PDS+	PDS+	BDS++	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+	PDS+	0	PDS+	
TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA CEL STRATEGICZNY NR 2: ROZWÓJ TURYSTYKI, SPORTU I REKREACJI	BDS/N	PDS+ PCH-	BDS+	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+	PDS+	PDS+ PCH-	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	
INFRASTRUKTURA CEL STRATEGICZNY NR 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY	PDS+	PDS+	BDS++	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+ PCH-	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	
RYNEK PRACY I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO CEL STRATEGICZNY NR 4: ROZWÓJ RYNKU PRACY I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO	PDS+	PDS+	BDS++	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	
REWITALIZACJA CEL STRATEGICZNY NR 5: REWITALIZACJA KULTUROWA, PRZYRODNICZA I	PDS+	PDS+	BDS++	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	BDS+	BDS+	

SPOŁECZNA													
ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ CEL STRATEGICZNY NR 6: EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I OZE	PDS+	PDS+	BDS++	BCH-	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+	PDS+

Źródło: Opracowanie własne

Oznaczenia:

B - oddziaływanie bezpośrednie

P - oddziaływanie pośrednie

D - oddziaływanie długotrwałe

S - oddziaływanie stałe

CH - oddziaływanie chwilowe (w trakcie realizacji inwestycji)

(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia

(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia

(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia – **szczególnie w trakcie realizacji inwestycji**

(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

7. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ WYNIKIEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu „Strategii...”, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: kanalizacja, uzbrajanie terenów pod budownictwo i inwestycje, budowa ścieżek rowerowych, remonty i modernizacji dróg oraz budynków w tym termomodernizacje a także w fazie realizacji i eksploatacji obwodnica, tereny turystyczne w tym trasy kajakowe.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.) definiuje pojęcie kompensacji przyrodniczej jako „zespół działań (...) prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowania walorów krajobrazowych”. Kompensacja przyrodnicza powinna być stosowana zawsze, jeżeli w wyniku realizacji przedsięwzięcia powstają negatywne oddziaływania na środowisko. Szczególnym przypadkiem jest procedura jej stosowania w przypadku obszarów Natura 2000. Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.), procedura ta stosowana jest w wyjątkowym przypadku, gdy z koniecznych przyczyn nadrzędnego interesu publicznego i wobec braku możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych, zezwala się na realizację planu lub przedsięwzięcia, które może mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony lub zaprojektowany obszar Natura 2000.

Negatywne oddziaływanie na środowisko, zwłaszcza w obszarach o walorach chronionych oraz na terenach objętych siecią Natura 2000 mogą mieć działania związane z rozwojem infrastruktury turystycznej. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowy dobór lokalizacji działań w zakresie rozwoju turystyki (aktualnie istnieją i funkcjonują trasy kajakowe na rzece Rawce).

Istotnym elementem jest racjonalny i optymalny wybór lokalizacji każdego przedsięwzięcia, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska, zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- ograniczanie składowania materiałów pochodzących z wykopów w obrębie nieprzekształconych mechanicznie gleb ze zbiorowiskami roślinnymi,
- ochrona otwartych wykopów przed ich zalaniem w zakresie ochrony roślin i zwierząt,
- objęcie szczególną ochroną drzew, które mogą być narażone na dewastacje w trakcie realizacji przedsięwzięcia,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, wegetacji, okresów lęgowych,
- na etapie projektowym uwzględnienie oczyszczania wód opadowych i roztopowych w urządzeniach do separacji substancji ropopochodnych oraz eliminacji zawiesin,
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych (m.in. zakładanie siatek ochronnych na elewacje remontowanych budynków, przeciwdziałających zapyleniu i śmieceniu),
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Przy realizacji inwestycji dotyczących budowy bulwarów wzdłuż rzeki Łupii należy tak planować zakres prac budowlanych, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Dla eliminacji negatywnych skutków rozwoju turystyki kajakowej należy wprowadzić ograniczenia, które spowodują brak zagrożeń dla terenów przyrodniczych oraz zwierząt i roślin

Dla eliminacji ujemnych dla środowiska skutków zadań należy na etapie opracowywania koncepcji budowy, przewidzieć wykonanie systemów regulujących stosunki wodne na obszarach przyległych.

Realizacja infrastruktury transportu drogowego nie może zagrażać trwałości układów przyrodniczych i ciągłości funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Realizując inwestycje drogowe należy ograniczać presję

na tereny wrażliwe, unikać tworzenia barier dla funkcjonowania przyrody. Istotne jest zachowanie drożności korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie głównych szlaków migracji zwierząt. Zapewnienie przepustów lub kładek dla zwierząt w poprzek drogi pozwoli utrzymać te szlaki migracyjne. Aby ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła emisji hałasu i spalin, należy w projekcie uwzględnić możliwość budowy zielonych ekranów z drzew i krzewów oraz takie rozwiązania, które poprawią płynność ruchu, np. wydzielenie pasa awaryjnego, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych, odpowiednia geometria łuków. Ponadto nasadzenia wzdłuż drogi mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

Przy realizacji zadań w zakresie termomodernizacji należy planować prace poza okresami lęgowymi ptaków chronionych, przy realizacji inwestycji związanych z zapobieganiem powodziom i utrzymaniem odpowiedniego stanu rzek i potoków należy tak planować zakres prac budowlanych, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Mając na uwadze duży zasięg oraz w większości przypadków nieodwracalny charakter przekształceń środowiska podczas realizacji analizowanych inwestycji zaleca się dokładne rozważanie lokalizacji inwestycji a także zastosowanie przyjaznych dla środowiska oraz wysokiej klasy rozwiązań technicznych.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓLCZESNEJ WIEDZY

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach projektu „Strategii...” ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie w tym zakresie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Innym zagadnieniem jest proponowanie rozwiązań alternatywnych dla działań związanych z budową dróg, sieci kanalizacji czy rozwojem infrastruktury turystycznej. W takich przypadkach możliwe jest wskazanie alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych. Działania te należy zaprojektować zgodnie z warunkami ochrony siedlisk i gatunków występujących na terenach chronionych. Należy inwestycje zaplanować w sposób niekolidujący z obszarami o szczególnych walorach przyrodniczych.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. Dlatego przy remontach i przebudowie dróg, działaniach termomodernizacyjnych, montażu urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz budowy infrastruktury turystycznej w tym wykorzystania solanek geotermalnych czy zagospodarowania zalewu „Zadębie” czy nadbrzeży rzeki Łupii należy, rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko.

Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji - tzw. wariant „0”.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe. Niemniej jednak, w sytuacjach braku możliwości realizacji pewnych rodzajów zadań, biorąc wszystkie „za” i „przeciw” możliwa jest rezygnacja z niektórych działań zapisanych w projekcie „Strategii...”.

W przypadku pozostałych zaproponowanych działań, wpływających korzystnie na środowisko, zaproponowanie rozwiązań alternatywnych jest nieuzasadnione.

W trakcie opracowywania niniejszej „Prognozy...” nie natrafiono na trudności wynikające z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

9. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Aby w przyszłości istniała możliwość obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach projektu „Strategii...” konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań.

Monitoring ten, ze względu na częstotliwość gromadzenia, a w szczególności udostępniania danych powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji, łącznie ze sprawozdaniami z postępów wykonania, powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), co najmniej w cyklu dwuletnim.

Monitoring ten obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki, jak również dostępne dane są zbyt ubogie, aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia oraz wymogi UE.

Prognoza optymistyczna powstała przy założeniu, że wszystkie wymogi UE w zakresie ochrony przyrody i środowiska zostaną spełnione oraz zostanie wydatkowanych 100% nakładów zaplanowanych na realizację postanowień projektu „Strategii...”.

Prognoza realistyczna to taka, w której uwzględniono dotychczasowe tempo zmian wskaźników oraz środków jakie poniesiono na realizację postanowień dotychczasowej wersji „Strategii...”.

Prognoza pesymistyczna powstała przy założeniu, że nie uda się wydatkować 100% zaplanowanych nakładów na realizację postanowień projektu „Strategii...”, a dotychczasowe tempo zmian wskaźników zostanie osłabione.

Ujęcie jakościowe dla elementów projektu „Strategii...”, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej.

Listę tą można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące wykonania postanowień projektu „Strategii...”.

Tabela 20 Przykładowy zestaw wskaźników do monitorowania realizacji „Strategii...”

Zadanie monitorowane	Wskaźnik	Zmiana
Organizacja zaplecza technicznego np. w postaci inkubatora ogrodniczego.	tak/nie ile firm działa w tym zakresie?	wzrost/spadek w stosunku do poprzedniego okresu monitorowanego
Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej, nieuciążliwej dla środowiska naturalnego z wykorzystaniem OZE.	tak/nie ile instalacji OZE zamontowano?	
Wspieranie rozwoju w zakresie działalności turystycznej i rekreacyjnej oraz budowanie produktu turystycznego.	tak/nie ile firm się zaangażowało?	
Wspieranie rozwoju działalności usługowej ze szczególnym uwzględnieniem branży hotelarskiej i gastronomicznej.	tak/nie ile firm się zaangażowało?	
Utworzenie miejskiego certyfikowanego punktu konsultacyjnego i doradczego o charakterze zintegrowanych usług informacyjnych dla firm w zakresie możliwości pozyskania wsparcia przedsiębiorczości z programów UE oraz asystę przy opracowaniu wstępnym projektu UE według wytycznych na lata 2014-2020 dla lokalnych przedsiębiorców.	tak/nie ile osób skorzystało ze konsultacji i porad?	
Rozwój innowacyjnych usług świadczonych z wykorzystaniem zasobów naturalnych wód solankowych.	tak/nie czy udostępniono solanki dla SPA?	
Rozwój nowych sektorów gospodarki lokalnej związanych z potencjałem środowiskowym, przyrodniczym, rekreacyjnym, turystycznym oraz	tak/nie ile firm się zaangażowało w projekt?	

zdrowotnym, a także e-usług powiązanych.		
Rozwój szlaków i produktów turystycznych związanych z wykorzystaniem walorów naturalnych Skierniewic (rowerowych, konnych, pieszych, kajakowych), a także zintegrowanie oferty i szlaków wokół lokalnych atrakcji turystycznych w postaci m.in. nowego Parku SPA z innymi atrakcjami turystycznymi Skierniewic, np.: Parowozownia Skierniewice, Parkiem Miejskim, czy Zalewem „Zadębie”.	tak/nie ile szlaków nowych oddano do użytkowania?	
Tworzenie ośrodka sportów aktywnych w Skierniewicach na bazie walorów Zalewu „Zadębie” czy rzeki Rawki.	tak/nie ile osób rocznie korzysta?	
Podnoszenie atrakcyjności bazy turystycznej oraz sportowo-rekreacyjnej, rozwój szlaków turystyki zdrowotnej, rekreacji ruchowej i rozwój turystyki kulturowej.	tak/nie ile ścieżek nowych oddano do użytkowania?	
Wykorzystanie potencjału geotermalnego na rzecz zbudowania, na bazie walorów solankowych wód termalnych, bogatej oferty SPA i Wellness.	tak/nie ile osób rocznie korzysta ze SPA i Wellness?	
Budowa obwodnicy Miasta.	tak/nie koszty poniesione	
Sukcesywne przystosowanie infrastruktury transportowej, w tym środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych).	tak/nie ile zmodernizowanych obiektów?	
Rozbudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, pobocza, ścieżki rowerowe).	tak/nie ile nowych chodników, ścieżek rowerowych w km?	
Budowa miejsc parkingowych.	tak/nie ile nowych miejsc parkingowych?	
Rozwój sieci połączeń komunikacji miejskiej połączone z modernizacją środków transportu.	tak/nie ile wymieniono autobusów miejskich?	
Rozwój budownictwa komunalnego.	tak/nie ile oddano nowych mieszkań do użytkowania?	
Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej.	tak/nie ile km?	
Rozwój nowoczesnych terenów i infrastruktury inwestycyjnej, w tym utworzenie zaplecza infrastruktury badawczo-rozwojowej dla rozwoju technologii np. rolno-spożywczych.	tak/nie ile ha?	
Utworzenie parku przemysłowego na terenach inwestycyjnych przy współpracy z ŁSSE oraz udostępnienie nowoczesnej infrastruktury dla przedsiębiorstw, w tym infrastruktury B+R.	tak/nie	
Zapewnienie wsparcia w rozwoju sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu na terenie Miasta.	tak/nie	
Rewitalizacja przyrodnicza i krajobrazowa bulwarów nadrzecznych.	tak/nie ile km bulwarów oddano do użytkowania?	
Utworzenie Parku Turystyki Przyrodniczej Skierniewic obejmującego zrewitalizowane przyrodniczo tereny rekreacyjne (zalew, bulwary, rzekę, zasoby geotermalne).	tak/nie	
Rewitalizacja wodna dla Skierniewic.	tak/nie	
Rozbudowa sieci ciepłowniczej w Mieście.	tak/nie ile nowej sieci ciepłowniczej w km oddano do użytkowania?	
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej połączona z instalacją rozwiązań wykorzystujących OZE.	tak/nie ile budynków poddano termomodernizacji?	

wzrost/spadek w stosunku do poprzedniego okresu monitorowanego

Źródło: opracowanie własne

10. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko zadań i przedsięwzięć planowanych w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

W konwencji jako oddziaływanie transgraniczne określono jakiegokolwiek oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej strony.

W załączniku 1 i załączniku 3 ww. konwencji określono działalności i dodatkowe kryteria, które wskazują na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Zaproponowane w ramach projektu „Strategii ...” działania w zakresie celów w zakresie różnych dziedzin środowiskowych i społecznych nie rodzą żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach projektu „Strategii ...” ma charakter miejski i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny.

Na etapie opracowywania niniejszej prognozy według stanu wiedzy na chwilę obecną stwierdzono, że realizacja projektu „Strategii...” nie wskazuje na możliwość negatywnego stałego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

11. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020” były przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.)

Nadrzędnym celem przedmiotowego dokumentu była analiza potencjalnych skutków, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z realizacją zadań sformułowanych w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice do roku 2020”.

Należy w tym miejscu zaznaczyć także, że przedmiotem analizy w aspekcie oddziaływań negatywnych było nie tylko wskazanie możliwości ich wystąpienia, ale również sformułowanie zaleceń mających na celu ich ograniczenie bądź wręcz zapobieżenie im.

W kontekście powyższego, punktem wyjścia dla opracowania niniejszej „Prognozy...” była analiza stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze Miasta Skierniewice oraz wskazanie najważniejszych problemów w tym zakresie.

Analizy stanu aktualnego dokonano w oparciu o informacje uzyskane od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Regionalnych), na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miasta Skierniewice. Rokiem bazowym dla prowadzonych analiz był rok 2013 i 2014. W przypadku braku wiarygodnych informacji korzystano także z danych za rok 2011 i 2012.

Tabela 21 Problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska na terenie Miasta

Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne
pogorszenie jakości powietrza ze względu na pył zawieszony oraz benzo(alfa)piren przy szlakach komunikacyjnych	
niewystarczający stan techniczny infrastruktury drogowej	
oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, zlokalizowanych w pobliżu punktów pomiarowych	niewystarczający stan techniczny infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wynikiem czego jest niebezpieczeństwo przenikania zanieczyszczeń do gleby i wód powierzchniowych
narastający ruch drogowy (degradacja zabytkowych budynków, hałas, zanieczyszczenie powietrza)	niewystarczający stan infrastruktury melioracyjnej
oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków	brak uporządkowanej gospodarki wodami opadowymi w części Miasta co może powodować zanieczyszczenia gleb i wód powierzchniowych związkami ropopochodnymi
brak obszarowych programów ograniczenia niskiej emisji dla gmin sąsiadujących z analizowanym terenem	
niski udział energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym	

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Pozytywne oddziaływania realizacji zadań wskazanych w projekcie „Strategii...” na środowisko zdecydowanie przeważają nad negatywnymi.

pozytywne dla środowiska i mieszkańców	negatywne dla środowiska i mieszkańców
• Zwiększenie aktywności przedsiębiorców. • Poprawa dostępności do usług socjalnych – zwiększenie ilości działań profilaktycznych. • Lepsze warunki kształcenia dzieci – dzięki remontom placówek oświatowych i budynków użyteczności publicznej. • Poprawa jakości powietrza dzięki termomodernizacjom, remontom dróg wyprawdzeniu ruchu tranzytowego z centrum Miasta. • Zwiększenie możliwości edukacji, dokształcania dzieci, młodzieży, nauczycieli i przedsiębiorców. • Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców dzięki monitoringowi i doposażeniu policji i Straży Miejskiej. • Poprawa komfortu życia mieszkańców i turystów poprzez budowę sieci ciepłowniczej i kanalizacyjnej. • Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych dzięki dostępowi do sieci kanalizacji większej ilości mieszkańców. • Zwiększenie atrakcyjności dla turystów dzięki rozbudowie infrastruktury, parkingu, czy ścieżki dla rowerów, ścieżek konnych i pieszych. • Poprawa jakości zdrowia poprzez wykorzystanie solanek, • Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych dzięki budowie chodników. • Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu, • Poprawa jakości usług administracyjnych dla mieszkańców i w przyszłości inwestorów. • Ochrona i zachowanie dziedzictwa dzięki renowacji obiektów zabytkowych.	• Zmiana krajobrazu w trakcie realizacji działań polegających na budowie obwodnicy. • Zagrożenia w trakcie budowy sieci kanalizacji, zagospodarowania bulwarów rzeki Łupii, modernizacji dróg – hałas, pylenie. • Napływ turystów, większe wykorzystanie kajakowe rzeki Rawki zwiększenie hałasu odpadów i ścieków - większa presja na walory środowiskowe.

Źródło: opracowanie własne

Realizacja żadnego z proponowanych zadań nie pociągnie za sobą stałego negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Realizacja celów zapisanych w projekcie „Strategii...” nie będzie miała istotnego wpływu na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych oraz na lokalne ostoje przyrody.

Negatywne oddziaływanie na środowisko niektórych przedsięwzięć można w pierwszej kolejności minimalizować poprzez wybór najbardziej racjonalnej ich lokalizacji zapewniającej zarówno wymierny efekt ekologiczny jak i społeczno – ekonomiczny, czyli innymi słowy – równowagę przyrodniczą. Należy ocenić wagę bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz wagę przyrodniczą i zaplanować działania, które będą równoważyć te cele. Optymalnym działaniem jest wybór przedsięwzięć ulokowanych w miejscu gdzie z zachowaniem bezpieczeństwa ekologiczno-przyrodniczego zachowane zostanie bezpieczeństwo ludzi, ich mienia, a nierzadko dorobku życia.

Warunkiem wyboru najbardziej optymalnej lokalizacji jest analiza przepisów prawnych z zakresu ochrony zasobów przyrodniczych, dokumentów strategicznych oraz aktów prawa miejscowego (Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, Wojewódzki Plan Zagospodarowania Przestrzennego).

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko, proponowanie rozwiązań alternatywnych innych niż lokalizacyjne nie ma uzasadnienia.

W przypadku gdy zaplanowane zadania pozainwestycyjne nie zostaną wdrożone prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów społecznych, związanych z wykluczeniem, niską świadomością ekologiczną, brakiem profilaktyki zdrowotnej, a także niskim rozwojem przedsiębiorczości i brakiem ciągłego rozwoju e-usług dostosowanych do coraz większych oczekiwań pentetów.

W przypadku gdy zaplanowane zadania inwestycyjne nie zostaną wdrożone prowadzić to będzie do pogorszenia stanu wód powierzchniowych i podziemnych, jakości powietrza, stanu dróg poziomu edukacji ekologicznej, co negatywnie wpływać będzie na komfort życia i zdrowie mieszkańców.